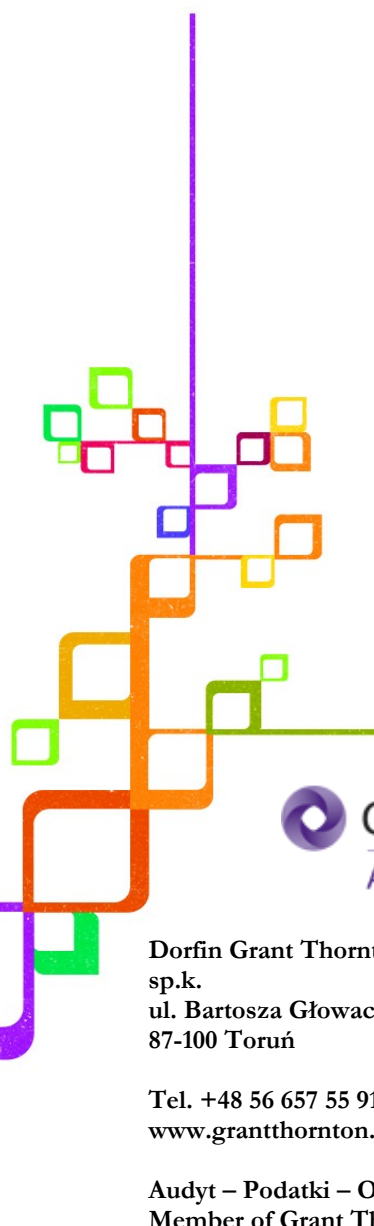

Załącznik
do uchwały Nr XXI/118/16
z dnia 30 maja 2016r.

Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Ciechocinek na lata 2016 – 2020

Dorfin Grant Thornton Frąckowiak sp. z o.o.
sp.k.
ul. Bartosza Głowackiego 20
87-100 Toruń

Tel. +48 56 657 55 91
www.grantthornton.pl

Audyt – Podatki – Outsourcing – Doradztwo
Member of Grant Thornton International Ltd.

Ciechocinek, maj 2016 r.

Spis treści

Streszczenie 3

1. Wprowadzenie 3

- 1.1. Zakres terytorialny strategii 3
- 1.2. Okres objęty strategią 3
- 1.3. Uzasadnienie opracowania strategii 3
- 1.4. Metody pracy nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii rozwoju 3

2. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej 3

- 2.1. Ogólna charakterystyka 3
  - 2.1.1. Rys historyczny 3
  - 2.1.2. Położenie geograficzne i podział administracyjny 3
  - 2.1.3. Ciechocinek jako uzdrowisko 3
- 2.2. Sfera społeczna 3
  - 2.2.1. Ludność 3
  - 2.2.2. Pomoc społeczna 3
  - 2.2.3. Ochrona zdrowia 3
  - 2.2.4. Edukacja 3
  - 2.2.5. Zasoby kulturowe 3
  - 2.2.6. Sport i rekreacja 3
  - 2.2.7. Działalność organizacji pozarządowych 3
- 2.3. Gospodarka 3
  - 2.3.1. Podmioty gospodarcze 3
  - 2.3.2. Tereny inwestycyjne 3
  - 2.3.3. Instytucje otoczenia biznesu 3
  - 2.3.4. Rynek pracy 3
- 2.4. Środowisko przyrodnicze 3
  - 2.4.1. Rzeźba i zagospodarowanie terenu 3
  - 2.4.2. Klimat 3
  - 2.4.3. Gleby 3
  - 2.4.4. Wody 3
  - 2.4.5. Lasy i tereny zieleni miejskiej 3
  - 2.4.6. Obszary chronione 3
  - 2.4.7. Zagrożenia środowiska 3

2.4.8.	Walory turystyczne	3
2.5.	Infrastruktura techniczna	3
2.5.1.	Zasoby mieszkaniowe	3
2.5.2.	Gospodarka wodno-ściekowa	3
2.5.3.	Gospodarka odpadami	3
2.5.4.	Infrastruktura transportowa	3
2.5.5.	Sieć energetyczna	3
2.5.6.	Sieć gazowa	3
2.5.7.	Sieć ciepłownicza	3
2.5.8.	Odnawialne źródła energii	3
2.5.9.	Dostęp do Internetu	3
2.6.	Budżet gminy	3
3.	Analiza SWOT	3
3.1.	Obszary problemowe	3
4.	Kierunki rozwoju	3
4.1.	Wizja	3
4.2.	Cele rozwojowe	3
5.	Planowane przedsięwzięcia	3
5.1.	Sfera gospodarcza	3
5.2.	Sfera infrastrukturalna i przyrodnicza	3
5.3.	Sfera społeczna	3
6.	Spójność kierunków rozwoju Gminy i planowanych przedsięwzięć z dokumentami programowymi i planistycznymi	3
6.1.	Poziom wspólnotowy	3
6.2.	Poziom krajowy	3
6.3.	Poziom regionalny	3
6.4.	Poziom lokalny	3
7.	System wdrażania, sposoby monitorowania i kontroli	3
8.	Finansowanie strategii	3
	Spis tabel	3
	Spis wykresów	3
	Spis map	3
	Spis zdjęć	3

Streszczenie

Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Ciechocinek na lata 2016-2020 powstała z inicjatywy władz lokalnych, dostrzegających potrzebę zaplanowania kompleksowego rozwoju społeczno-gospodarczego miasta w kolejnych latach. Głównym jej celem jest umożliwienie efektywnego, prawidłowego i szybkiego rozwoju gminy zgodnie z przyjętym planem. Jest narzędziem wspierania pozytywnych zmian w całej przestrzeni miejskiej oraz niwelowania barier istniejących lub pojawiających się w otoczeniu. Stanowi instrument umożliwiający podjęcie wspólnych działań w celu rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych na terenie Ciechocinka. Opracowanie strategii jest również istotne z punktu widzenia możliwości ubiegania się o środki zewnętrzne - krajowe i zagraniczne, w tym środki z Unii Europejskiej.

Strategia składa się z ośmiu rozdziałów, z których pierwsze trzy stanowią część diagnostyczną, a kolejne – część programową.

Tabela 1. Struktura dokumentu

	Tytuł rozdziału	Zakres
Rozdział 1	Wprowadzenie	Przedstawienie informacji o: zakresie terytorialnym, okresie objętym strategią, uzasadnieniu potrzeby jej opracowania oraz metodach pracy wykorzystanych podczas prac.
Rozdział 2	Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej	Zobrazowanie obecnej sytuacji gminy miejskiej Ciechocinek przedstawionej dla poszczególnych obszarów: sfery społecznej, gospodarki, środowiska przyrodniczego, infrastruktury technicznej oraz budżetu.
Rozdział 3	Analiza SWOT	Zdefiniowanie głównych problemów rozwojowych, uwarunkowań i potencjałów w odniesieniu do poszczególnych tematów: gospodarki i środowiska przyrodniczego, infrastruktury technicznej oraz sfery społecznej.
Rozdział 4	Kierunki rozwoju	Przedstawienie wizji Ciechocinka w 2020 r. oraz wyznaczone cele rozwojowe.
Rozdział 5	Planowane przedsięwzięcia	Zestawienie najważniejszych przedsięwzięć, których realizacja w największym stopniu wpłynie na rozwój społeczny i gospodarczy oraz zagospodarowanie przestrzenne miasta.
Rozdział 6	Spójność kierunków rozwoju gminy i planowanych przedsięwzięć z dokumentami programowymi i planistycznymi	Wskazanie zgodności przyjętych celów rozwojowych z celami określonymi w dokumentach strategicznych, obowiązujących na następujących poziomach: wspólnotowym, krajowym, regionalnym i lokalnym.
Rozdział 7	System wdrażania, sposoby monitorowania i kontroli	Określenie metod wdrażania i monitorowania działań ujętych w strategii.
Rozdział 8	Finansowanie strategii	Wskazanie potencjalnych źródeł finansowania przedsięwzięć.

Źródło: *opracowanie własne*

Część diagnostyczna obejmuje **założenia metodyczne** opracowania oraz **diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej** miasta, dokonaną na podstawie analizy dokumentów dostarczonych przez przedstawicieli Urzędu Miejskiego, danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych), jak również dostępnych informacji na temat podmiotów znajdujących się na terenie miasta. Uzupełnieniem tych informacji i wniosków z nich wyciągniętych było przeprowadzenie wśród mieszkańców badania ankietowego oraz warsztatów, opisanych w rozdziale 1.4.

Pozwoliło to na ogólną ocenę stanu istniejącego gminy oraz określenie jej mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń. Jednocześnie przeprowadzona **analiza SWOT** umożliwiła identyfikację istniejących problemów, a następnie wybór optymalnej drogi ich rozwiązania, stanowiąc punkt wyjścia do wyznaczenia głównych kierunków rozwoju gminy. Na podstawie dokonanej diagnozy zostały określone obszary

problemowe oraz cele, do osiągnięcia których gmina powinna dążyć poprzez realizację planowanych przedsięwzięć.

W trakcie prac nad strategią zidentyfikowano następujące główne problemy w sferze:

- **gospodarczej:** mała dynamika rozwoju rynku pracy,
- **infrastrukturalnej:** zakłócony ład przestrzenny i układ komunikacyjny miasta,
- **społecznej:** nie w pełni wykorzystany potencjał ludzki.

W części programowej sformulowano **wizję Ciechocinka**, jako najbardziej rozpoznawalnej marki uzdrowiskowej w kraju, budowanej w oparciu o bogatą historię i tradycję, z nowoczesną bazą leczniczo-uzdrowiskową oraz szeroką i atrakcyjną ofertą w zakresie rekreacji i turystyki.

Osiągnięciu w 2020 r. tak sformułowanej wizji sprzyjać będzie realizacja wyznaczonych trzech celów strategicznych oraz odpowiadających im celów bezpośrednich, sformułowanych jako:

1. Rozwój gospodarczy oparty na pełnym wykorzystaniu potencjału uzdrowiskowego gminy

- 1.1. Wsparcie rozwoju gospodarczego i tworzenia miejsc pracy
- 1.2. Współpraca samorządu z przedsiębiorcami w zakresie promocji miasta
- 1.3. Rozwój infrastruktury turystycznej, kulturalnej i sportowej

2. Poprawa ładu przestrzennego miasta poprzez inwestycje w infrastrukturę techniczną

- 2.1. Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej
- 2.2. Przywrócenie połączeń kolejowych
- 2.3. Rewitalizacja, w tym obiektów zabytkowych i terenów zieleni miejskiej
- 2.4. Poprawa stanu środowiska naturalnego

3. Wzmocnienie kapitału społecznego i rozwój infrastruktury społecznej

- 3.1. Prowadzenie aktywnej polityki prorodzinnej
- 3.2. Rewitalizacja społeczna
- 3.3. Rozwój oferty skierowanej do seniorów i osób niepełnosprawnych

Powyższe cele zostały uszczegółowione w postaci listy koniecznych przedsięwzięć, która jednak wciąż pozostaje otwarta, dając pewien zakres swobody działania.

Niniejsza strategia jest spójna z priorytetami i celami dokumentów szczebla unijnego, krajowego, regionalnego i lokalnego. Uzupełnieniem części programowej jest wskazanie systemu wdrażania i monitorowania realizacji strategii oraz źródeł finansowania poza budżetem miasta.

1. Wprowadzenie

1.1. Zakres terytorialny strategii

Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Ciechocinek obejmuje obszar administracyjny, w skład którego wchodzi miasto Ciechocinek. Jednostką administracyjną obsługującą gminę jest Urząd Miejski w Ciechocinku, mieszczący się przy ul. Kopernika 19.

1.2. Okres objęty strategią

Strategia obejmuje główne cele i kierunki rozwoju gminy miejskiej Ciechocinek na lata 2016-2020.

1.3. Uzasadnienie opracowania strategii

Celem sporządzenia niniejszej strategii jest wyznaczenie głównych kierunków rozwoju gminy w ciągu najbliższych lat. Planowanie strategiczne, które zmierza do wyznaczenia długofalowych priorytetów i sposobów ich osiągnięcia, w sytuacji szybko zachodzących zmian, umożliwia wypracowanie stabilnej podstawy do racjonalnego działania. Strategia ma stanowić narzędzie służące zapewnieniu, poprzez długoterminowe i całościowe planowanie, sukcesu lokalnej społeczności. Celem tego opracowania jest przygotowanie dokumentu, który pozwoli władzy lokalnej racjonalnie organizować swoje działania w przyszłości. Stanowi podstawę korzystania przez gminę ze środków Unii Europejskiej i innych zewnętrznych źródeł finansowania. Ponadto tworzy platformę współpracy wszystkich zainteresowanych podmiotów (władz gminy, mieszkańców, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców).

Przedstawiony dokument nie jest typowym planem, który w sposób szczegółowy określa zadania, jakie mają być wykonane w określonym terminie, lecz jedynie wskazuje możliwości i kierunki działań sprzyjających zrównoważonemu oraz długotrwałemu rozwojowi. Strategia ma na celu przede wszystkim zaplanowanie działań, pozyskanie środków z budżetu UE w nowej perspektywie finansowania 2014-2020, a także umożliwienie inwestorom prywatnym i organizacjom pozarządowym ubieganie się o dofinansowanie na swoją działalność lub rozwój.

1.4. Metody pracy nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii rozwoju

Podczas prac nad strategią wykorzystano wiele metod i narzędzi strategicznego planowania, takich jak: metoda ekspercka i uspołeczniona, metoda aktywnego planowania strategicznego, analiza SWOT oraz metody pośrednie – ankiety, konsultacje społeczne, warsztaty strategicznego planowania oraz technikę „burzy mózgów”.

Dokument składa się z dwóch części:

- I. Diagnostycznej – prezentującej diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej gminy oraz analizę strategiczną SWOT,
- II. Programowej – zawierającej wizję i cele rozwoju oparte na zidentyfikowanych obszarach problemowych, kierunki działań i planowane przedsięwzięcia, odniesienie celów do obowiązujących nadrzędnych dokumentów strategicznych oraz procedurę wdrażania, monitorowania i ewaluacji strategii.

Część diagnostyczna dokumentu została opracowana na podstawie badań obejmujących dane pierwotne i dane wtórne dotyczące stanu istniejącego gminy z uwzględnieniem danych statystycznych dla powiatu aleksandrowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego. Pomoc ze strony władz gminy w zbieraniu i kompletowaniu materiałów umożliwiła przeprowadzenie analizy stanu faktycznego, pozwalając na opracowanie części diagnostycznej dokumentu.

W celu poznania opinii mieszkańców na temat aktualnej sytuacji społeczno-ekonomicznej przeprowadzone zostało badanie ankietowe. Badanie to zostało przeprowadzone równoległe z toczącymi się pracami nad opracowaniem diagnozy i stanowiło dodatkowe źródło informacji o potrzebach gminy i możliwościach jej rozwoju. W badaniu ankietowym wzięło udział 179 osób.

W ramach pracy nad częścią diagnostyczną i programową strategii zorganizowane zostały spotkania konsultacyjne (w dniach 9 i 16 grudnia 2015 r. oraz 13 stycznia 2016 r.), w których udział wzięli przedstawiciele samorządu gminnego, mieszkańcy, przedstawiciele sfery biznesu i organizacji pozarządowych oraz lokalni inicjatorzy społeczni. Cykl konsultacji z mieszkańcami obejmował prezentację wniosków z diagnozy społeczno-gospodarczej w obszarach: gospodarka i środowisko przyrodnicze, infrastruktura techniczna oraz sfera społeczna, a także wyników badań ankietowych. Celem spotkań było również podjęcie dyskusji nt. bieżących problemów gminy oraz najważniejszych zadań, które powinny zostać zrealizowane w okresie obowiązywania nowej strategii. W trzech spotkaniach konsultacyjno-warsztatowych wzięło udział łącznie 50 osób.

Na podstawie wyników diagnozy oraz informacji zebranych podczas spotkań konsultacyjnych została opracowana analiza SWOT oraz zdiagnozowane główne obszary problemowe i kierunki rozwoju. Na tej podstawie zostały wyznaczone cele i kierunki działań na następne lata.

Konsultacje społeczne gotowego projektu strategii zostały przeprowadzone w dniach od 24 marca 2016 r. do 12 kwietnia 2016 r. Uwagi można było zgłaszać na formularzu dostępnym w Sekretariacie Urzędu Gminy Ciechocinek i na stronach internetowych : www.ciechocinek.bipst.pl oraz www.ciechocinek.pl, poprzez wskazanie konkretnych propozycji i zmian w treści projektu strategii, uzupełnień i doprecyzowania zapisów. W trakcie konsultacji nie wpłynęły żadne uwagi do projektu strategii.

Aktywny udział przedstawicieli gminy w pracach nad przygotowaniem dokumentu zapewnił poczucie lokalnej własności tego dokumentu i reprezentacji interesów społeczności, spełniając w ten sposób, istotne z punktu widzenia planowania strategicznego, kryterium zgody i reprezentacji społecznej. Jednocześnie pozwala to mieć nadzieję, iż realizacją strategii będą żywo zainteresowane wszystkie najważniejsze ugrupowania społeczne i gospodarcze.

Niniejszy dokument został opracowany na zlecenie gminy przez firmę Dorfin Grant Thornton Frąckowiak Sp. z o.o. sp. k. z siedzibą w Toruniu.

2. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej

2.1. Ogólna charakterystyka

2.1.1. Rys historyczny

Na terenach obecnego Ciechocinka od około IX w. istniała osada i gród Słońsk. Źródła solankowe zostały opisane już w XIII wieku, kiedy to w 1235 r. książę Konrad I Mazowiecki wystawił dokument, w którym przekazał w wieczną dzierżawę sprowadzonemu przez siebie Zakonowi Krzyżackiemu dwie warzelnie soli zlokalizowane na terenie grodu Słońsk. Gród ten uległ zniszczeniu w powodziach w XIII wieku. Najstarsze zapiski o Ciechocinku (pod nazwą „Ciehocino”) pochodzą z 1379 r. Nazwa Ciechocinek po raz pierwszy pojawiła się w 1520 r.

Po I rozbiórce Polski, kiedy bogate w złoża soli Wieliczka i Bochnia znalazły się pod zaborem austriackim, źródła solankowe Słońska i Ciechocinka zyskały na znaczeniu. Na mocy postanowień II rozbioru Rzeczypospolitej Ciechocinek przypadł Prusom. Po kilku latach istnienia Księstwa Warszawskiego i jego upadku, Ciechocinek od 1815 r. należał do Królestwa Polskiego pod berłem caratu. Wchodził w skład województwa mazowieckiego (później gubernia warszawska), powiatu radziejowskiego (do 1837 r.), powiatu wrocławskiego (w latach 1837–1866), a następnie powiatu niezawskiego.

W 1827 r. władze Królestwa Polskiego wykupiły od ostatniego właściciela Józefa Zawadzkiego dobra ciechocińskie. W 1830 r. w parafii słońskiej wybudowano dużą warzelnię soli, zaś w latach 1824–1833 pobudowano dwie pierwsze tężnie, a w 1859 r. trzecią. Tężnie te stały się zakładem produkującym sól na skalę przemysłową. W 1836 r., kiedy w miejscowym zajeździe zainstalowano cztery miedziane wanny lecznicze wykorzystywane przez 120 osób, powstały załóżki zakładu leczniczego. Od tego roku miasto zaczęło zyskiwać sławę, jako uzdrowisko. Powstały Łazienki, zwiększyła się liczba wanien. Również w tym czasie w Zakładzie Zdrojowym rozpoczął pracę dr Roman Ignatowski, pracujący następnie przez ponad pięćdziesiąt lat nad rozwojem uzdrowiska, które stawało się coraz bardziej popularne. Połączenie kolejowe wybudowane w 1867 r., łączące Ciechocinek z Aleksandrowem Kujawskim, ułatwiło dostęp do rozrastającego się uzdrowiska.

W początkach XX w. do Ciechocinka przejeżdżało ponad 1000 osób, w tym około 30% z głębi Rosji. W tym okresie Ciechocinek stał się największym uzdrowiskiem w Królestwie Polskim. We wrześniu 1915 r. Ciechocinek zajęły wojska niemieckie i austriackie. W 1916 r. miejscowość włączono do powiatu wrocławskiego, a Ciechocinek otrzymał prawa miejskie. Miasto przybrało charakter wojskowego uzdrowiska i szpitala polowego, a lata wojny doprowadziły do dewastacji budynków i kradzieży mienia.

W 1918 r. miasto powróciło w granice niepodległej Polski. Rok później potwierdzono prawa miejskie Ciechocinka. Mocą ustawy z dnia 23 marca 1922 r. o uzdrowiskach, Ciechocinek, jako uzdrowisko państwowe, został uznany za uzdrowisko posiadające charakter użyteczności publicznej.

W okresie II Rzeczypospolitej nastąpił dalszy rozwój i rozbudowa uzdrowiska, między innymi odwiercono pierwsze źródło termalne. W tym okresie powstał park Zdrowia na terenie między tężniami, składający się z basenu termalnosolankowego, ogródka jordanowskiego, boiska sportowego oraz rozległych terenów zieleni okalających tężnie. W latach trzydziestych Ciechocinek zaczął przeobrażać się w miasto-ogród. Było to spełnienie wizji architekta zieleni — Zygmunta Hellwiga, twórcy ciechocińskich

dywanów kwiatowych, zegara kwiatowego oraz wielu parków i skwerów. W 1939 r. miasto liczyło 5200 mieszkańców.

Po wybuchu II wojny światowej Ciechocinek został zajęty przez wojska niemieckie, przemianowany na Hermannsbad i włączony do Kraju Warty. W trakcie okupacji miasto również pełniło funkcję uzdrowiska, ale wyłącznie dla obywateli niemieckich. Specjaliści niemieccy porównujący miejscowe źródła solankowe ze źródłami na terenie Rzeszy bardzo wysoko oceniali ich jakość, a źródło termalne nr 14 nazwali wręcz "cudem natury".

Dnia 21 stycznia 1945 r. do miasta wkroczyły oddziały Armii Czerwonej. W tym samym roku miasto ponownie znalazło się w granicach Polski i niezwłocznie przystąpiono do reaktywowania uzdrowiska. Od 1950 r. rozpoczęto całoroczną działalność leczniczą. Szczególnie intensywnie miasto rozwinęło się w końcu lat pięćdziesiątych oraz w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych. Od 1998 r. w wyremontowanym budynku Teatru Letniego odbywają się różne imprezy kulturalne miasta, które zyskało miano "Perły Uzdrowisk Polskich" i jest jednym z najpopularniejszych miast uzdrowiskowych w kraju.

2.1.2. Położenie geograficzne i podział administracyjny

Miasto Ciechocinek położone jest w środkowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, na północno-wschodnim krańcu powiatu aleksandrowskiego. W latach 1945-1975 Ciechocinek administracyjnie należał do województwa bydgoskiego, zaś w latach 1975–1998 do województwa wrocławskiego.

Mapa 1. Gmina miejska Ciechocinek na tle powiatu aleksandrowskiego

Źródło: aleksandrow.pl.

Gmina miejska Ciechocinek graniczy z następującymi gminami:

- w obrębie powiatu aleksandrowskiego z gminami: Aleksandrów Kujawski (gmina wiejska), Raciążek,
- w obrębie powiatu toruńskiego (przez linię Wisły) z gminami: Obrowo, Czernikowo.

Obszar gminy miejskiej Ciechocinek zajmuje powierzchnię ok. 16 km², co stanowi około 0,1% powierzchni województwa kujawsko-pomorskiego i 3,4% powierzchni powiatu aleksandrowskiego. Ciechocinek, obok Aleksandra Kujawskiego i Nieszawy, jest jednym z trzech miast na terenie powiatu aleksandrowskiego.

Mapa 2. Miasto Ciechocinek

Źródło: openstreetmap.org.

Ciechocinek ma bardzo dobre położenie komunikacyjne. Około 3,5 km od miasta, w miejscowości Odolion (gmina Aleksandrów Kujawski), znajduje się zjazd na autostradę A1, która umożliwia dojazd do większych ośrodków nie tylko województwa, ale również kraju.

Gmina jest położona blisko miasta Torunia – około 25 km. W niewielkiej odległości znajduje się kilka większych ośrodków miejskich.

Tabela 2. Odległość Ciechocinka od wybranych miast województwa kujawsko-pomorskiego w km

Aleksandrów Kuj.	Toruń	Włocławek	Inowrocław
8	25	45	46

Źródło: opracowanie własne na podstawie odleglosci.inf.

2.1.3. Ciechocinek jako uzdrowisko

Zgodnie z „Ustawą o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony środowiskowej” z 28 lipca 2005 r., uzdrowisko to „obszar, na terenie którego prowadzone jest lecznictwo uzdrowiskowe, wydzielony w celu wykorzystania i ochrony znajdujących się na jego obszarze naturalnych surowców leczniczych”¹.

W Ciechocinku do najcenniejszego bogactwa naturalnego należą obfite złoża solanek ciepłych, zawierające chlorek sodu, związki wapnia, magnezu, żelaza, wolnego siarkowodoru, jodu, bromu i innych mikroelementów, dzięki którym woda ze źródeł solankowych posiada wybitne właściwości lecznicze. Solanka, o temperaturze od 8 do 37°C i zasoleniu od 0,19% do 6,43%, jest wykorzystywana do kąpieli leczniczych, inhalacji indywidualnych lub zbiorowych oraz do irygacji. Źródło nr 19a dostarcza wodę, która jest butelkowana jako woda mineralna "Krystynka".

Czynne są następujące odwierty solanki²:

- odwiert nr 11 (Grzybek) — 4,51% woda chlorkowo-sodowa (solanka), bromkowa, jodkowa, borowa, fluorkowa,
- odwiert nr 17 — 0,79% woda chlorkowo-sodowa, bromkowa, borowa,
- odwiert nr 17a — 0,19% woda chlorkowo-węglowodanowo – sodowo – wapniowa,
- odwiert nr 17b — 0,22% woda chlorkowo-sodowa, bromkowa,
- odwiert nr 19 — 0,33% woda chlorkowo-sodowa,
- odwiert nr 19a — 0,35% woda chlorkowo-sodowa Terma XIV — 4,43% woda hipotermalna (27°C) bromkowa, jodkowa, borowa, siarczkowa,
- terma XVI — 6,43% woda hipotermalna (33°C) bromkowo-jodkowo- żelazisto-borowa.

Ciechocinek, posiadający status Gminy Uzdrowiskowej, zajmuje obszar blisko 16 km², z czego jedna trzecia to zurbanizowana część miasta. W mieście, mającym charakter typowo uzdrowiskowy, znajduje się wiele obiektów sanatoryjnych i hotelowych. Są to m.in. szpitale uzdrowiskowe, sanatoria, ośrodki wypoczynkowe (wczasowo-turystyczne), zakłady przyrodolecznictwa, pijalnia wód mineralnych, hotele, restauracje, warzelnia soli.

Lecznictwo uzdrowiskowe Ciechocinka jest ukierunkowane na następujące jednostki chorobowe:

- **dla dorosłych**
  - choroby ortopedyczno-urazowe,
  - choroby układu nerwowego,
  - choroby reumatologiczne,
  - choroby kardiologiczne i nadciśnienie,
  - choroby naczyń obwodowych,
  - choroby górnych dróg oddechowych,
  - cukrzyca,
  - otyłość,
  - osteoporoza,
  - choroby kobiece,

- **dla dzieci**
  - choroby ortopedyczno-urazowe,
  - choroby układu nerwowego,
  - choroby reumatologiczne,

¹ Ustawa o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony środowiskowej” z 28 lipca 2005 r., Art. 2, pkt 3.

² "Projekt zagospodarowania złóż wód leczniczych w Ciechocinku" PPUH "Hydrogeo Ltd", Wrocław 1995.

- choroby górnych dróg oddechowych

Zgodnie z uchwałą Nr XVIII/190/08 z dnia 3 listopada 2008 r. oraz uchwałami wprowadzającymi zmiany (Nr XXXII/346/10 z dnia 26 kwietnia 2010; Nr XLIV/344/14 z dnia 8 września 2014 r., Nr XI/54/15 z dnia 5 sierpnia 2015 r.) zostały wyznaczone trzy strefy ochrony uzdrowskiej:

- **strefa „A”** o powierzchni 325,2 ha posiadająca 79% terenów zieleni. Obejmuje swoim obszarem wszystkie obiekty i urządzenia związane z charakterem uzdrowiska. W obszarze tej strefy zlokalizowane są: szpitale uzdrowskie, sanatoria, łazienki kąpielowe, baseny, pensjonaty, a także tereny leczniczo-rekreacyjne z urządzeniami tężni, fontann, kortów tenisowych i nieczynnym odkrytym basenem termalno-solankowym. Całość strefy uzdrowskiej "A" wkomponowana jest w bogato urządzonej zieleni występującej w postaci: parków, zieleńców, alei, szpalerów żywopłotów z ukwieceniem tysiącami kwiatów na rabatach i kwietnikach. Tworzą one niejako jednolity ogród stwarzający warunki odpoczynku i klimat do regeneracji sił przez korzystających z walorów uzdrowiska.

W strefie ochronnej "A" **zabrania się** m.in.: lokalizacji zakładów przemysłowych, nowego budownictwa wielorodzinnego i jednorodzinnego, tworzenia bazy biwakowo-campingowej, produkcji rolniczej i zwierzęcej, prowadzenia targowisk (z wyjątkiem punktów sprzedaży pamiątek i wyrobów regionalnych w formach i miejscach wyznaczonych przez gminę) organizacji wydarzeń i lokalizacji obiektów, które mogą zagrażać środowisku (rajdy samochodowe i motorowe, stacje paliw, punkty dystrybucji produktów naftowych, nawozów sztucznych, składowiska odpadów stałych i płynnych, składy opału, parkingi w liczbie miejsc postojowych większej niż 10% miejsc sanatoryjnych w obiekcie), trwałych lub tymczasowych obiektów i urządzeń, które mogą utrudniać lub zakłócać przebywanie pacjentów na tym obszarze (np. stacji bazowych telefonii komórkowej, stacji nadawczych radiowych i telewizyjnych, stacji radiolokacyjnych i innych emitujących fale elektromagnetyczne), organizowania imprez masowych, zakłócających proces leczenia uzdrowskiego i działalności o charakterze rozrywkowym zakłócającej ciszę nocną w godz. 22-6, z wyjątkiem imprez masowych znajdujących się w harmonogramie imprez gminnych, lokalizacji obiektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko (np. warsztaty samochodowe, wędzarnie ryb, garbarnie). Zakaz obowiązuje również dla wszystkich czynności zabronionych ujętych w wykazie dla strefy ochronnej "B" i "C";

- **strefa „B”** — stanowiąca bezpośrednią ochronę uzdrowskiej strefy „A”, o powierzchni 521,6 ha i wylizonym wskaźniku terenów zieleni (biologicznie czynnych) – 81%.

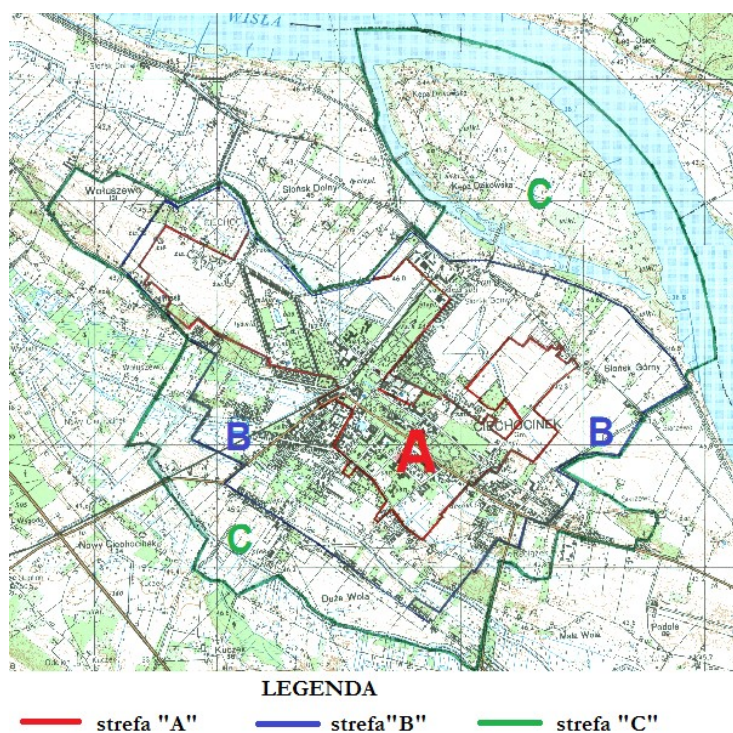
W strefie „B” **zabrania się** lokalizacji nowych oraz rozbudowy istniejących zakładów przemysłowych, punktów skupu złomu i punktów skupu produktów rolnych, lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni większej niż 400 m² z obiektami towarzyszącymi, uruchamiania punktów dystrybucji i składowania środków chemicznych, produktów naftowych i innych artykułów uciążliwych dla środowiska, wycięcia drzew leśnych i parkowych, z wyjątkiem cięć sanitarnych, pozyskiwania surowców mineralnych innych niż naturalne surowce lecznicze, prowadzenia robót melioracyjnych, mających na celu niekorzystną zmianę istniejących stosunków gruntowo-wodnych, lokalizacji parkingów o wielkości powyżej 50 miejsc postojowych dla samochodów osobowych, dostawczych i autobusów, wszystkich czynności zabronionych ujętych w wykazie dla strefy ochronnej "C";

- **strefa „C”** przebiega wzdłuż granicy administracyjnej miasta gminy Ciechocinek, przylega do strefy "B" i stanowi jej otoczenie. Obejmuje obszar mający wpływ na zachowanie walorów krajobrazowych, klimatycznych oraz ochronę złóż naturalnych surowców leczniczych. Strefa „C”

ochrony uzdrowiskowej obejmuje obszar o powierzchni 679,2 ha, wyliczony wskaźnik terenów zieleni 97% i stanowi granicę obszaru uzdrowiska.

W strefie ochronnej „C” **zabrania się** nieplanowanego wycięcia drzew, prowadzenia działań powodujących niekorzystną zmianę stosunków wodnych, lokalizacji nowych uciążliwych obiektów budowlanych i innych uciążliwych obiektów (w tym zakładów przemysłowych), prowadzenia działań mających wpływ na fizjografię uzdrowiska i jego założenia przestrzenne lub właściwości lecznicze klimatu.

Mapa 3. Strefy ochrony uzdrowiskowej w Ciechocinku

Źródło: na podstawie mapy nr 3 stanowiącej załącznik Uchwały Nr XI/54/15 Rady Miejskiej Ciechocinka z dnia 5 sierpnia 2015 r. w sprawie zmiany Statutu Uzdrowiska Ciechocinek.

Do infrastruktury uzdrowiskowej Ciechocinka, zgodnie z załącznikiem nr 1 do uchwały Nr XI/54/15, należą wymienione poniżej zakłady lecznicze i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, znajdujące się w strefie A:

Wykaz zakładów lecznictwa uzdrowiskowego

A. Szpitale uzdrowiskowe

1. 22 Wojskowy Szpital Uzdrowiskowo-Rehabilitacyjny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej
2. Kolejowy Szpital Uzdrowiskowy Sp. z o.o.
3. Przedsiębiorstwo Uzdrowisko Ciechocinek S.A. Szpital nr 4 nr IV „Dom Zdrojowy”
4. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Uzdrowiskowy Szpital Kliniczny Sp. z o.o.
5. Przedsiębiorstwo Uzdrowisko Ciechocinek S.A. Szpital nr III im. dr Markiewicza
6. Przedsiębiorstwo Uzdrowisko Ciechocinek S.A. Szpital Uzdrowiskowy nr I

B. Sanatoria uzdrowiskowe

1. Przedsiębiorstwo Uzdrowisko Ciechocinek S.A. Zespół Sanatoryjny nr V „Zachęta”
2. Sanatorium „Gracja” Sp. z o.o.

3. Sanatorium Uzdrowiskowe „Łączność” Sp. z o.o.
4. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Sanatorium Uzdrowiskowe MSW „ORION”
5. Klinika Uzdrowiskowa „Pod Tężniami” im. Jana Pawła II Spółdzielnia Usług Medycznych
6. Sanatorium Uzdrowiskowe „Promień”
7. Centrum Promocji Zdrowia Sanatorium „Sanvit” Sp. z o. o. Sanatorium Uzdrowiskowe NZOZ
8. Sanatorium Uzdrowiskowe „Wrzos” Sp. z o.o.
9. Sanatorium Uzdrowiskowe „Chemik” NZOZ Ciechocinek
10. Sanatorium Uzdrowiskowe „Zdrowie” Sp. z o.o.
11. Sanatorium Uzdrowiskowe „Polex-Ruch”
12. Sanatorium Uzdrowiskowe MAX Marian Szulc, Maksym Szulc s.c.
13. Sanatorium Uzdrowiskowe Związku Nauczycielstwa Polskiego
14. Sanatorium Uzdrowiskowe „Krystynka” Sp. z o.o.
15. Polski Związek Niewidomych „EDEN” Sanatorium Uzdrowiskowe Ośrodek Lecznico-Rehabilitacyjny im. M. M. Kaczmarka
16. Sanatorium "Julianówka" NZOZ
17. PUC S.A. Sanatorium Uzdrowiskowe nr VI „Grażyna”
18. Ośrodek Sanatoryjno-Wypoczynkowy Spółdzielczości Pracy w Ciechocinku NZOZ Zakład Rehabilitacji Leczniczej
19. Sanatorium „Willa York”
20. Dom Zdrowia Lila — Sanatorium
21. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej — St. George Ciechocinek — Sanatorium

C. Przychodnia Uzdrowiskowa (Przedsiębiorstwo Uzdrowisko Ciechocinek)

D. Zakłady Przyrodolecznicze znajdują się w poszczególnych zakładach lecznictwa uzdrowiskowego

Wykaz urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego

1. Trzy urządzone parki:

- a. **park Zdrojowy** o pow. 19,0557 ha z kortami tenisowymi, pijalnią wód mineralnych, restauracją, muszlą koncertową, alejkami spacerowymi wyposażonymi w ławki i pojemniki na nieczystości, fontannami „Jaś i Małgosia” i „Żabka” oraz 2 fontannami w oczkach wodnych;
- b. **park Sosnowy** o pow. 7,9 ha z alejkami spacerowymi, wyposażony w oświetlenie, ławki parkowe, pojemniki na nieczystości, sezonową kawiarenkę letnią z szaletem publicznym;
- c. **park Tężniowy**, rozpatrywany łącznie z tzw. parkiem Zdrowia i parkiem Tysiąclecia, o pow. 39 ha, z tężniami, nieczynnym basenem termalno-solankowym, boiskiem sportowym, alejkami traktu solnego, urządzonymi rabatami kwiatowymi (zegar kwiatowy);

2. Baseny rehabilitacyjne w:

- a. 22 Wojskowym Szpitalu Uzdrowiskowo-Rehabilitacyjnym Samodzielnym Publicznym Zespole Opieki Zdrowotnej,
- b. Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej - St. George Ciechocinek – Sanatorium,
- c. Sanatorium „Julianówka” NZOZ,

- d. Sanatorium Uzdrawiskowym „Krystynka” sp. z o.o.,
- e. Klinice Uzdrawiskowej „Pod Tężniami” im. Jana Pawła II Spółdzielnia Usług Medycznych,
- f. Sanatorium Uzdrawiskowym „Wrzos” Sp. z o.o.

3. Baseny lecznicze z wykorzystaniem wody solankowej w:

- a. Kolejowym Szpitalu Uzdrawiskowym Sp. z o.o.,
- b. PUC S.A. Szpitalu Uzdrawiskowym nr IV „Dom Zdrojowy”,
- c. PUC S.A. Szpitalu Uzdrawiskowym nr III im. dr. Markiewicza,
- d. PUC S.A. Szpitalu Uzdrawiskowym nr I – 2 baseny,
- e. Sanatorium „Gracja” Sp. z o.o.,
- f. Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Sanatorium Uzdrawiskowym MSW „ORION”,
- g. Centrum Promocji Zdrowia Sanatorium „Sanvit” Sp. z o. o. Sanatorium Uzdrawiskowe NZOZ,
- h. Sanatorium Uzdrawiskowym Związku Nauczycielstwa Polskiego,
- i. Klinice Uzdrawiskowej „Pod Tężniami” im. Jana Pawła II Spółdzielnia Usług Medycznych.

4. Tężnie solankowe z traktami spacerowymi

5. Fontanna „Grzyb” na wolnej przestrzeni, wytwarzająca aerozol solankowy

6. Jaskinie solne urządzone w sanatoriach

7. Ścieżki spacerowe

Na terenie uzdrawiska działa od 2002 r. **Stowarzyszenie "Komisja Zdrojowa"**, którego celem działania jest promocja miasta uzdrawiskowego Ciechocinek oraz podmiotów prowadzących działalność w zakresie lecznictwa uzdrawiskowego. Ponadto misją Stowarzyszenia jest wspieranie gospodarczego i kulturalnego rozwoju Ciechocinka. „Komisja Zdrojowa” jest koordynatorem powstałego w 2007 r. **Klastra Turystyczno-Uzdrawiskowego "Dolina Zdrowia"**, zrzeszającego następujące podmioty działające w Ciechocinku³:

- 22 Wojskowy Szpital Uzdrawiskowo-Rehabilitacyjny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej
- Hotel Amazonka CONFERENCE & SPA*** Sp. z o.o.
- Hotel Villa Park MED&SPA
- Kolejowy Szpital Uzdrawiskowy Sp. z o.o.
- Polski Związek Niewidomych „EDEN” Sanatorium Uzdrawiskowe Ośrodek Leczniczo-Rehabilitacyjny im. M. M. Kaczmarka
- Przedsiębiorstwo Uzdrawisko Ciechocinek S.A.
- Sanatorium Uzdrawiskowe MAX Marian Szulc, Maksym Szulc s.c.
- Sanatorium Uzdrawiskowe „Chemik” NZOZ Ciechocinek
- Sanatorium „Gracja” Sp. z o.o.
- Sanatorium Uzdrawiskowe „Łączność” Sp. z o.o.
- Centrum Promocji Zdrowia Sanatorium „Sanvit” Sp. z o. o. Sanatorium Uzdrawiskowe NZOZ
- Sanatorium Uzdrawiskowe „Zdrowie” Sp. z o.o. Sanatorium Uzdrawiskowe „PROMIEN”
- Sanatorium Uzdrawiskowe Związku Nauczycielstwa Polskiego
- Stowarzyszenie „Komisja Zdrojowa”
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Sanatorium Uzdrawiskowe MSW „ORION”

³ Strategia Rozwoju Klastra Turystyczno-Uzdrawiskowego "Dolina Zdrowia".

Celem działania klastra jest współpraca w celu dobrego zarządzania i rozwoju innowacyjności oraz dbałość o unikatowe zasoby uzdrowiska Ciechocinek: naturalne, krajobrazowe, przestrzenne, społeczne i usługowe. Osiągnięcie celów będzie możliwe dzięki współdziałaniu wszystkich lokalnych zainteresowanych: instytucji publicznych, prywatnych firm i organizacji społecznych, również w kontaktach z podmiotami zewnętrznymi, np. operatorami systemów transportowych, organizatorami targów, instytucjami naukowymi i certyfikującymi, mediami, dostawcami i producentami urządzeń (np. medycznych), operatorami i organizatorami turystyki, placówkami kulturalnymi itd.

W Ciechocinku ma siedzibę Naczelny Lekarz Uzdrawisk na województwo kujawsko-pomorskie lek. med. Izabela Kowacka, mająca pod nadzorem uzdrowiska Ciechocinek, Inowrocław i Wieniec -Zdrój.

2.2. Sfera społeczna

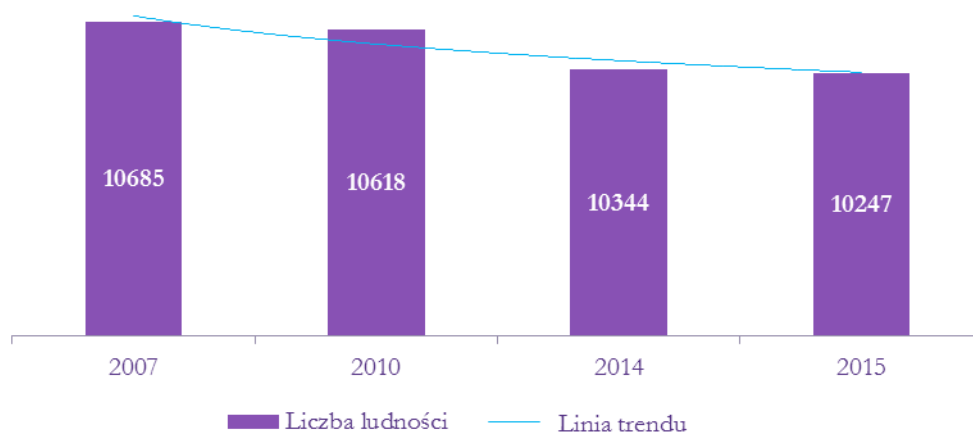

2.2.1. Ludność

Sytuacja demograficzna

Na koniec pierwszego półrocza 2015 r. gminę Ciechocinek zamieszkiwało 10 247 osób, zaś w 2014 r. 10 344 osób. Tym samym jej mieszkańcy stanowili 19,2% ludności powiatu aleksandrowskiego i 0,5% ludności województwa kujawsko-pomorskiego. Pod względem ludnościowym gmina Ciechocinek zajmuje trzecie miejsce w powiecie (po dwóch gminach Aleksandrów: miejskiej i wiejskiej). W badanym okresie liczba osób na stałe zamieszkujących w gminie systematycznie się zmniejszała. W czerwcu 2015 r., w porównaniu z czerwcem 2007 r., liczba ludności spadła o 4,1%.

Wykres 1. Liczba ludności gminy Ciechocinek w latach 2007, 2010, 2014, 2015 (dane na dzień 30 czerwca 2015 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ciechocinku.

Pod względem gęstości zaludnienia, która wynosi 715 osób/km², gmina należy do obszarów o największej gęstości zaludnienia w powiecie (średnia gęstość zaludnienia dla powiatu jest niższa i wynosi 117 osób/km²).

Wykres 2. Liczba i udział ludności gminy miejskiej Ciechocinek w podziale ze względu na płeć w latach 2007, 2010, 2014, 2015 (dane na dzień 30 czerwca 2015 r.)

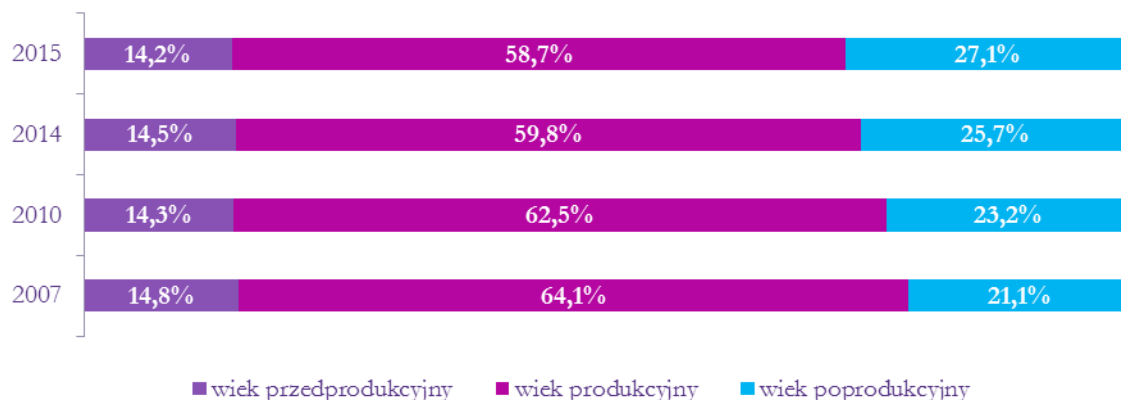

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ciechocinku.

W analizowanym okresie występowała stała, około dziesięcioprocentowa nadwyżka liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. W czerwcu 2015 r. w ogólnej liczbie ludności kobiety stanowiły 55%, a mężczyźni 45%. Tym samym współczynnik feminizacji wyrażający się liczbą kobiet przypadającą na 100 mężczyzn wyniósł 122. Analogicznie było w latach poprzednich: 2007 r. – wskaźnik feminizacji 122, 2010 r. – 122 i 2014 r. – 123.

Biorąc pod uwagę udział poszczególnych grup wiekowych w ogólnej liczbie ludności, można zauważyć postępujące wyraźne zwiększanie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym (z 21,6% w czerwcu 2007 r. do 27,1% w czerwcu 2015 r.). Zmniejsza się natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym (z 64,1% w czerwcu 2007 r. do 58,7% w czerwcu 2015 r.). Niewiele (tylko o 0,6%) zmniejszyła się w latach 2007-2015 liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. Jest to związane z powszechnym trendem starzenia się społeczeństwa. Podobne tendencje występują w całym powiecie, województwie i kraju, ale w Ciechocinku są one szczególnie widoczne.

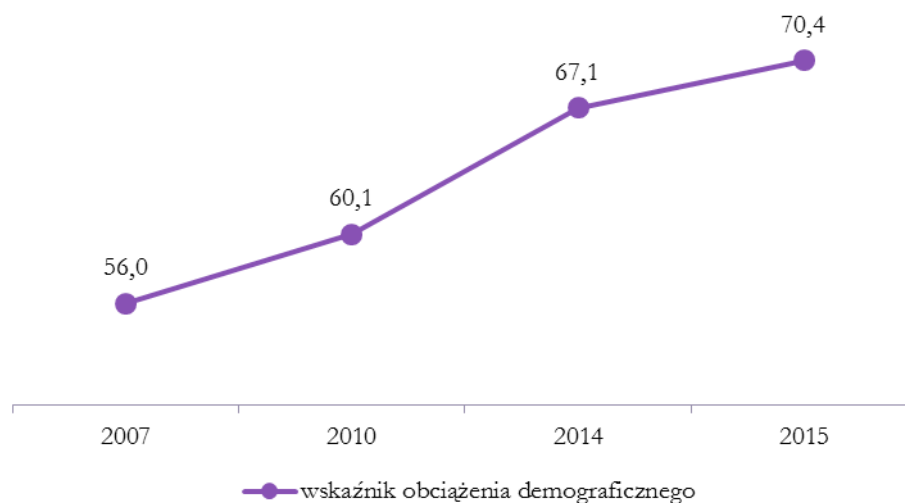
Wykres 3. Udział procentowy poszczególnych grup wiekowych 2007, 2010, 2014, 2015 (dane na dzień 30 czerwca 2015 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ciechocinku.

Powyzsza tendencja oznacza zwiększanie się wskaźnika obciążenia demograficznego, czyli obciążenia ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym). W latach 2007-2015 w Ciechocinku liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrosła z 56 do 70,4 i jest obecnie najwyższa w województwie kujawsko-pomorskim.

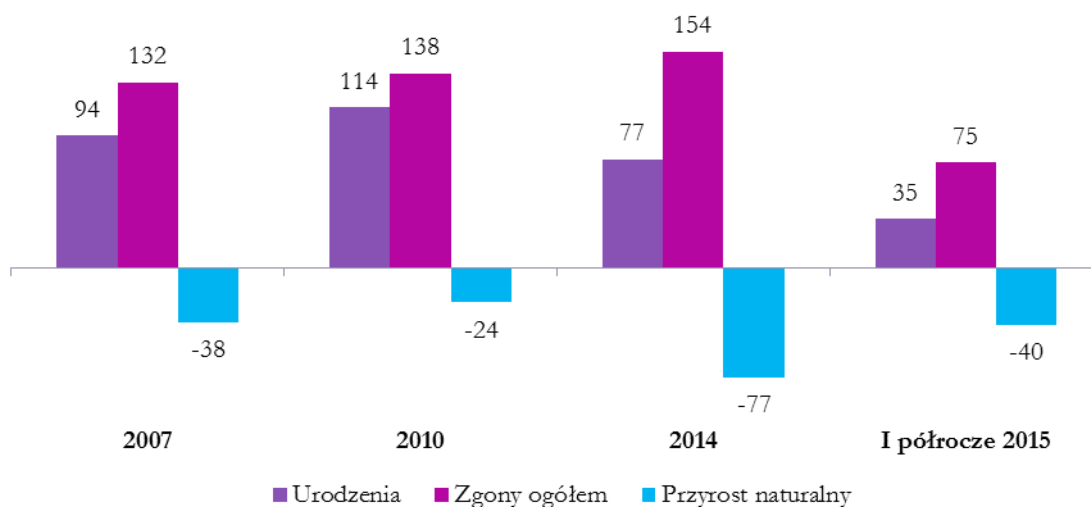
Wykres 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2007, 2010, 2014, 2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ciechocinku.

W latach 2007-2014 przyrost naturalny w gminie był ujemny i zmniejszał się z roku na rok. W 2007 r. zmarło o 38 osób więcej niż się urodziło, w 2010 r. zgonów było więcej niż urodzeń o 24, a w 2014 liczba zgonów przewyższyła liczbę urodzeń już o 77.

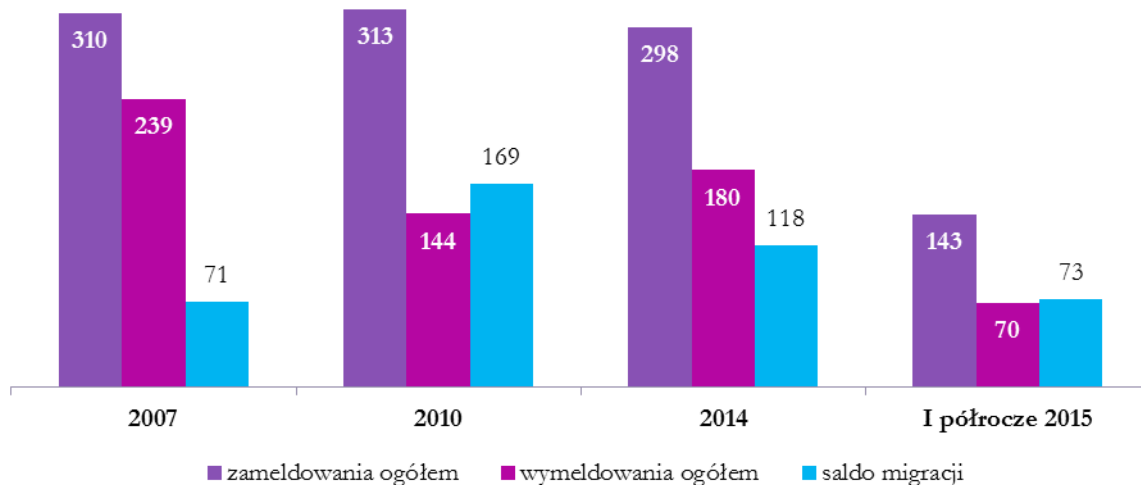
Wykres 5. Ruch naturalny na obszarze gminy Ciechocinek w latach 2007, 2010, 2014, 2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ciechocinku.

Sytuację demograficzną poprawia nieco fakt, że w kolejnych latach saldo migracji w Ciechocinku osiąga wartości dodatnie. W latach 2007 i 2010 saldo migracji było dodatnie i wynosiło odpowiednio 71 i 169, zaś w 2014 r. nieco spadło do wartości 118, a w pierwszym półroczu 2015 r. do 73.

Wykres 6. Migracje ludności w gminie Ciechocinek w latach 2007, 2010, 2014, 2015

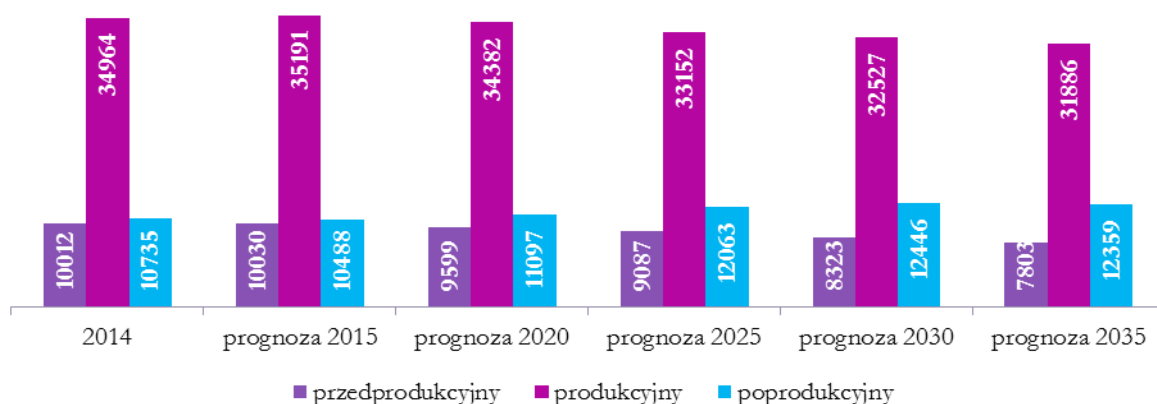
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ciechocinku.

Prognozy demograficzne

Prognozy liczby ludności wskazują, że do 2035 r. liczba mieszkańców na terenie powiatu aleksandrowskiego (prognozy nie są sporządzane dla gmin) zmniejszy się o 6,57%. Najbardziej widoczny spadek (o 22,1%) będzie można dostrzec w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym: liczba mężczyzn zmniejszy się o 21,86%, a kobiet o 22,28%. Spadek liczebności odnotuje się także w grupie osób w wieku produkcyjnym (o 8,8%). Powszechnie występujący trend „starzenia się”, wyrażający się większym udziałem osób starszych w społeczeństwie, wpłynie także na strukturę demograficzną powiatu. Dynamika

przyrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2014-2035 wyniesie 15,1%, w tym dla mężczyzn aż 48,13%, natomiast dla kobiet 0,71%.

Wykres 7. Prognozy demograficzne dla powiatu aleksandrowskiego na lata 2014-2035

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BD

Na podstawie obecnych danych demograficznych gminy i trendów z nich wynikających oraz prognoz dla powiatu, można przypuszczać, że na terenie Ciecocinka zjawiska opisane powyżej będą jeszcze bardziej nasilone. Trwający proces starzenia się społeczeństwa jest wynikiem korzystnych zjawisk, jakimi są: wydłużanie się trwania życia, postęp cywilizacyjny i poprawa jakości życia. Niepokój jednak budzić może nie tyle sam fakt wzrostu liczby osób starszych, co wzrost jej udziału w strukturze ludności, który spowodowany jest spadkiem udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym w strukturze demograficznej społeczeństwa oraz rosnące obciążenie demograficzne.

Tabela 3. Prognozy demograficzne dla powiatu aleksandrowskiego na lata 2014-2020

2014			
wiek	ogółem (os.)	mężczyźni (os.)	kobiety (os.)
przedprodukcyjny	10012	5170	4842
produkcyjny	34964	18571	16393
poprodukcyjny	10735	3264	7471
prognoza na rok 2015			
wiek	ogółem (os.)	mężczyźni (os.)	kobiety (os.)
przedprodukcyjny	10030	5153	4877
produkcyjny	35191	18716	16475
poprodukcyjny	10488	3164	7324
prognoza na rok 2020			
wiek	ogółem (os.)	mężczyźni (os.)	kobiety (os.)
przedprodukcyjny	9599	4919	4680
produkcyjny	34382	18438	15944
poprodukcyjny	11097	3447	7650
prognoza na rok 2025			
wiek	ogółem (os.)	mężczyźni (os.)	kobiety (os.)
przedprodukcyjny	9087	4661	4426
produkcyjny	33152	17582	15570
poprodukcyjny	12063	4238	7825
prognoza na rok 2030			

wiek	ogółem (os.)	mężczyźni (os.)	kobiety (os.)
przedprodukcyjny	8323	4304	4019
produkcyjny	32527	17021	15506
poprodukcyjny	12446	4702	7744
prognoza na rok 2035			
wiek	ogółem (os.)	mężczyźni (os.)	kobiety (os.)
przedprodukcyjny	7803	4040	3763
produkcyjny	31886	16586	15300
poprodukcyjny	12359	4835	7524

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

2.2.2. Pomoc społeczna

Jednym z wyznaczników sytuacji ekonomicznej mieszkańców miasta jest skala pomocy społecznej świadczonej dla jego mieszkańców. Jednostką organizacyjną gminy miejskiej Ciechocinek świadcząca usługi w zakresie pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechocinku.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat ogólna liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej malała. W 2014 r. objęto nią (w różnych formach) 523 rodziny, w których przebywało 950 osób. Jednocześnie należy zauważyć, że odsetek osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej w Ciechocinku w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców był znacznie niższy niż w całym powiecie aleksandrowskim.

Tabela 4. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystająca z pomocy społecznej w Ciechocinku

Liczba	2007	2010	2014	I półrocze 2015	Odsetek osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców w 2014 r. (%)	
					Miasto Ciechocinek	Powiat aleksandrowski
Rodzin	609	382	523	403	8,9%	14%
Osób w rodzinach	1304	753	987	729		

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechocinku oraz Oceny Zasobów Pomocy Społecznej w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2014 Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Najczęstszymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej w 2014 r. były ubóstwo i bezrobocie. Kolejne najczęściej występujące to: niepełnosprawność, alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz długotrwała choroba. W 2014 r. (w stosunku do 2007 r.) dynamika wzrostu liczby rodzin i osób objętych opieką była najwyższa w grupie dotkniętej problemem alkoholizmu (wyniosła odpowiednio 103% dla liczby rodzin i 164% dla liczby osób w rodzinach) oraz problemem niepełnosprawności (odpowiednio 146% i 92%). Z kolei największy spadek dotyczył liczby rodzin i osób dotkniętych bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (ponad -70%).

Tabela 5. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej w latach 2007-2014

Przyczyna	2007		2010		2014	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	369	806	349	689	398	794
Bezdomność	19	19	15	15	9	9
Potrzeba ochrony macierzyństwa	15	29	16	52	15	41
Bezrobocie	310	805	273	426	325	706
Niepelnosprawność	90	173	190	319	221	333
Długotrwała choroba	96	139	78	99	33	62
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:						
• rodziny niepełne	93	299	39	104	26	77
• rodziny wielodzietne	89	258	22	57	17	43
	21	145	5	38	5	23
Alkoholizm	29	36	47	76	59	95
Narkomania	2	5	2	2	2	5
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	7	9	7	8	6	10
Przemoc w rodzinie	6	19	11	32	7	21
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	1	3	0	0
Zdarzenia losowe i sytuacja kryzysowa	3	7	2	4	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciecchocinku.

Formy aktywizacji społecznej

Bardzo ważną rolę w pomocy społecznej pełnią wszelkie formy aktywizacji osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, które wymagają odzyskania lub zwiększenia zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował te działania w latach 2010-2013 w ramach projektu unijnego *Aktywność szansą na lepsze życie w gminie Ciecchocinek* w postaci:

- poradnictwa zawodowego,
- poradnictwa psychologicznego,
- kursów zawodowych, m.in.: magazynier z obsługą komputera, programu magazynowego i kas fiskalnych oraz fakturowania, operator wózków jezdniowych z bezpieczną wymianą butli gazowej, kurs sprzedawcy z obsługą kas fiskalnych, opiekun osób starszych, spawacz.

Powyższe formy aktywizacji w dużej mierze spełniły swoje zadanie. Część osób objętych tą formą pomocy poprawiła swoją sytuację życiową – znalazła zatrudnienie i tym samym przestała korzystać z usług pomocy społecznej bądź ograniczyła korzystanie do niezbędnego minimum. Jednak ze względu na rosnącą liczbę rodzin i osób dotkniętych bezrobociem (wzrost w 2014 r. w stosunku do 2010 r. wyniósł 27,4% rodzin i 65,7% osób), konieczne jest dalsze kontynuowanie działań aktywizacyjnych w postaci:

- bezpłatnych szkoleń, kursów umożliwiających nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji i kompetencji zawodowych dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- poradnictwa psychologicznego prowadzącego do integracji społecznej i zawodowej,
- robót publicznych oraz staży.

Usługi opiekuńcze

Ważną formą pomocy społecznej są także usługi opiekuńcze. Pomoc w formie tego typu usług przysługuje osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Grupa osób niepełnosprawnych w gminie liczy 372 osoby, w tym 58 dzieci i młodzieży do lat 18.

Osoby starsze i niepełnosprawne objęte są głównie pomocą w formie:

- usług opiekuńczych świadczonych przez opiekunów domowych zatrudnionych w MOPS, pomoc świadczona jest również w dni wolne od pracy. MOPS w Ciechocinku zatrudnia obecnie 8 opiekunek, a usługami opiekuńczymi objęte są 43 osoby;
- aktywizacji rodzin na rzecz zapewnienia opieki swoim najbliższym.

Na terenie miasta nie funkcjonuje instytucjonalna forma pomocy społecznej w postaci klubu seniora, natomiast dużą rolę odgrywa Stowarzyszenie Uniwersytet dla Aktywnych (UdA). Ta forma aktywizacji osób starszych działa w mieście od 2011 r., początkowo jako część Kujawsko-Dobrzyńskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku, a od lutego 2014 r. jako samodzielne stowarzyszenie. W kwietniu 2015 r. liczba członków stowarzyszenia przekraczała 200 osób, z tego aż 10% działało na zasadzie wolontariatu. UdA podejmuje i rozwija liczne społeczne inicjatywy edukacyjne, oświatowe, kulturalne, charytatywne, opiekuńcze, dotyczące osób starszych, niepełnosprawnych, a także kultury fizycznej i sportu. Stowarzyszenie działa na rzecz członków, ich rodzin i całego środowiska, powoli ewoluując w stronę uniwersytetu wielopokoleniowego, rozszerzając działalność również na szkoły i przedszkola⁴. Stowarzyszenie prowadzi również telefon zaufania dla seniorów, regularne dyżury dotyczące choroby Alzheimera oraz Poradnię Psychologiczną⁵.

Aktywność Uniwersytetu, w porozumieniu z władzami Ciechocinka, doprowadziła do utworzenia w 2015 r. Miejskiej Rady Seniorów, do której zadań należy w szczególności⁶:

- monitorowanie potrzeb ciechocińskich seniorów,
- wydawanie opinii i zgłaszanie wniosków dotyczących działalności władz miasta na rzecz osób starszych,
- inicjowanie działań służących upowszechnianiu wiedzy o potrzebach, prawach i możliwościach osób w wieku senioralnym,
- podejmowanie działań mających na celu wykorzystanie potencjału i czasu osób w wieku senioralnym, w tym odtworzenie i umocnienie międzypokoleniowych więzi społecznych,
- opiniowanie aktów prawa miejscowego dotyczących problematyki osób w wieku senioralnym.

Obecnie najważniejszymi potrzebami w zakresie usług opiekuńczych w Ciechocinku są:

- likwidacja barier architektonicznych,
- podnoszenie wiedzy na temat opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi,
- budowa dziennego domu pobytu dla osób starszych.

⁴ Z życia Uniwersytetu dla Aktywnych, Zdrój Ciechociński, kwiecień 2015 r.

⁵ <http://pixigon.pl/universytet/>.

⁶ Uchwały Rady Miejskiej Ciechocinka: Nr XII/59/15 z dnia 14 września 2015 r. w sprawie powołania Miejskiej Rady Seniorów w Ciechocinku i nadania jej statutu, Nr XVI/89/15 z dnia 29 grudnia 2015r. w sprawie wyboru Miejskiej Rady Seniorów w Ciechocinku.

Pieczna zastępcza i pomoc rodzinie

Korzystanie z pomocy społecznej często powiązane jest z problemami socjalnymi. Problemom tym z kolei w znacznym stopniu towarzyszy bezradność opiekuńczo – wychowawcza, problemy związane z wychowaniem dzieci, w tym ich problemy w szkole, niskie kompetencje społeczne i niewielkie umiejętności życiowe, choroba alkoholowa. W rodzinach z problemami socjalnymi najczęściej występuje także problem długotrwałego pozostawania bez pracy, często nieodzwierciedlanego przez oficjalne statystyki bezrobocia. Ponadto pojawiają się również dezorganizacja życia rodzinnego i niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, gdzie biologiczni rodzice nie mogą lub nie potrafią wypełnić swoich obowiązków rodzicielskich. W konsekwencji dzieci z takich rodzin trafiają do rodzin zastępczych, adopcyjnych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych.

W Ciechocinku 15 rodzin zastępczych sprawuje rodzinną pieczę zastępczą nad 19 dzieci. Stanowi to drugi co do wielkości (niemal 19%), po gminie wiejskiej Aleksandrów Kuj. (27%), udział dzieci objętych taką opieką na terenie powiatu.

Tabela 6. Funkcjonowanie rodzinnej pieczy zastępczej i ośrodków opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży (stan na 2015 r.)

Jednostka terytorialna	Liczba rodzin sprawujących rodzinną pieczę zastępczą	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży	Liczba dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo-wychowawczych
Ciechocinek	15	19	0	0
Powiat aleksandrowski	69	101	1	35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim.

Na terenie Ciechocinka wsparciem dla dzieci z rodzin z problemami są Świetlica Socjoterapeutyczna im. „Kubusia Puchatka” funkcjonująca od stycznia 2000 r. przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Ciechocinku oraz świetlica środowiskowa dla dzieci i młodzieży „Promyk” prowadzona przez Dom Zakonny Zgromadzenia Sług Jezusa. W 2014 r. Świetlica Socjoterapeutyczna objęła opieką ponad 50 dzieci w wieku od 6 do 18 lat z terenu Ciechocinka, a świetlica „Promyk” dożywiała 40 wychowanków, a w zajęciach edukacyjno-twórczych brało udział 30 wychowanków w różnych grupach wiekowych.

Placówki te wspierają dzieci pochodzące z rodzin z problemem alkoholowym, materialnie ubogich, w większości nie spełniających podstawowych funkcji wychowawczo-opiekuńczych. Oferują wsparcie codzienne, realizując zadania opiekuńcze, wychowawcze oraz terapeutyczne poprzez zajęcia socjoterapeutyczne, o charakterze edukacyjnym, plastycznym i manualnym, sportowe, kulinarne, muzyczne, taneczne, zajęcia relaksacyjne, różnego rodzaju gry i zabawy ogólnorozwojowe, zajęcia komputerowe oraz dyżury. Oferują również dzieciom pomoc w zakresie odrabiania prac domowych oraz opanowywania materiału szkolnego, organizują różnego rodzaju spotkania oraz imprezy okolicznościowe, organizują wycieczki i wyjazdy poza teren świetlicy oraz wypoczynek letni, a także zapewniają dwa posiłki dziennie.

Na terenie miasta funkcjonuje Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ciechocinku, a także jest prowadzony Punkt Konsultacyjny, w którym prowadzi się podstawową terapię uzależnienia od alkoholu i współzależnienia (mityngi AA, mityngi dla współzależnych). Można tu również uzyskać porady w zakresie przemocy w rodzinie oraz problemów dorosłych dzieci alkoholików (DDA).

W zakresie pomocy rodzinie, jako nowa forma pracy z rodzinami dysfunkcyjnymi od 2012 r., istnieje asystentura rodziny, wprowadzona zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁷. Asystent rodziny to osoba prowadząca zindywidualizowaną pracę z rodziną ukierunkowaną na poprawę jej funkcjonowania, przezwyciężenie życiowych trudności i zmianę niekorzystnej dla niej sytuacji, związanej zwłaszcza z umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej lub zagrożeniem tego rodzaju konsekwencjami. W Ciechocinku jako asystent rodziny w 2014 r. pracowały 2 osoby, a w 2015 r. jedna.⁸ Liczba zatrudnionych asystentów rodziny w dużej mierze uzależniona jest od zewnętrznych środków finansowych dostępnych w konkursach.

Od 2011 r. w Ciechocinku działa Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W jego skład wchodzi przedstawiciele: MOPS, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, placówek oświaty oraz kurator sądowy⁹. Głównym zadaniem zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań członków zespołu w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie poprzez diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań i interwencji w środowisku dotkniętym przemocą, inicjowanie działań wobec sprawców przemocy, a także upowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym. Dzięki m.in. działaniom zespołu liczba rodzin dotkniętych przemocą, którym zostały założone „Niebieskie karty”¹⁰, utrzymuje się na stałym poziomie.

Opieka nad dziećmi do lat 3

Na terenie miasta Ciechocinka nie istnieją obecnie żadne instytucjonalne formy opieki nad dziećmi do lat 3, czy to w postaci żłobka, czy klubu malucha. Dzieci w wieku od 2,5 roku przyjmują wszystkie placówki przedszkolne.

2.2.3. Ochrona zdrowia

Opiekę medyczną w Ciechocinku w zakresie porad podstawowej opieki zdrowotnej świadczą 4 przychodnie:

- Przychodnia Lekarska NZOZ przy ul. Józefa Bema 37,
- Przychodnia Rodzinna NZOZ przy ul. Zdrojowej 46,
- Praktyka lekarza rodzinnego NZOZ przy ul. J. Słowackiego 18,
- Praktyka Lekarska NZOZ przy ul. Lipowej 2.

Pozostałe trzy placówki świadczą usługi specjalistyczne:

- Klinika Uzdrawiskowa "Pod Tężniami" Niepubliczny ZOZ,
- Poradnia Rehabilitacyjna — 22 Wojskowy Szpital Uzdrawiskowo – Rehabilitacyjny SP ZOZ,
- Poradnia Uzdrawiskowa/Zakład Przyrodolecznicy.

⁷ Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. 2015 r. poz. 332), art. 11.

⁸ Dane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechocinku i Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu.

⁹ Zarządzenie nr 36/16 Burmistrza Ciechocinka z dnia 6 kwietnia 2016 r.

¹⁰ Procedura opracowana przez Komendę Główną Policji i Komendę Stołeczną Policji przy współpracy z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, obejmująca ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Tabela 7. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2014 r. w Ciechocinku i powiecie aleksandrowskim

Jednostka terytorialna	Przychodnie i poradnie ogółem	Porady w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej*	Porady ogólnodostępne razem — porady POZ i lekarza rodzinnego
Ciechocinek	7	115 974	77 006
Powiat aleksandrowski	26	359 164	264 797

* dotyczą porad w podstawowej i specjalistycznej opiece zdrowotnej

Źródło: *opracowanie własne na podstawie danych GUS.*

Ponadto na terenie Ciechocinka funkcjonują prywatne gabinety stomatologiczne i ginekologiczne, a zaopatrzenie mieszkańców w leki zapewnia 10 aptek co powoduje, że na jedną aptekę przypada 1027 mieszkańców, co stanowi wynik ponad dwukrotnie niższy, niż w powiecie aleksandrowskim (2786 osób).

Opiekę szpitalną i specjalistyczną zapewnia mieszkańcom Szpital Powiatowy w Aleksandrowie Kujawskim Sp. z o.o.

Na terenie gminy miejskiej Ciechocinek najważniejszą rolę odgrywa **lecznictwo uzdrowiskowe** szczegółowo opisane w rozdziale 2.1.3.

2.2.4. Edukacja

Edukacja przedszkolna

Na terenie miasta działają cztery placówki wychowania przedszkolnego:

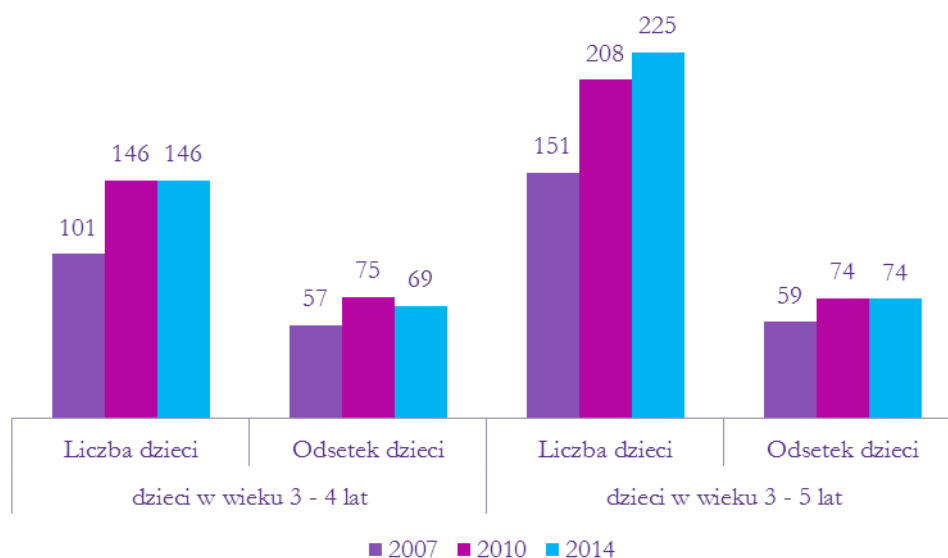
- Przedszkole Samorządowe nr 1 „Bajka” (4 oddziały),
- Przedszkole Samorządowe nr 2 im. Kubusia Puchatka (5 oddziałów),
- Przedszkole Niepubliczne „Jaś i Małgosia” (2 oddziały),
- Przedszkole Niepubliczne „Akademia Malucha” (1 oddział).

Przedszkole „Bajka” prowadzi również oddział integracyjny, umożliwiający dzieciom niepełnosprawnym udział w zajęciach. Placówka została przygotowana architektonicznie do przebywania w niej osób niepełnosprawnych. Do budynku doprowadzono podjazdy dla wózków inwalidzkich, a sale zabaw wyposażone zostały w dodatkowe łazienki z łatwo dostępnymi prysznicami dla wygody dzieci wymagających szczególnej troski. Do grupy integracyjnej przyjmowanych jest maksymalnie 20 dzieci, w tym od 3 do 5 dzieci niepełnosprawnych. W grupie integracyjnej oprócz dwóch nauczycieli dodatkowo pracuje nauczyciel wspomagający oraz pomoc nauczyciela.

Od 2007 r. systematycznie wzrasta liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w grupach wiekowych 3-4 lata oraz 3-5 lat. Odsetek dzieci w wieku 3-4 lat objętych edukacją przedszkolną w 2014 r. w Ciechocinku wyniósł 69,2% i był znacząco wyższy niż w powiecie aleksandrowskim (62,3%) i województwie kujawsko-pomorskim (61,6%).

Natomiast udział dzieci w wieku 3-5 lat wyniósł w tymże roku w Ciechocinku 73,5% i kształtował się na poziomie podobnym jak w powiecie (73,7%) oraz nieco powyżej średniej wojewódzkiej (72,4%).

Tabela 8. Liczba i odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2007, 2010 i 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W kolejnych latach konieczne będzie zwiększenie liczby miejsc przedszkolnych ze względu na fakt, że od 1 września 2015 r. każde dziecko 4-letnie zyskało prawo do edukacji przedszkolnej, a od 1 września 2017 r. takie prawo uzyska każdy 3-latek¹¹, a także w związku z planowanym cofnięciem obowiązku szkolnego dla 6-latków. Może to wiązać się z koniecznością utworzenia dodatkowych miejsc w przedszkolach już istniejących lub powstania nowych placówek publicznych lub niepublicznych czy innych form wychowania przedszkolnego.

Edukacja szkolna

W Ciechocinku funkcjonują obecnie następujące szkoły:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego,
- Publiczne Gimnazjum im. Polskich Olimpijczyków,
- Niepubliczne Gimnazjum przy LO im. Stanisława Staszica (od roku szkolnego 2015/2016),
- Zespół Szkół Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekle Chorych i Niepełnosprawnych nr 1 w Ciechocinku (Szkoła Podstawowa, Gimnazjum),
- Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Staszica,

Uczniami Zespołu Szkół Specjalnych są dzieci i młodzież z terenu całej Polski, przyjeżdżające na leczenie uzdrowiskowe do Szpitala Uzdrowiskowego nr 3 im. dra Markiewicza w Ciechocinku oraz pacjenci Oddziałów Dziecięcych Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego we Włocławku. Organem prowadzącym jest w tym przypadku samorząd województwa.

W badanym okresie liczba uczniów w szkołach podstawowych spadła z 545 osób w 2007 r. do 503 w 2014 r., co stanowi spadek o 7,7%. W tym samym okresie w powiecie aleksandrowskim spadek wyniósł 10,7%. Jest to wynikiem zmniejszającej się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Jeszcze bardziej ta tendencja jest dostrzegalna w gimnazjach – w Ciechocinku liczba uczniów spadła w badanym okresie o 30,2%, podczas gdy na terenie powiatu tylko o 18,9%.

¹¹ Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2013 r., poz. 827 z późn. zm.).

Tabela 9. Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne w Ciechocinku i powiecie aleksandrowskim w latach 2007, 2010 i 2014

Jednostka terytorialna	szkoły podstawowe			liczba uczniów w szkołach podst.			gimnazja			liczba uczniów w gimnazjach		
	2007	2010	2014	2007	2010	2014	2007	2010	2014	2007	2010	2014
Ciechocinek	2	2	2	545	484	503	2	2	2	334	273	233
Powiat aleksandrowski	29	28	23	3799	3439	3393	14	14	15	2102	1954	1704

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pod względem wyników egzaminów uczniowie szkół podstawowych uzyskiwali ten sam wynik (60%) w kolejnych latach. Jednak o ile wynik ten w 2010 r. mieścił się powyżej poziomu powiatowego (58%) i krajowego (56%), a na poziomie wojewódzkim (60%), o tyle w latach 2014 i 2015 wyniki egzaminów plasowały się już poniżej średniej powiatowej, wojewódzkiej i krajowej. Oznacza to, że pod względem wyników egzaminów szkolnictwo podstawowe w Ciechocinku zaczyna pozostawać w tyle. Szczególnie niski wynik osiągnęli uczniowie w części matematycznej – wynik 51% lokuje Ciechocinek, wraz z gminą wiejską Aleksandrów Kujawski, na trzecim od końca miejscu w powiecie. Dużo lepszy wynik w Ciechocinku uczniowie uzyskali z języka polskiego (69%).

Tabela 10. Średnie wyniki sprawdzianu szóstoklasisty (2010-2015)

	Miasto Ciechocinek	Powiat aleksandrowski	Województwo kujawsko-pomorskie	Kraj
2015	60%	61%	66%	67%
2014	60%	61%	63%	65%
2010	60%	58%	60%	56%

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów OKE w Gdańsku i CK.

Wynik egzaminu gimnazjalnego w 2015 r. z części humanistycznej był w odniesieniu do języka polskiego nieco niższy od średniej powiatowej, wojewódzkiej i krajowej, zaś w odniesieniu do historii i wiedzy o społeczeństwie – porównywalny z nimi. Dużo słabsze średnie wyniki osiągnęli uczniowie w części matematyczno-przyrodniczej z matematyki – 43% wobec 46% w powiecie, 47% w województwie i 48% w kraju. Natomiast bardzo dobre wyniki egzaminu gimnazjalnego uczniowie osiągnęli z języka angielskiego na poziomie podstawowym i rozszerzonym. Na każdym z poziomów średni wynik był znacznie wyższy niż średnia dla powiatu, województwa i kraju.

Tabela 11. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2015 r.

	Miasto Ciechocinek	Powiat aleksandrowski	Województwo kujawsko-pomorskie	Kraj
Część humanistyczna				
Język polski	58%	60%	60%	62%
Historia i wiedza o społeczeństwie	62%	62%	62%	64%
Część matematyczno-przyrodnicza				
Matematyka	43%	46%	47%	48%
Przedmioty przyrodnicze	50%	48%	48%	50%
Język angielski				

Poziom podstawowy	71%	62%	63%	67%
Poziom rozszerzony	53%	43%	44%	48%

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów OKE w Gdańsku i CKE.

Poziom jakości nauczania przejawiający się w wynikach zdawalności egzaminów maturalnych w przypadku szkół ponadgimnazjalnych przedstawia się znacznie lepiej niż w przypadku szkół niższych szczebli. Spośród 14 900 absolwentów w 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim, którzy przystąpili do wszystkich egzaminów obowiązkowych, 12 122 (81%) otrzymało świadectwa dojrzałości, czyli zdało egzamin maturalny (w kraju odsetek ten wyniósł 82%)¹². W przypadku absolwentów liceów przystępujących do egzaminu maturalnego w „nowej” formule (w liceach) odsetek ten wyniósł odpowiednio 78% dla powiatu aleksandrowskiego 88%, dla województwa i 89% dla kraju.

Analiza wyników egzaminów pokazuje, że uczniowie szkół wszystkich szczebli osiągają dużo niższe wyniki z części matematyczno-przyrodniczej, zwłaszcza z matematyki. Wskazuje to na potrzebę dalszego rozwijania tzw. kompetencji kluczowych¹³. W zakresie przedmiotów ścisłych potrzeba rozwoju tychże kompetencji na wszystkich poziomach kształcenia wynika także z Zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie. Kompetencje kluczowe stanowią połączenie wiedzy, umiejętności i postaw odpowiednich do sytuacji. Są one szczególnie niezbędne do samorealizacji i rozwoju osobistego, integracji społecznej, bycia aktywnym obywatelem i zatrudnienia. Kompetencje te mają istotne znaczenie w społeczeństwie wiedzy i gwarantują większą elastyczność siły roboczej, umożliwiając jej szybsze dostosowanie się do stałych zmian w świecie, w którym zachodzą coraz liczniejsze wzajemne powiązania. Stanowią również ważny czynnik innowacji, produktywności i konkurencyjności, a ponadto mają wpływ na motywację i zadowolenie. Zdobywanie kluczowych kompetencji jest spójne z zasadami równości i dostępu dla wszystkich¹⁴.

W szkołach obecnie prowadzone już są zajęcia dodatkowe z zakresu rozwijania kompetencji kluczowych. Konieczne jest dalsze ich rozwijanie poprzez organizację nowych zajęć lub utrzymanie tych prowadzonych obecnie, ponieważ potrzeby w tym zakresie nie są nadal w pełni zaspokojone.

¹² Sprawozdanie z egzaminu maturalnego przeprowadzonego w 2013 r. w województwie kujawsko-pomorskim, OKE w Gdańsku.

¹³ Kompetencje kluczowe to: porozumiewanie się w języku ojczystym, porozumiewanie się w językach obcych, kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne, kompetencje informatyczne, umiejętność uczenia się, kompetencje społeczne i obywatelskie, inicjatywność i przedsiębiorczość, świadomość i ekspresja kulturalna. Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2006/962/WE z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie [Dz. U. L 394 z 30.12.2006].

¹⁴ Ibidem.

Tabela 12. Liczba zajęć rozwijających kompetencje kluczowe (w roku szkolnym 2014/2015)

Rodzaj zajęć	SP nr 1 w Ciechocinku	Publiczne Gimnazjum w Ciechocinku
Porozumiewanie się w języku ojczystym	-	1
Porozumiewanie się w językach obcych	-	2
Kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne	4	3
Kompetencje informatyczne	1	-
Umiejętność uczenia się	-	-
Kompetencje społeczne i obywatelskie	1	-
Inicjatywność i przedsiębiorczość	-	-
Świadomość i ekspresja kulturalna	-	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji ze szkół Miasta Ciechocinek.

Ponadto szkoły prowadzą zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, a gimnazjum zajęcia sportowe promujące aktywność fizyczną wśród uczniów oraz zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego.

2.2.5. Zasoby kulturowe

Miasto Ciechocinek obfituje w wiele ciekawych obiektów zabytkowych, głównie uzdrowskich, pochodzących z XIX i XX wieku. Cały historyczny zespół urbanistyczny miasta, objęty strefą ochrony uzdrowskiej A, znajduje się w ewidencji zabytków województwa kujawsko-pomorskiego. Łącznie na terenie miasta znajduje się ponad 240 obiektów wpisanych do: rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, ewidencji zabytków województwa kujawsko-pomorskiego oraz obiektów znajdujących się na terenach objętych ochroną¹⁵.

Poniżej zostały opisane najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego na terenie miasta.

Tężnie — największe w Europie konstrukcje drewniane do odparowywania wody z solanki, zaprojektowane przez Jakuba Graffa, profesora Akademii Górniczej w Kielcach. W Ciechocinku zbudowano trzy takie budowle-ustawione w kształcie podkowy. Budowa tężni I i II trwała w latach 1824-1828, trzecia powstała w 1859 r. Podstawę tężni stanowi około 7000 wbitych w ziemię dębowych pali, na których umieszczono świerkowo-sosnową konstrukcję wypełnioną tarniną, po której spływa solanka. Łączna długość tężni to ponad 1700 m i są to budowle unikatowe w skali europejskiej ze względu na konstrukcję, jak i rozmiary.

Zdjęcie 1. Tężnie w Ciechocinku

Źródło: ciechocinek.pl.

Park Tężniowy, powstały w 1875 r. jako ogród spacerowy wokół tężni nr 1, stanowiący obecnie duży (39 ha) kompleks o funkcji uzdrowsko-rehabilitacyjnej oraz rekreacyjno-wypoczynkowej. Oprócz wymienionych wyżej tężni, w parku znajduje się sporo fontann i miejsc do spacerów. Można zobaczyć tam pomnik Stanisława Staszica oraz tablicę pamiątkową poświęconą Jakubowi Graffowi, konstruktorowi

¹⁵ Ewidencja zabytków powiatu aleksandrowskiego, Karty Adresowe Zabytków Miasta Ciechocinek.

teżni. Z parku wiedzie ścieżka spacerowa do zabytkowej warzelni soli, zwana traktem solnym. Na wejściu do parku od strony ulicy Teżniowej znajduje się słynny zegar kwiatowy z 1934 r. Na terenie parku znajdują się nieczynne obecnie baseny: solankowy i basen przy ogródku jordanowskim. Obok parku Teżniowego znajduje się obszar objęty ochroną Natura 2000 i rezerwat halofitów (roślin słonolubnych).

Zdjęcie 2. Park Teżniowy: zegar kwiatowy, fontanna, teren nieczynnego basenu solankowego

Źródło: fot. od lewej: 1 i 2 ciehocinek.pl, fot. 3 Ewidencja zabytków powiatu aleksandrowskiego.

Warzelnia soli, działająca od 180 lat i stanowiąca wyjątkowy na skalę światową zespół obiektów zabytkowych, obejmujący budynki warzelni soli, rezerwuary solanki nr I i II oraz kantor przy warzelni soli. Obecnie wraz z fontanną „Grzyb” oraz teżniami tworzy „Szlak Solankowy”.

Zdjęcie 3. Warzelnia soli: budynek warzelni, rezerwar nr II, rezerwar nr I

Źródło: [ewidencja zabytków powiatu aleksandrowskiego](http://ewidencja.zabytkow.powiatu.aleksandrowskiego)

Park Zdrojowy o powierzchni 19 ha. Na terenie parku znajdują się charakterystyczne dla Ciechocinka obiekty zabytkowe m.in.: muszla koncertowa, kawiarnia „Bristol”, Pijalnia Wód Mineralnych, a także kręgielnia, budynek maszyny parowej, fontanna „Żabka” oraz fontanna „Jaś i Małgosia”.

Zdjęcie 4. Park Zdrojowy: muszla koncertowa, fontanna „Jaś i Małgosia”, fontanna „Żabka”

Źródło: od lewej: fot.1 Ewidencja zabytków powiatu aleksandrowskiego, fot.2 i 3 ciehocinek.pl.

Zespół Łazienek – zespół zabytkowych budynków uzdrowiskowych, na który składają się następujące obiekty: Łazienki nr I „Komitetowe” (obecnie Zakład Przyrodolecznicy), Łazienki nr II „Skarbowe” (obecnie hotel), Łazienki nr III „Bankowe” ze znajdującym się przed nimi dywanem kwiatowym, Łazienki nr IV (obecnie Szpital Uzdrawiskowy nr 1), willa „Mała Romana”.

Zdjęcie 5. Zespół Łazienek

Źródło: *evidencja zabytków powiatu aleksandrowskiego*.

Dworek Prezydenta RP, który mieści dzisiaj pamiątki po prezydencie Ignacym Mościckim oraz wystawy czasowe przedstawiające działalność prezydentów.

Fontanna „Grzyb”, położona w centrum miasta i stanowiąca część „Szlaku Solankowego”, jest nie tylko obiektem przyciągającym zwiedzających, ale również jest obudową źródła nr 11, czyli głębokiego na 414 m odwiertu, zasilającego ciechocińskie tęźnie.

Teatr Letni powstał w 1891 r. według projektu architekta Adolfa Schimmelfenniga. Zbudowany był w rekordowo krótkim czasie, bo jego budowę rozpoczęto (na zlecenie uzdrowiska) w 1890 r. Był to budynek drewniany, na 240 miejsc z sześcioma lożami. W roku 1901 rozbudowano scenę z cegły, widownię uzupełniono balkonem i dwiema lożami. Secesyjny gmach teatru to jeden z trzech tego typu drewnianych obiektów w Europie.

Zdjęcie 6. Dworek Prezydenta RP, fontanna „Grzyb”, Teatr Letni

Źródło: *ciechocinek.pl*.

W tabeli poniżej znajduje się pełna lista obiektów znajdujących się w rejestrze zabytków, z których część została odnowiona i znajduje się w dobrym stanie. Jednak część obiektów wymaga renowacji, np. basen solankowy w parku Teżniowym, dworzec PKP, a odbudowy Hotel Müllera. Istotnym problemem i przeszkodą przy planowaniu renowacji zabytków są kwestie własnościowe, jednak miasto może zachęcić i wesprzeć właścicieli stanowiąc dla nich źródło informacji w zakresie możliwości finansowania odnowy zabytków z różnych programów.

Tabela 13. Zabytki Ciechocinka znajdujące się w rejestrze zabytków nieruchomości (2015 r.)

Obiekt	Adres
Kościół parafialny p.w. śś. Piotra i Pawła z otaczającym drzewostanem	ul. ks. A. Owczarka 1
Cerkiew polowa	ul. Wojska Polskiego 5
Cmentarz parafialny rzym.-kat. wraz z: <ul style="list-style-type: none"> ▪ murem ogrodzeniowym z bramami, ▪ starodrzewem. 	ul. Wołoszewska
Park Tężniowy z budynkami: <ul style="list-style-type: none"> ▪ szpitala (obecnie pensjonat), ▪ przebieralni, basenu, ▪ hydroforni. 	ul. Tężniowa 6 Al. Pojednania ul. Sportowa 4
Park Sosnowy	W granicach wyznaczonych przez ulice: Wojska Polskiego, Leśną, Armii Krajowej, Nieszawską oraz tereny zurbanizowane od strony wschodniej
Park Zdrojowy z budynkami: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pijalnią wód mineralnych, ▪ muszlą koncertową, ▪ budynkiem kępielni, ▪ budynkiem maszyny parowej, ▪ budynkiem dawnego szaletu. 	Jego granice wyznaczają ul. Solna, Traugutta i Kościuszki oraz dawna linia kolejowa.
Skrzydło pn. Hotelu Müllera, ob. Liceum Ogólnokształcące im. St. Staszica Hotel Müllera	ul. Kopernika 1
Zespół dworca kolejowego: <ul style="list-style-type: none"> ▪ budynek dworca, ▪ budynek dworca (stary), ▪ układ zieleni towarzyszącej. 	ul. Kopernika 4 ul. Kopernika 6a
Zespół tężni: <ul style="list-style-type: none"> ▪ tężnia nr I, ▪ tężnia nr II, ▪ tężnia nr III, ▪ obudowa źródła solankowego 17, ▪ warzelnia soli, ▪ rezerwuary solankowe. 	w parku Tężniowym ul. Solna 1
Zespół łazienek: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Łazienki I (Komitetowe), ▪ Łazienki II (Skarbowe), ▪ Łazienki III (Bankowe), ▪ Łazienki IV, ▪ tzw. willa „Mała Romana”. 	ul. Kościuszki 14 ul. Raczyńskich 6 ul. Armii Krajowej 6 ul. Armii Krajowej 8 ul. Kościuszki 16
Teatr Letni	ul. Kopernika 3
Pałacyk zarządu uzdrowiska wraz z układem zieleni	ul. Kościuszki 10
Willa „Romana”	ul. Kościuszki 16b
Dworek Prezydenta RP	ul. Leśna 1
Budynek hotelu, kasyna, restauracji „Europa”	ul. Armii Krajowej 2/4 oraz ul. Zdrojowa 1/3
Willa „Ormuz”	ul. Piłsudskiego 5A
Budynek mieszkalny	ul. Traugutta 14
Budynek „Dom Adamów”, obecnie budynek Biura Kultury, Sportu i Promocji Miasta	ul. Zdrojowa 2b
Willa „Kujawianka”	ul. Zdrojowa 36

Źródło: *Rejestr Zabytków Nieruchomych Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.*

Miejskie Centrum Kultury, obchodzące w 2015 r. swoje 30-lecie, zajmuje się organizacją koncertów, prowadzi kółka zainteresowań, własne festiwale, a nawet wyjazdy do teatrów warszawskich. Na jego terenie działają:

- Pracownia Rysunku i Malarstwa im. Adama Małysza,
- zespół wokalny HIPPO,
- Studio Solistek,
- nauka gry na gitarze,
- zajęcia taneczne hip-hop i disco-dance,
- warsztaty fotograficzne,
- warsztaty poetycko-teatralne.

Uzupełnieniem oferty jest kino „Zdrój”, oferujące premiery filmowe w sali multimedialnej, przeznaczone dla ponad 260 osób.

W MCK odbywają się też zajęcia Stowarzyszenia „Uniwersytet dla Aktywnych”, którego działalność została szerzej opisana w rozdziale 2.2.2.

W tym samym budynku co MCK mieści się **Miejska Biblioteka Publiczna im. Janusza Żernickiego**, której działalność nie ogranicza się wyłącznie do tradycyjnej funkcji bibliotek. W ramach aktywizacji mieszkańców w bibliotece organizowane są m.in.:

- tematyczne lekcje biblioteczne,
- zajęcia Klubu Rodzinnego „Mamoteka”, utworzonego w 2012 r. we współpracy ze Stowarzyszeniem Inicjatyw Rodziny GRANDA. We wtorki i czwartki w klubie odbywają się zajęcia dla dzieci, rodziców i całych rodzin, m.in. zajęcia z arteterapii, spotkania z ekoanimatorką, książkowe akcje plenerowe, bajkowe spotkania, teatrzyki, zajęcia z kreatywnymi zabawami dla całych rodzin,
- spotkania Klubu Gier Niekomputerowych, w którym popularyzowane są rozgrywki gier planszowych,
- zajęcia Młodzieżowego Klubu Książki,
- spotkania Saloniku Literackiego.

Kolejną ważną instytucją na kulturalnej mapie Ciechocinka jest **Teatr Letni**. Zabytkowy obiekt z końca XIX wieku został ponownie udostępniony publiczności w 1989 r. Odbywają się w nim przez cały rok przedstawienia teatralne, musicalowe i kabaretowe, nie tylko uatrakcyjnijające pobyt kuracjom i gościom, ale również stanowiące atrakcyjną ofertę dla mieszkańców Ciechocinka. W jego pomieszczeniach odbywają się też koncerty w ramach znanych festiwali: Gali Polskich Tenorów i Festiwalu Operowo-Operetkowego.

Miejscem prezentacji różnych form sztuki, a także spotkań, koncertów, wykładów i lekcji o sztuce jest, powstała w 2003 r., **Galeria Pod Dachem Nieba**. Galeria mieści się w holu Zakładu Przyrodoleczniczego w 22. Wojskowym Szpitalu Uzdrowiskowo – Rehabilitacyjnym i jest prowadzona społecznie pod patronatem Towarzystwa Przyjaciół Ciechocinka.

Na terenie miasta odbywa się również wiele znanych imprez kulturalnych organizowanych przez Urząd Miejski i instytucje kultury, rozpoznawalnych zarówno na poziomie krajowym i transmitowanych przez media ogólnopolskie, jak również o zasięgu regionalnym.

Do imprez o zasięgu krajowym należą:

- Gala Polskich Tenorów,
- Festiwal Operowo – Operetkowy,
- Festiwal Piosenki Kultury Romów,
- Festiwal Piosenki Młodzieży Niepełnosprawnej,
- Festiwal Piosenki Anny German,
- Festiwal „Blues bez barier”,
- Festiwal Piosenki Strażackiej,

Imprezy o zasięgu regionalnym to:

- Kujawsko – Pomorski Młodzieżowy Festiwal Piosenki,
- Przegląd Piosenki Przedszkolnej,
- Festiwal Chleba i Soli,
- Festiwal Folkloru Kujaw i Ziemi Dobrzyńskiej.

Tabela 14. Kalendarz imprez kulturalnych zorganizowanych w Ciechocinku w 2015 r.

Termin	Nazwa imprezy
styczeń	23. Finał WOŚP Kolędujemy dla Babci i Dziadka „Zielona Gęś na herbatce u Starszych Panów” — koncert
luty	Otwarcie wystawy prac Martyny Krajewskiej Warsztaty gitarowe i koncert „Gitarowa Offensywa 2015” Ferie zimowe
marzec	Recital Michała Bajora z okazji Dnia Kobiet Wystawa fotografii uczestników sekcji fotograficznej MCK 21. Kujawsko – Pomorski Młodzieżowy Przegląd Piosenki AWANS 15 – eliminacje powiatowe Teatr komedii „Wszystko przez Judasza” (wyst. Mateusz Damiński, Piotr Szwedec, Joanna Kurowska, Katarzyna Skrzynecka) Koncert poświęcony Janowi Pawłowi II
kwiecień	„Pamiętajmy o tradycji” konkurs na pisanek wielkanocną i kartkę świąteczną – rozstrzygnięcie XVI Przegląd Piosenki Przedszkolnej
maj	Ciechociński Piknik Rodzinny (Gwiazda Wieczoru: „Golec uOrkiestra”) Dni Ciechocinka 14. Kujawsko – Pomorski Młodzieżowy Przegląd Piosenki DEBIUT 15 – eliminacje powiatowe „Dla Ciebie Mamo” — koncert z okazji Dnia Matki
czerwiec	Dzień Dziecka Warsztaty i Finałowy koncert DEBIUTY 2015 44. Spotkania z Folklorem Kujaw i Ziemi Dobrzyńskiej i II Festiwal Chleba i Soli 14. Ogólnopolski Festiwal Piosenki Strażackiej Artystyczny przekładaniec
lipiec	Koncert plenerowy Piknik „Na rozpoczęcie Wakacji” (Gwiazda Wieczoru: Sylwia Grzeszczak) 11. Gala Polskich Tenorów 29. Międzynarodowy Festiwal Piosenki i Kultury Romów 19. Festiwal Piosenki Młodzieży Niepełnosprawnej „Impresje 2015
sierpień	Międzynarodowy Festiwal Piosenki Anny German Koncert plenerowy 18. Festiwal Operowo-Operetkowy Piknik „Na Zakończenie Wakacji” (Gwiazda Wieczoru: „Mrozu Band”)
wrzesień	Koncert z cyklu Cztery Pory Roku – Jesień

Termin	Nazwa imprezy
	Festiwal „Blues bez Barrier” Warsztaty i realizacja sztuki Marka Rębacza „Dwie morgi utrapienia” — planowana obsada: Andrzej Grabarczyk, Katarzyna Glinka, Mateusz Damięcki, Barbra Kurdej —Szatan 30 lecie MCK
wrzesień-październik	18. Ogólnopolskie Spotkania Teatralne
listopad	9. Powiatowy Konkurs Pieśni i Recytacji Poezji Patriotycznej Występ Laureatów 9. Konkursu Pieśni i Recytacji Poezji Patriotycznej Okolicznościowy koncert z okazji 11 listopada Zaduszki Muzyczne
grudzień	Final Ogólnopolskiej Olimpiady Dziecięcej Wyobraźni CUDNOLANDIA 2015 (wspólnie ze Stowarzyszeniem DĄJ SZANSE) Koncert kolęd z cyklu „Cztery Pory Roku” — Zima

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ciechocinku.

2.2.6. Sport i rekreacja

Na terenie miasta, oprócz infrastruktury uzdrowskiej scharakteryzowanej w rozdziale 2.1.3., znajduje się duża liczba obiektów i miejsc umożliwiających uprawianie sportu i aktywnej rekreacji. Znajdują się one pod zarządem Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Ciechocinku.

Najważniejszym z nich jest, otwarta w grudniu 2007 r. hala sportowa, będąca nowoczesnym, pełnowymiarowym obiektem sportowym, w którym możliwe jest prowadzenie rozgrywek w zespołowych grach sportowych oraz zajęć rekreacyjno-sportowych.

Hala w tygodniu w godzinach popołudniowych służy uczniom gimnazjum publicznego, a w godzinach popołudniowych, wieczornych i w weekendy jest wykorzystywana przez kluby sportowe i mieszkańców miasta. Na terenie hali znajdują się pełnowymiarowe boiska do rozgrywania meczów futsalu, koszykówki, piłki ręcznej i siatkówki oraz trybuny na 250 miejsc. Znajdująca się w budynku hali sportowej siłownia jest wyposażona w wysokiej jakości urządzenia.

Bezpośrednio przy hali sportowej znajdują się również:

- 2 pełnowymiarowe boiska do gry w siatkówkę plażową,
- boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej, przeznaczone do prowadzenia zajęć sportowych z koszykówki, piłki nożnej, piłki ręcznej siatkówki i tenisa ziemnego,
- nowoczesny skatepark o powierzchni 1000 m², o nawierzchni wykonanej z wylewki betonowej, z 10 urządzeniami służącymi do ćwiczeń skateboardingu na deskorolkach, rolkach i rowerach.

Zdjęcie 7. Hala sportowa

Źródło fot.: www.osir.ciechocinek.pl.

Kolejnym ważnym centrum sportowo-rekreacyjnym są tereny zieleni miejskiej w okolicach tężni i głównego deptaku, gdzie znajdują się następujące obiekty:

- boisko wielofunkcyjne, położone w bezpośrednim sąsiedztwie tężni nr 1, które może służyć do rozgrywania meczów piłki nożnej, siatkowej, koszykowej i tenisa ziemnego. Boisko jest ogrodzone i posiada sztuczne oświetlenie. Korzystanie z boiska jest bezpłatne;

Zdjęcie 8. Boisko wielofunkcyjne

Źródło fot.: www.osir.ciechocinek.pl.

- siłownia na świeżym powietrzu w sąsiedztwie tężni nr 1, z 11 urządzeniami umożliwiającymi poprawę sprawności i kondycji fizycznej. Obiekt udostępniony jest całorocznie, a korzystanie z urządzeń jest bezpłatne;
- 4 korty tenisowe w parku Zdrojowym o nawierzchni ceglastej, wraz z zabytkowym budynkiem kręgielni, służącym za pomieszczenia szatni dla grających i obsługi obiektu. Korty czynne są w sezonie kwiecień – październik;

- stadion sportowy położony pomiędzy łąkami, od 1933 r. służący piłkarzom CKS "Zdrój" na treningi i do rozgrywania meczów piłkarskich, a obecnie również mieszkańcom miasta i jego gościom jako miejsce imprez kulturalnych (koncerty, pikniki, itp.). Specyficzny mikroklimat otaczający stadion wywiera pozytywny wpływ na rozwój górnych dróg oddechowych. Na stadionie znajdują się 2 boiska do piłki nożnej — boisko główne i boisko treningowe. Wzdłuż jednej z łąk znajdują się trybuny na 500 miejsc siedzących oraz szatnie i pomieszczenia gospodarcze.

Trzeci kompleks urządzeń rekreacyjno-sportowych, również znajdujący się w bezpośredniej bliskości ciechocińskich łąk, tworzą obiekty położone przy ulicy Staszica:

- 4 korty tenisowe ze sztucznym oświetleniem, po 2 z nawierzchnią ze sztucznej trawy i o nawierzchni poliuretanowej. Dodatkowo przy kortach znajduje się ściana oraz szatnie i pomieszczenia sanitarne;
- park linowy składający się z 3 tras na różnej wysokości i o różnym stopniu trudności, dostosowanych dla różnego wieku ćwiczących. W jego skład wchodzi również blisko 80-metrowy zjazd tyrolski. Obiekt udostępniony jest wszystkim chętnym w sezonie;
- 3 ścianki wspinaczkowe o wysokości 3,5, 5 i 6 m do rekreacyjnego uprawiania wspinaczki, udostępniane wszystkim chętnym w sezonie.

Zdjęcie 9. Korty, park linowy i ścianki wspinaczkowe przy ul. Staszica

Źródło fot.: www.osir.ciechocinek.pl.

Listę obiektów sportowych zamyka kompleks boisk "Moje Boisko — Orlik 2012", zlokalizowany przy Szkole Podstawowej nr 1, w którego skład wchodzi:

- boisko piłkarskie o nawierzchni ze sztucznej trawy,
- boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej.

Do godziny 16.00 boiska służą uczniom SP nr 1 w Ciechocinku na zajęcia wychowania fizycznego, a popołudniami są obiektami ogólnodostępnymi. Obydwa boiska są w pełni ogrodzone oraz posiadają sztuczne oświetlenie. Korzystanie z boisk jest bezpłatne, a zatrudnieni animatorzy sportu służą pomocą i instruktazem.

Zdjęcie 10. "Moje Boisko — Orlik 2012"

Źródło fot.: www.osir.ciechocinek.pl.

W Ciechocinku działają następujące kluby sportowe:

- Ciechociński Klub Sportowy Zdrój Ciechocinek,
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy,
- Uczniowski Klub Sportowy „Olimpijczyk” (przy publicznym gimnazjum),
- Uczniowski Klub Sportowy „Jedynka” (przy SP nr 1),
- Uczniowski Klub Sportowy „Kurort” (przy LO),
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej „Aquarius4”.

Na terenie Ciechocinka odbywa się również sporo cyklicznych imprez sportowych. W 2015 r. zostało zorganizowanych niemal 160 imprez o charakterze sportowym. Najbardziej znane z nich to Półmaraton Uzdrowisko Ciechocinek, przyciągający uczestników z całego kraju oraz Minimaraton Integracyjny „Bieg Solny”.

Tabela 15. Kalendarz imprez sportowych o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym zorganizowanych w Ciechocinku w 2015 r.

Termin	Impreza sportowa
styczeń	Ćwierćfinał Wojewódzkich Igrzysk Młodzieży Szkolnej w minisiatkówce chłopców Kujawsko-Pomorska Halowa Liga Młodzików w piłce nożnej — 2 kolejka Kujawsko-Pomorska Halowa Liga Orlików w piłce nożnej — 2 kolejka Kujawsko-Pomorska Halowa Liga Żaków w piłce nożnej — 2 kolejka
luty	Ogólnopolski Halowy Turniej Piłki Nożnej „Aleks Cup 2015” w kategorii orlików Ogólnopolski Halowy Turniej Piłki Nożnej „Aleks Cup 2015” w kategorii żaków Ogólnopolski Halowy Turniej Piłki Nożnej „Aleks Cup 2015” w kategorii młodzików II Ogólnopolski Turniej Piłki Siatkowej Oldboyów Ogólnopolski Halowy Turniej Piłki Nożnej „Aleks Cup 2015” w kategorii trampkarzy
marzec	Ogólnopolski Turniej Piłki Nożnej "Orleń Cup" w kategorii żaków Kujawsko-Pomorska Halowa Liga Żaków 2014/15 Kujawsko-Pomorska Halowa Liga Orlika 2014/15

Termin	Impreza sportowa
	Półfinały Wojewódzkiej Gimnazjady w piłce siatkowej chłopców
kwiecień	GP Tężnie Run Ciechocinek 2015 w Biegach i Nordic Walking — 1 bieg
maj	Grand Prix Tężnie Run Ciechocinek 2015 w Biegach i Nordic Walking — 2 bieg V Bieg o Kryształ Soli
czerwiec	GP Tężnie Run Ciechocinek 2015 w Biegach i Nordic Walking — 3 bieg II Wojewódzki Turniej Piłki Siatkowej Kobiet 30+
lipiec	Ogólnopolski Turniej Petanque Dubletów GP Tężnie Run Ciechocinek 2015 w Biegach i Nordic Walking — 4 bieg Amatorski Turniej Streetballa Trójek
sierpień	17 Złot Hallcamp Rally załóg kampingowych i karawaningowych IV Półmaraton Uzdrowisko Ciechocinek — Biegi Młodzieżowe GP Tężnie Run Ciechocinek 2015 w Biegach i Nordic Walking — 5 bieg
wrzesień	Grand Prix Ciechocinek Tężnie Run w Biegach i Nordic Walking — 6 bieg Wojewódzki Turniej Klasyfikacyjny Tenisa Ziemnego Skrzatów Wojewódzki Turniej Klasyfikacyjny Tenisa Ziemnego Skrzatek XXVII Minimaraton Integracyjny "Bieg Solny"
październik	GP Ciechocinek Tężnie Run Ciechocinek 2015 w Biegach i Nordic Walking — 7 bieg
listopad	Półfinały Wojewódzkich Igrzysk Młodzieży Szkolnej w unihokeju chłopców Ogólnopolski Turniej Petanque mikstów

Źródło: *Ośrodek Sportu i Rekreacja w Ciechocinku*

2.2.7 Działalność organizacji pozarządowych

Na terenie gminy miejskiej Ciechocinek zarejestrowanych jest 6 fundacji, 3 stowarzyszenia zwykłe, kilkanaście stowarzyszeń zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz 4 Uczniowskie Kluby Sportowe. Poniższa tabela zawiera zestawienie najprężniej działających organizacji pozarządowych z terenu Ciechocinka.

Tabela 16. Organizacje pozarządowe z terenu Ciechocinka

Organizacja pozarządowa	Zakres działalności
Stowarzyszenie Uniwersytet dla Aktywnych	Stowarzyszenie podejmuje i rozwija liczne społeczne inicjatywy edukacyjne, oświatowe, kulturalne, charytatywne, opiekuńcze, dotyczące osób starszych, niepełnosprawnych, a także kultury fizycznej i sportu.
Towarzystwo Przyjaciół Ciechocinka	Stowarzyszenie jest współorganizatorem licznych imprez kulturalnych i sportowych organizowanych w mieście oraz promujących Uzdrowisko Ciechocinek. Towarzystwo prowadzi galerię sztuki, w której organizowane są wystawy.
Stowarzyszenie Przyjaciół Publicznego Gimnazjum w Ciechocinku	Celem stowarzyszenia jest pomoc w realizacji działalności statutowej szkoły, integrowanie wokół spraw szkoły rodziców, absolwentów, instytucji i samorządu lokalnego, działania mające na celu promocję szkoły, organizowanie imprez dla młodzieży. Stowarzyszenie wspiera i propaguje działalność kulturalną i artystyczną wśród dzieci i młodzieży, wspiera działania nauczycieli i samorządu uczniowskiego.
Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły Podstawowej nr 1 w Ciechocinku	Celem działalności jest: pozyskiwanie funduszy na realizację działalności statutowej, wspieranie działań nauczycieli, samorządu uczniowskiego, rady rodziców, integrowanie wokół spraw szkoły rodziców, absolwentów, instytucji samorządu lokalnego, promocja szkoły w regionie i na arenie międzynarodowej, nawiązywanie i rozszerzanie kontaktów z partnerami zagranicznymi, organizowanie wycieczek i szkoleń dla uczniów, nauczycieli, pozostałych pracowników szkoły.

Źródło: *opracowanie własne na podstawie informacji ze Starostwa Powiatowego.*

W 2015 r. powstał program współpracy gminy miejskiej Ciechocinek z organizacjami pozarządowymi. Program ten został stworzony przez partnerów społecznych i samorząd w sposób partycypacyjny, z uwzględnieniem doświadczeń wynikających z dotychczasowej współpracy i analizy potrzeb organizacji pozarządowych. Wyzaczył on kierunki i nadał ramy współpracy na rok 2015 oraz stworzył warunki dla realizacji konstytucyjnej zasady pomocniczości i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Celem głównym programu jest budowanie partnerstwa pomiędzy gminą miejską Ciechocinek a organizacjami i innymi podmiotami, służącego rozpoznawaniu i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców oraz wzmocnieniu roli aktywności obywatelskiej w rozwiązywaniu problemów lokalnych.

2.3. Gospodarka

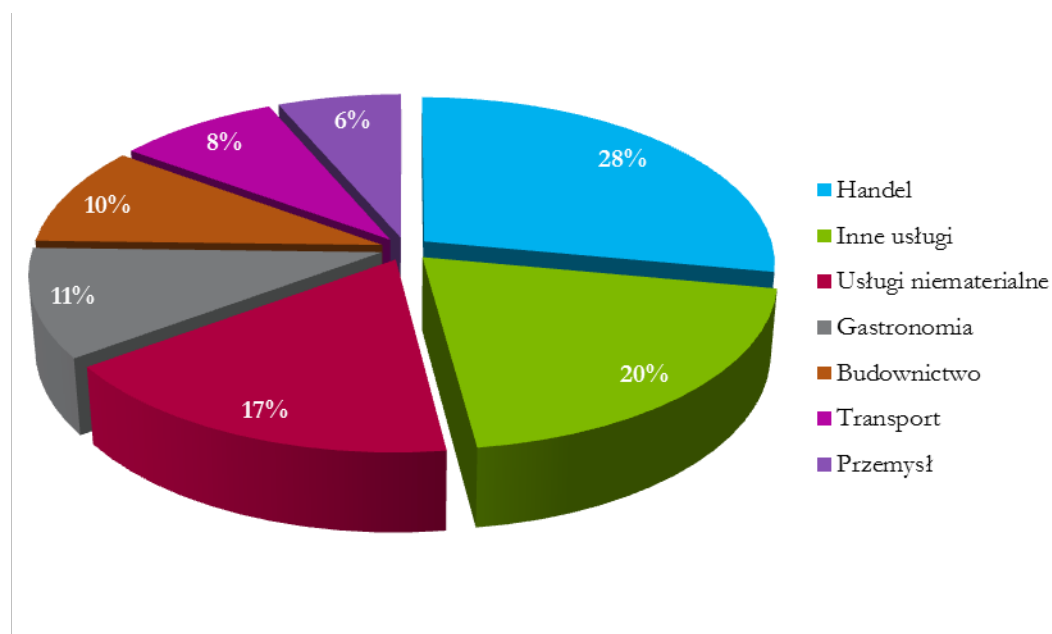

2.3.1. Podmioty gospodarcze

Na dzień 30 czerwca 2015 r. na terenie miasta funkcjonowało łącznie 895 podmiotów gospodarczych. Dominującymi branżami są handel (28% wszystkich podmiotów gospodarczych), usługi inne (20%) oraz usługi niematerialne – 17%. W tym zawierają się przedsiębiorstwa związane z lecznictwem uzdrowiskowym, opisanym w rozdziale 2.1.3. Najslabiej reprezentowaną sekcją – ze względu na uzdrowiskowy charakter miasta – jest przemysł, stanowiący jedynie 6% wszystkich przedsiębiorstw.

Badając przedsiębiorstwa na terenie miasta pod względem ich wielkości, można uznać, że od 2007 r. utrzymuje się w zasadzie jednolita struktura. Wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą znacząco przeważają mikroprzedsiębiorstwa, stanowiąc ponad 95% wszystkich podmiotów gospodarczych. Udział podmiotów prywatnych w strukturze przedsiębiorstw na terenie miasta jest również bardzo wysoki – w badanym okresie 2007-2014 wyniósł ponad 97%.

Wykres 8. Podział przedsiębiorstw wg sekcji prowadzonej działalności (2015)

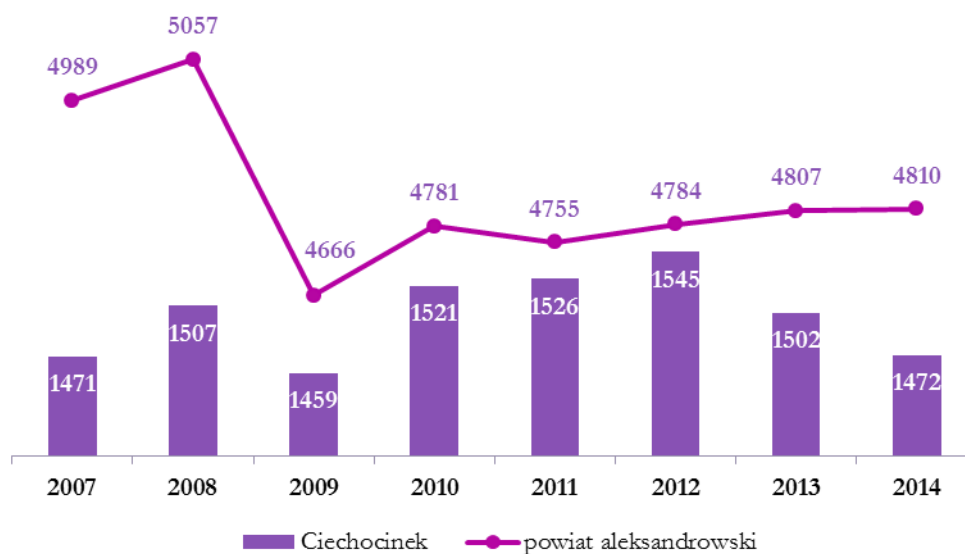
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ciechocinku.

Począwszy od 2007 r. liczba przedsiębiorstw wpisanych do rejestru REGON w Ciechocinku wahała się w poszczególnych latach, aby ostatecznie w 2014 r. (1472 przedsiębiorstwa) w stosunku do roku 2007 (1471) zwiększyć się jedynie o 1 przedsiębiorstwo. Przyrosty miały miejsce w 2008 r. oraz w latach 2010-2012, kiedy liczba zarejestrowanych podmiotów przekraczała 1500, w rekordowym 2012 r. osiągając poziom 1545 przedsiębiorstw.

Spadki liczby przedsiębiorstw zaobserwowano w 2009 r. (w którym w stosunku do 2008 ubyło 48 firm) oraz od roku 2012 do chwili obecnej (spadek liczby przedsiębiorstw w 2014 r. w stosunku do 2012 r.). Spadek widoczny w 2009 r. był odzwierciedleniem trendu ogólnopolskiego i wynikał z kryzysu gospodarczego. Jednak w latach 2012-2014 zmniejszająca się liczba firm w Ciechocinku nie znajduje

uzasadnienia w tendencjach krajowych. Ponieważ nie wystąpiła w tym czasie obiektywna przyczyna usprawiedliwiająca ten spadek, wskazuje to na regres rozwoju przedsiębiorczości na terenie miasta.

Wykres 9. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON w latach 2007 – 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/BDL.

Najważniejszymi pracodawcami na terenie gminy miejskiej Ciechocinek są następujące przedsiębiorstwa:

- Obiekty sanatoryjne (26 obiektów) m. in. Przedsiębiorstwo Uzdrowisko Ciechocinek, Klinika Uzdrowska Pod Tężniami, 22 Wojskowy Szpital Uzdrowski – Rehabilitacyjny, Zakład Opieki Zdrowotnej Sanatorium MSWiA ORION (branża medyczna),
- Hotele (10 obiektów) m. in. Villa Park Med & Spa, Łazienki II Resort Medical & Spa, Hotel Kopernik, Hotel Neapol (branża hotelowa),
- Form-Plastic (przetwórstwo tworzyw sztucznych),
- Piekarnie POLKORN, Złoty Klos, Szulecki (branża spożywcza).

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 zakłada szczególne wsparcie dla ośmiu branż zgodnych z tzw. inteligentnymi specjalizacjami regionu kujawsko-pomorskiego¹⁶. Inteligentne specjalizacje są to obszary, które mają szczególnie istotny wpływ na rozwój gospodarczy regionu oraz posiadają silne zaplecze naukowe prowadzące wysoko zaawansowane badania, które mogą stanowić podstawę radykalnego rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw.

Szczególną uwagę, w kontekście rozwoju inteligentnej specjalizacji „Medycyna, usługi medyczne i turystyka zdrowotna”, należy zwrócić na prężnie działający sektor sanatoryjno-medyczny w Ciechocinku. Harmonijny rozwój tego sektora i jego unowocześnienie stanowić będzie jeden z ważniejszych z czynników dalszego rozwoju miasta.

W ramach tego sektora działa również **Klaster Turystyczno-Uzdrowski "Dolina Zdrowia"**, omówiony szerzej w rozdziale 2.1.3.

¹⁶ Do inteligentnych specjalizacji województwa kujawsko-pomorskiego należą: „Najlepsza bezpieczna żywność — przetwórstwo, nawozy i opakowania”, „Medycyna, usługi medyczne i turystyka zdrowotna”, „Motoryzacja, urządzenia transportowe i automatyka przemysłowa”, „Narzędzia, formy wtryskowe, wyroby z tworzyw sztucznych”, „Przetwarzanie informacji, multimedia, programowanie, usługi ICT”, „Biointeligentna specjalizacja — potencjał naturalny, środowisko, energetyka”, „Transport, logistyka, handel — szlaki wodne i lądowe” oraz „Dziedzictwo kulturowe, sztuka, przemysły kreatywne”, Regionalna Strategia Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Strategia na rzecz rozwoju inteligentnych specjalizacji.

2.3.2. Tereny inwestycyjne

Miasto Ciechocinek nie posiada oferty terenów inwestycyjnych m.in. ze względu na ograniczoną powierzchnię gminy oraz istnienie uzdrowiskowych stref ochronnych opisanych w rozdziale 2.1.3.

2.3.3. Instytucje otoczenia biznesu

Na terenie miasta brak jest instytucji oferujących wsparcie dla przedsiębiorców. Natomiast na obszarze powiatu od 2011 r. działa Rada Przedsiębiorczości Powiatu Aleksandrowskiego. Celem jej działania jest promowanie przedsiębiorczości lokalnej, jako społecznie docenianej formy aktywności. Rada jest ciałem doradczym starosty aleksandrowskiego, a w jej skład, oprócz burmistrzów i wójtów, wchodzi przedsiębiorcy. Do jej zadań należy także organizacja Forum Gospodarczego Powiatu Aleksandrowskiego.

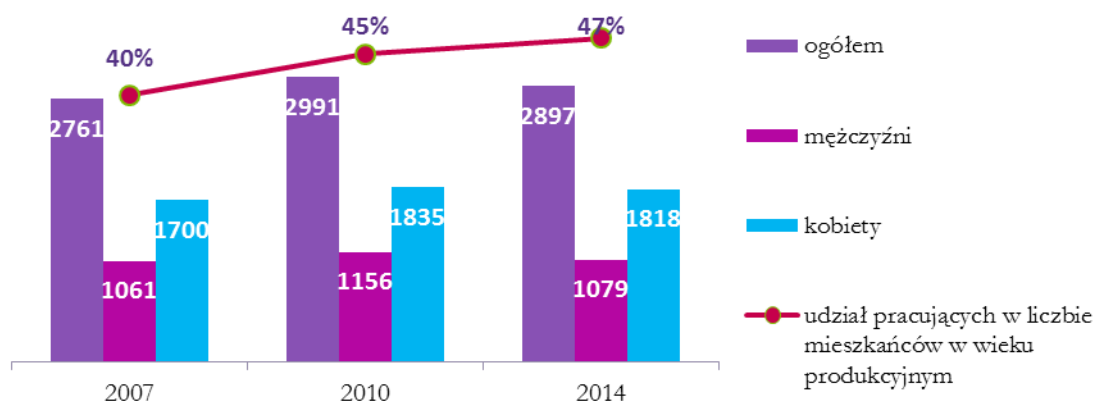
Ponadto powiat podejmuje ścisłą współpracę z instytucjami otoczenia biznesu funkcjonującymi w większych miastach regionu kujawsko – pomorskiego. Współpracuje m. in. z Toruńską Agencją Rozwoju Regionalnego oraz z Punktem Informacyjnym dla przedsiębiorców przy delegaturze Urzędu Marszałkowskiego we Włocławku w zakresie organizacji spotkań konsultacyjnych z doradcą. Przedsiębiorców z terenu powiatu wspiera także Kujawsko – Pomorski Fundusz Pożyczkowy w Toruniu.

2.3.4. Rynek pracy

Zatrudnienie

W 2014 r. w gminie miejskiej Ciechocinek zatrudnionych było 2 897 osób, czyli jedynie o 4,9% więcej niż w 2007 r. (2 761 osoby) i o -3% w stosunku do 2010 r.

Wykres 10. Liczba osób zatrudnionych w latach 2007, 2010, 2014

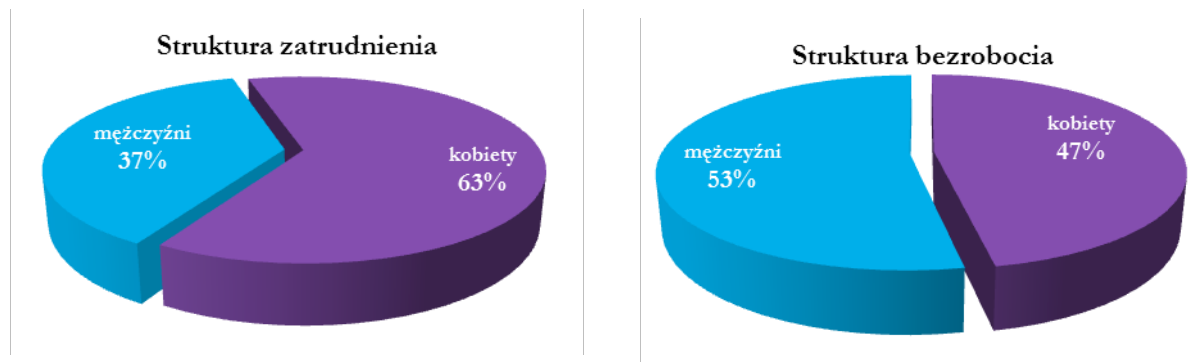

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W odniesieniu do ogólnej liczby osób w wieku produkcyjnym w Ciechocinku udział osób pracujących systematycznie się zwiększał (o 7 punktów procentowych w 2014 r. w stosunku do roku 2007), jednak w dużej mierze był to efekt zmniejszania się w strukturze mieszkańców udziału osób w wieku produkcyjnym.

W badanym okresie w grupie osób pracujących dominowały kobiety – w 2014 r. stanowiły one 63% ogółu zatrudnionych, a mężczyźni tylko 37%. Ta nierównowaga w dużej mierze jest spowodowana dominującą w Ciechocinku rolą przedsiębiorstw branży uzdrowiskowej, w których zatrudnienie znajdują głównie kobiety. W strukturze bezrobocia występuje natomiast przewaga udziału mężczyzn (53%) nad kobietami (47%), ale różnice są znacznie mniejsze niż w przypadku struktury zatrudnienia.

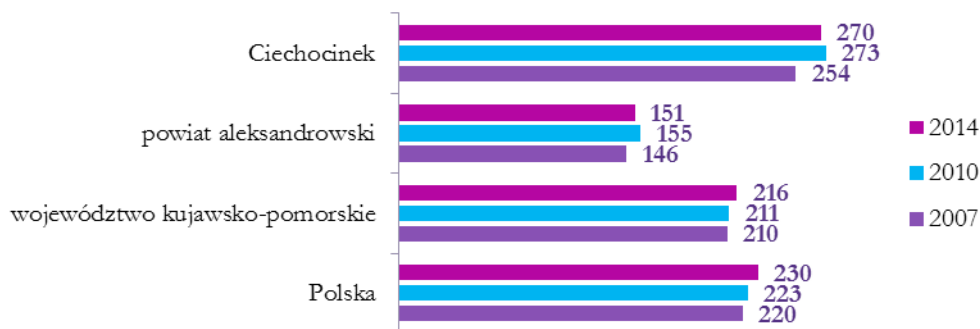
Wykres 11. Struktura zatrudnienia i bezrobocia w Ciechocinku wg płci w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wskaźnik pracujących wyrażony liczbą osób pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności w 2014 r. wyniósł dla Ciechocinka 270 osób i był wyższy niż wskaźnik dla powiatu aleksandrowskiego (151 osób), województwa (216 osób) i Polski (230 osób). W porównaniu z rokiem 2007 nastąpił wzrost liczby osób pracujących o 16 osób.

Wykres 12. Pracujący na 1000 ludności w latach 2007, 2010, 2014

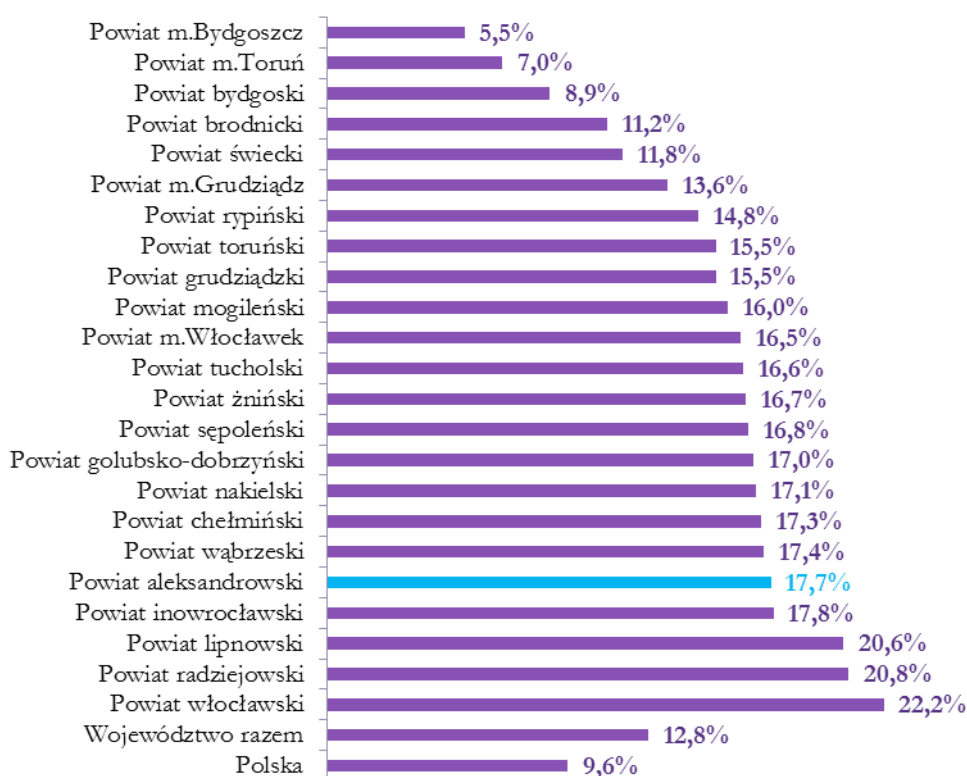

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Bezrobocie

Na koniec października 2015 r. stopa bezrobocia w powiecie aleksandrowskim kształtowała się na poziomie 17,7%, co lokuje go na 19 pozycji wśród 23 powiatów w województwie. Jest to jedna z najwyższych stóp zwłaszcza, że średni poziom stopy bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim wyniósł w tym samym okresie 12,8%.

Wykres 13. Stopa bezrobocia na dzień 31.10.2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie statystyk Powiatowego Urzędu Pracy w Aleksandronie Kujawskim.

Na dzień 31 października 2015 r. w Ciechocinku było zarejestrowanych 530 osób bezrobotnych. Daje to miastu jeden z największych udziałów (15,3%) w liczbie zarejestrowanych osób bezrobotnych na terenie powiatu aleksandrowskiego, tuż za miastem i gminą Aleksandrów Kujawski (odpowiednio 23,2% i 23,1%). Udział osób z prawem do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych jest w Ciechocinku na podobnym poziomie jak średnia powiatowa (14,6%) i wynosi 14,8%.

Tabela 17. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w gminach powiatu aleksandrowskiego (stan na dzień 31.10.2015 r.)

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych		Bezrobotni z prawem do zasiłku	
		Ogółem	Udział w liczbie bezrobotnych w powiecie	Ogółem	Udział w liczbie bezrobotnych w gminie
Miasto	Aleksandrów Kuj.	804	23,2%	125	15,5%
Miasto	Ciechocinek	530	15,3%	76	14,3%
Miasto	Nieszawa	182	5,2%	27	14,8%
Gmina	Aleksandrów Kuj.	802	23,1%	120	15,0%
Gmina	Bądkowo	215	6,2%	17	7,9%
Gmina	Koneck	207	6,0%	26	12,6%
Gmina	Raciążek	176	5,1%	32	18,2%
Gmina	Waganiec	336	9,7%	57	17,0%
Gmina	Zakrzewo	216	6,2%	26	12,0%
Ogółem PUP		3468		506	14,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie statystyk Powiatowego Urzędu Pracy w Aleksandronie Kujawskim.

Na koniec października 2015 r., w porównaniu z rokiem 2008, ogólna liczba bezrobotnych spadła o 31 osób (o 5,4%). Większość bezrobotnych to osoby poprzednio pracujące (89%). Jedynie 14,3% z nich ma prawo do zasiłku dla bezrobotnych. Udział absolwentów (osób w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki) jest znikomy i stanowi 1,5% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych, grupa osób do

25 roku życia stanowi niecałe 10%, natomiast osoby powyżej 50 roku życia stanowiły aż jedną trzecią osób bez pracy. Jeśli uwzględnimy osoby wykreślone z rejestru, udział ten może być jeszcze wyższy.

Inaczej, niż w przypadku tendencji krajowych, kształtuje się udział bezrobotnych według płci – w Ciechocinku to mężczyźni mają mniejszy udział rynku pracy (wykres 11).

Według czasu pozostawania bez pracy na koniec października 2015 r. największą grupę stanowią bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 6 miesięcy. Stanowią oni 62% ogółu zarejestrowanych, wobec 38% osób bez pracy do 6 miesięcy. W 2008 r. proporcje były odwrotne – 56,3% stanowiły osoby bez pracy poniżej 6 miesięcy, a 46,7% – powyżej 6 miesięcy.

Tabela 18. Liczba osób bezrobotnych w Ciechocinku w latach 2008, 2010, 2014, 2015*

	2008	2010	2014	2015*
1. Liczba bezrobotnych	576	662	657	545
poprzednio pracujący	487	570	563	486
ze zwolnień grupowych	1	0	24	24
z prawem do zasiłku	124	84	112	92
osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	28	29	20	8
2. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy				
kobiety	277	289	345	249
w tym do 25 roku życia	90	120	80	54
długotrwale bezrobotne	285	319	409	322
powyżej 50 roku życia	161	181	214	182
3. Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach				
do 1	76	74	60	46
1-3	145	178	124	72
3-6	103	118	84	89
6-12	89	131	107	94
12-24	70	98	116	106
pow. 24	93	63	166	138
4. Bezrobotni wg wieku				
18-24	90	120	80	54
25-34	142	181	171	143
35-44	113	113	131	112
45-54	157	156	137	114
55-59	59	71	94	80
60-64	15	21	44	42
5. Bezrobotni wg wykształcenia				
wyższe	44	64	69	64
policealne i średnie zawodowe	119	98	110	98
średnie ogólnokształcące	67	67	80	67
zasadnicze zawodowe	175	155	181	155
gimnazjalne i poniżej	171	161	217	161

*Stan na 31.06.2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie statystyk Powiatowego Urzędu Pracy w Aleksandronie Kujawskim.

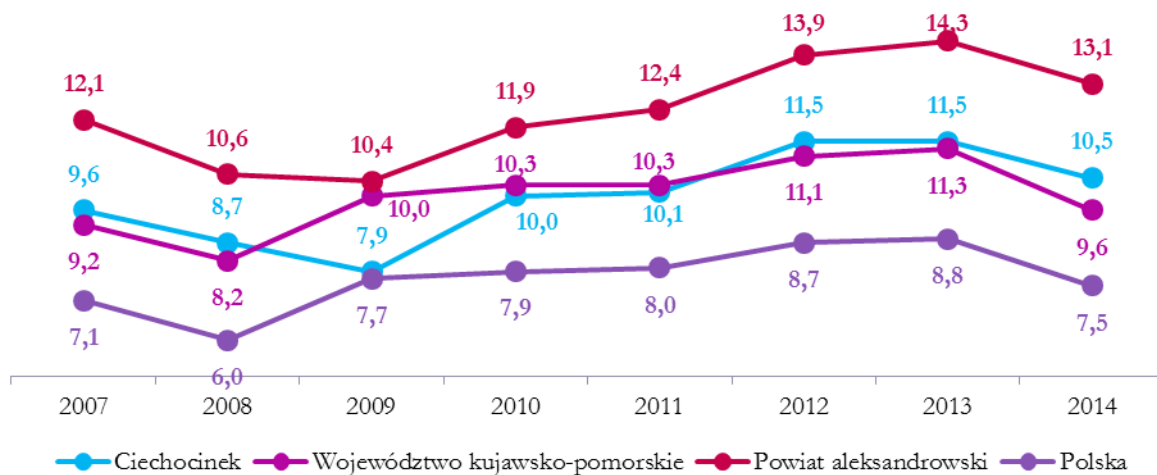
Pod względem wykształcenia, podobnie jak w innych jednostkach samorządowych, największy udział mają osoby z wykształceniem zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej, stanowiące 58% ogółu bezrobotnych, podczas gdy osoby z wykształceniem wyższym stanowią jedynie 11,7%.

Dane te wskazują, że bezrobotnym z Ciechocinka, zwłaszcza słabo wykształconym, coraz trudniej jest znaleźć pracę, a programy aktywizacji i dostosowania do rynku pracy nie są wystarczające.

W 2014 r. na terenie Ciechocinka na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało ponad 10 osób bezrobotnych – więcej niż w kraju (ponad 7 osób) i województwie (niemal 10), ale mniej niż w powiecie (ponad 13).

Wykres 14. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

2.4. Środowisko przyrodnicze

Od prawie 180 lat miasto utrzymuje charakter uzdrowiskowy, wykorzystując naturalne uwarunkowania klimatyczno-geologiczne. Działalność uzdrowiskowa, ze względu na konieczność ochrony tych zasobów, wymaga szczególnego rodzaju zagospodarowania miasta. W **rozdziale 2.1.3.** opisano strefy ochrony uzdrowiskowej o określonych funkcjach i zasadach gospodarowania w ich obrębie, które wymuszają konieczność dostosowania do funkcji uzdrowiskowej wszelkich planów inwestycyjnych.

2.4.1. Rzeźba i zagospodarowanie terenu

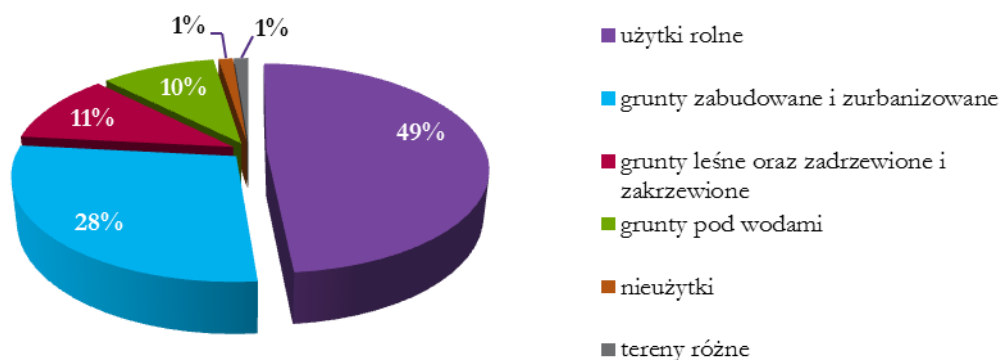
Ciechocinek położony jest na Kujawach, w Kotlinie Toruńskiej, w centralnej części Niziny Ciechocińskiej, lewobrzeżnej doliny Wisły.

Kotlina Toruńska, zwana też Kotliną Toruńsko-Bydgoską, rozciąga się na północ od Włocławka do Nakła nad Notecią. Generalnie zajmuje ona tarasy zalewowe i akumulacyjno-erozyjne wzdłuż Wisły, rozszerza się dopiero na wysokości Ciechocinka i gminy Aleksandrów Kujawski, gdzie jej szerokość między krawędziami wysoczyzn morenowych osiąga około 12-15 km. Rozpóściera się tu wysoki piaszczysty taras, przekształcony na północ od Aleksandrowa Kujawskiego w pole wydym. Charakterystyczne dla tej części kotliny są również krawędzie erozyjno-denudacyjne wysoczyzny morenowej Równiny Inowrocławskiej i Pojezierza Dobrzyńskiego, stanowiące jednocześnie górną krawędź tarasów wysokich Wisły. Krawędź miejscami jest stromo podcięta, ponacinana wcięciami erozyjnymi i wąwozami, miejscami zaś zniszczona, zatarta, zamaskowana wydmami i tworząca otwarte przestrzenie dla eolicznej penetracji piasków z tarasów niżej leżących. Powierzchnia terenu została ukształtowana w okresie ostatniego zlodowacenia skandynawskiego i po ustąpieniu lądolodu, a następnie przekształcana przez procesy eoliczne (wietrzenia)¹⁷.

Wykres 15. Powierzchnia gminy miejskiej według kierunków wykorzystania w 2014 r.

---

¹⁷ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Ciechocinka na lata 2007 – 2013.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Obszar miasta jest w znacznej mierze przekształcony w wyniku działalności człowieka. Na tereny zurbanizowane składają się przede wszystkim tereny zabudowy uzdrowskiej i mieszkaniowej, usługowej, ciągi komunikacyjne oraz sieci infrastruktury technicznej. W otoczeniu miasta zaznaczają się lokalnie (Woluszewo, Słońsk Dolny) wyrobiska poeksploatacyjne kruszywa z występującymi licznymi kanałami, wałami przeciwpowodziowymi i groblami.

W łącznej powierzchni gminy miejskiej największy udział mają użytki rolne (49%) oraz grunty zabudowane i zurbanizowane (28%). Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione stanowią blisko 11%, podobnie grunty pod wodami (10%). Najmniejszy udział mają nieużytki i tereny różne – łącznie 2%. Nie występują tu natomiast użytki ekologiczne.

Klimat

Miasto Ciechocinek według regionalizacji klimatycznej Romera znajduje się w obrębie klimatu Wielkich Dolin, według podziału Gumińskiego w obrębie rozległej VII dzielnicy środkowej, zaś według Wiszniewskiego i Chechlowskiego, stanowi część klimatycznego regionu wielkopolsko-mazowieckiego.

Ciechocinek posiada łagodny klimat, charakteryzujący się dużym nasłonecznieniem, stosunkowo niewielką ilością opadów, łagodnymi wiatrami i umiarkowaną wilgotnością względną powietrza, które stanowią niezwykle korzystne warunki dla funkcji uzdrowskich Ciechocinka. W rejonie tężni solankowych dodatkowo powstaje strefa mikroklimatu porównywalnego do nadmorskiego, o szczególnych właściwościach leczniczych. Specyficzny mikroklimat sprzyja łagodnej aklimatyzacji kuracjuszy i jest wskazany szczególnie dla osób bardziej wrażliwych na silniejsze bodźce klimatyczne.

Sąsiedztwo rzeki, płytkie zaleganie wód gruntowych oraz duży udział terenów zadrzewionych w strukturze użytkowania gruntów powodują, że w Ciechocinku rejestruje się podwyższoną wilgotność powietrza, a rejon Ciechocinka posiada tendencje do występowania mgieł i inwersji temperatur. Cechy te, łącznie z niewielką średnią prędkością wiatru, sprzyjają niekorzystnej dla środowiska koncentracji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego.

Gleby

Gleby doliny Wisły przedstawiają dużą różnorodność pod względem genezy i właściwości. Charakterystyczny jest pasowy układ poszczególnych kompleksów gleb, równoległych do koryta rzek. Najbliżej Wisły po obu stronach i na wyspach znajdują się piaski rzeczne oraz mady.

Stosunkowo dużą powierzchnię zajmują gleby wytworzone z luźnych i słabogliniastych piasków rzecznych, tarasów akumulacyjnych, piasków akumulacji lodowcowej z głazami oraz piasków wydmowych, których większość zalicza się do gleb o niewykształconym profilu. Wartość rolnicza tej grupy gleb jest niska. Są to gleby suche o niskim poziomie wody gruntowej (zwłaszcza wydmy piaszczyste).

Dobór roślin uprawnych na te gleby jest ograniczony. Uprawia się na nich najczęściej żyto i lubin, rzadziej seradellę i ziemniaki¹⁸.

W lokalnych zagłębieniach terenu powstały gleby torfowe, murszowe i czarne ziemie. Krawędzie zalewowe doliny Wisły pokrywają gleby bielcowe i brunatne wykształcone z gliny zwałowej akumulacji lodowcowej. Pod względem składu mechanicznego są to gliny lekkie, pylaste¹⁹.

Szczególnością cechą na terenie Ciechocinka jest występowanie gleb słonych tzw. solonczaków, związanych z obecnością słonych wód gruntowych. Są one ograniczone przestrzennie do stref towarzyszących wysadom solnym. Gleby te są porośnięte zespółami słonorośli.

2.4.4. Wody

Pod względem hydrograficznym teren miasta należy w całości do zlewni rzeki Wisły, która jest dla tego terenu ciekim podstawowym, decydującym o zasobach wód powierzchniowych. Większym bezpośrednim dopływem Wisły na tym obszarze jest rzeka Tażyna.

Miasto Ciechocinek znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 141 „Zbiornik dolnej Wisły”. Zbiornik wyznaczony został w oparciu o zasięg występowania wodonośnych osadów czwartorzędowych: piasków, żwirów rzecznych i wodnolodowcowych, których miąższości sięgają od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów. Ich podłoże stanowią ily trzeciorzędowe. Zwierciadło ma charakter swobodny, lokalnie lekko napięty. Zbiornik charakteryzuje się niską i bardzo niską odpornością na zanieczyszczenia z uwagi na powszechny brak izolacji od powierzchni terenu.

Według ostatniego badania stanu wód podziemnych²⁰, w kontrolowanej studni, o głębokości 27,0 m, stwierdzono mineralizację na poziomie 400-450 mg/l. Odnotowano tutaj również podwyższone stężenia azotu amonowego, fosforanów, wodorowęglanów i wapnia. Wody należały do typu wodorowęglanowo-wapniowego. Jakość wód była stabilna i odpowiadała w okresie badań II klasie czystości.

Źródłem solanek ciechocińskich jest jurajskie piętro wodonośne, występujące w spękanych seriach piaskowców oraz wapieni, które charakteryzuje duża mineralizacja wody (od kilku do ponad 200 g/dm³). Są to solanki i wody siarczanowe o cennych właściwościach leczniczych. Niektóre ze źródeł, odwiercone na znacznych głębokościach (1300-1800), mają podwyższoną temperaturę dochodzącą do 38°C, co podnosi ich przydatność w lecznictwie.

W strefach bezpośredniego kontaktu osadów jurajskich i czwartorzędowych istnieje możliwość mieszania się wód z tych pięter. Wody piętra jurajskiego znajdują się pod znacznym ciśnieniem i mogą zasilać piętro czwartorzędowe²¹.

2.4.5. Lasy i tereny zieleni miejskiej

Ogromne znaczenie w przypadku gmin uzdrowiskowych mają tereny biologicznie czynne ze względu na fakt, iż miejscowości o takim charakterze mają wyznaczony minimalny odsetek terenów zielonych w poszczególnych strefach ochrony uzdrowiskowej. Dla strefy A jest to minimum nie mniej niż 65% (w Ciechocinku 79%), dla strefy B 50% (80,7%) i dla strefy C nie mniej niż 45% (97%).

¹⁸ Saturnin Zawadzki, Tadeusz Guz, Charakterystyka niektórych gleb Doliny Wisły w rejonie Kujaw, Pracownia Gleboznawstwa Melioracyjnego, Instytut Melioracji i Użytków Zielonych Lublin, Politechnika Lubelska.

¹⁹ Ibidem.

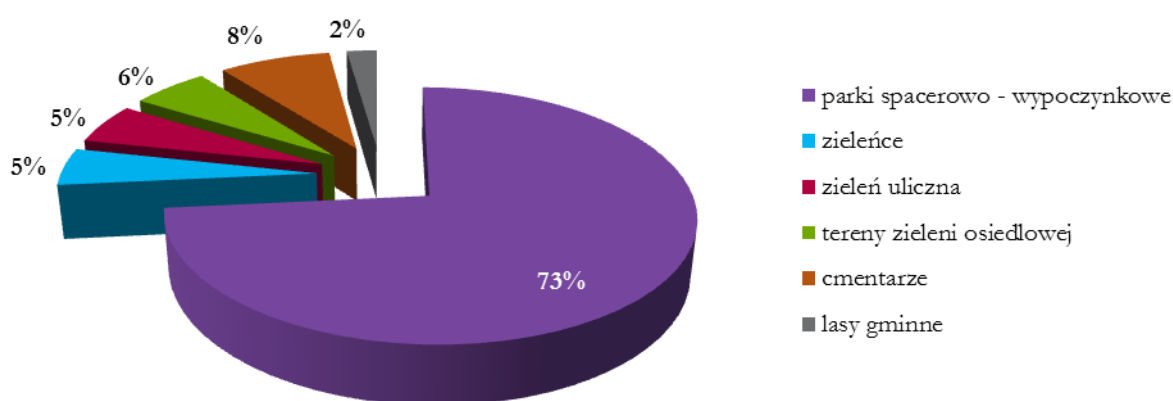
²⁰ Jakość zwykłych wód podziemnych w województwie kujawsko-pomorskim na podstawie wyników monitoringu regionalnego w latach 2000–2004, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Bydgoszcz 2005.

²¹ Arkadiusz Krawiec, Wody termalne w Uzdrowisku Ciechocinek, 2009.

Ciechocinek ma niewielki udział powierzchni lasów w ogólnej powierzchni gminy – 4,9%, a występujące tu lasy to głównie bory. Wśród gatunków lasotwórczych dominuje sosna zwyczajna, której powierzchniowy udział wynosi 95%. Z pozostałych gatunków na uwagę zasługują brzoza brodawkowata i olcha czarna. W ostatnim dziesięcioleciu odnotowano jednak znaczący wzrost udziału takich gatunków jak dąb, buk i olcha a spadek udziału sosny i brzozy.²² Główne skupiska występują na północny zachód od Ciechocinka, w pobliżu Otłoczyna i Odolionu, w okolicy Kuczka oraz od strony południowo – zachodniej, gdzie dominują lasy liściaste.

Ze względu na niewielki udział lasów ogromne znaczenie mają tereny zieleni urządzonej. Ciechocinek pod tym względem jest wyjątkowy – ze względu na ilość i jakość terenów zielonych nazywany bywa miastem – ogrodem. Największy udział w strukturze terenów zieleni mają parki spacerowo – wypoczynkowe, stanowiące 73% terenów zieleni miejskiej w Ciechocinku.

Wykres 16. Struktura terenów zieleni miejskiej

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Tereny zieleni to trzy parki uzdrowiskowe: Zdrojowy, Teżniowy i Sosnowy, słynne dywany kwiatowe, liczne skwery, zieleńce i parki przy sanatoriach, szpalery drzew wzdłuż ciechocińskich ulic. Corocznie dla upiększenia miasta wysadza się ponad 300 tysięcy sadzonek kwiatów. To bogactwo zieleni również decyduje o wysokich walorach tutejszego klimatu. Widok bajecznie kolorowych rabat kwiatowych, prawdziwych dzieł sztuki florystycznej, dostarcza wrażeń estetycznych, uspokaja i działa leczniczo.

Zasadnicze informacje dotyczące wielkości i dominujących elementów w parkach uzdrowiskowych zostały opisane w rozdziałach 2.1.3 Ciechocinek jako uzdrowisko i 2.2.5 Zasoby kulturowe. Poniższe informacje dotyczą szaty roślinnej występującej na poszczególnych obszarach zieleni²³:

- w **parku Zdrojowym** — szata roślinna parku jest zróżnicowana, starodrzew – klony, dęby, lipy i świerk, jak również gatunki introdukowane: miłorząb, tulipanowiec, drzewo korkowe;
- **park Teżniowy** to obszar spacerowy z trawnikami i urządzonymi rabatami kwiatowymi (zegar kwiatowy). Wzdłuż alei rosną drzewa słonolubne, takie jak srebrnolistne wierzby pachnące, miłodrzew, sofora, wierzba japońska, czerwone buki;
- **park Sosnowy** jest parkiem leśnym z przewagą starodrzewu sosny;
- **tarasy Hellwiga** — parter zieleni przy łazienkach wzdłuż al. Armii Krajowej, nazwany od imienia projektanta, Zygmunta Hellwiga. Teren obsadzony jest na całej długości kobiercami kwiatowymi.

²² Dane z Nadleśnictwa Dobrzejewice.

²³ Informacje na temat szaty roślinnej pochodzą z Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Ciechocinka na lata 2007 – 2013 oraz informacji Urzędu Miejskiego.

Wraz z fontanną ze zmiennym programem wyrzutu wody oraz podświetleniem jest ulubionym miejscem spacerowym dla kuracjuszy;

- **dywan kwiatowy** na całej szerokości zieleńca przed dawnymi Łazienkami III. Jego układ i kompozycja zmienia się co roku. Do uzyskania efektownego kwietnika, wysadza się tu rośliny o ozdobnych liściach w różnych odmianach i gatunkach. Dywan jest pielęgnowany i strzyżony, dzięki czemu ma efektowny wygląd przez cały sezon letni. Na obsadzenie dywanu zużywa się ok. 20 tysięcy sadzonek roślin. Jego obwódkę stanowi trawnik z krzewami żywotnika kulistego, formowanego;

Zdjęcie 11. Tarasy Hellwiga, dywan kwiatowy, zegar kwiatowy

Źródło: *zdj. nr 1 i 2 ciechocinek.pl, zdj. nr 3 pl.tripadvisor.pl*

- **skwer przy Teatrze Letnim** (ul. Żelazna) — po renowacji znajduje się fontanna „Radosna Zabawa” (o powierzchni 46 m²) z 20 dyszami wodnymi, wbudowanymi w nawierzchnię ścieżki pieszej i podświetlonymi reflektorami typu LED z kolorowym światłem. Ponadto pojawiły się cztery pergole wyposażone w fontanny typu kurtyna wodna. Przybyło wiele miejsc do wypoczynku – ławeczki, podesty, rabaty kwiatowe, zbiornik wodny oraz ogród japoński. Przed kinem ułożono z kostki brukowej wzór w kształcie logo Ciechocinka oraz zainstalowano szklaną, podświetlaną kolorowymi lampami, rzeźbę. Projekt został opracowany w konkursie „Kierunek Ciechocinek”;
- **skwer im. Konstantego Leona Wolickiego**, rozciągający się od centrum uzdrowiska w kierunku południowym. Skwer zamyka plac przykościelny. Skwer jest poprzecinany utwardzonymi alejkami z dużą ilością ławek. Znajduje się tu również ławeczka, na której lubiła przesiadywać aktorka Mieczysława Ćwiklińska;
- **skwer przy kościele parafialnym Świętych Apostołów Piotra i Pawła;**
- **ogrody sanatoryjne;**
- **zieleń uliczna;**
- **cmentarze itp.**

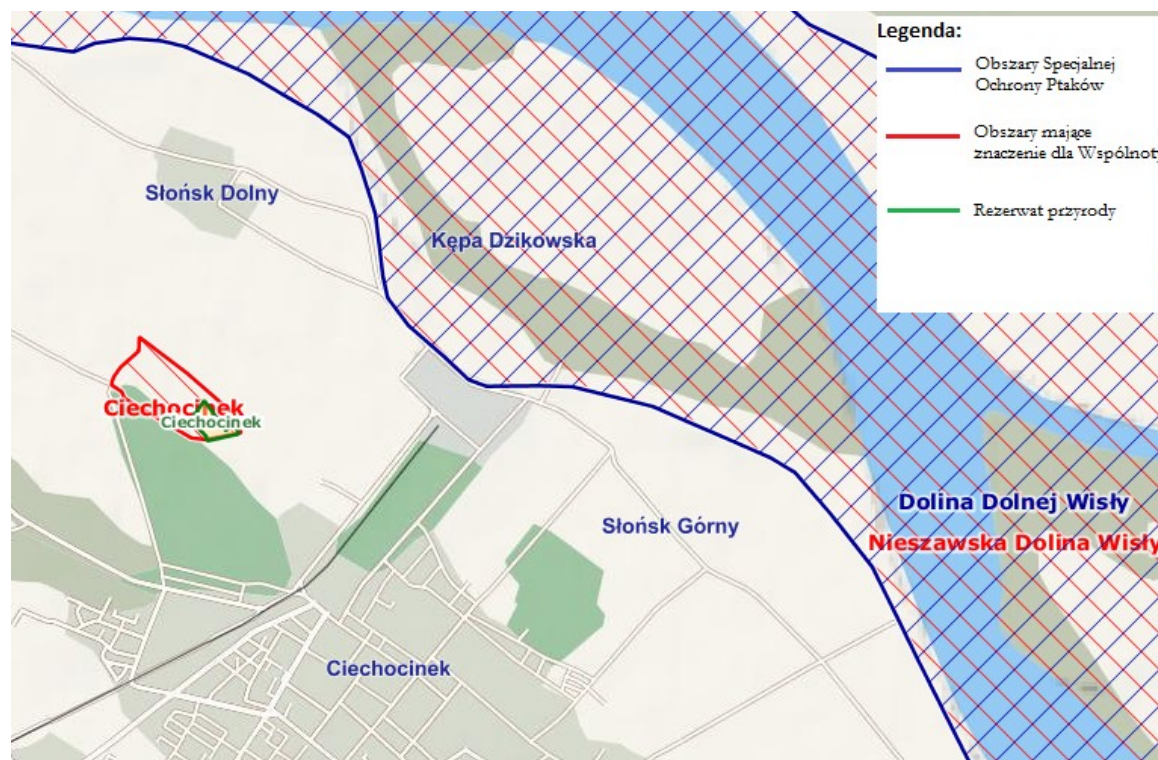
W październiku 2015 r. został ogłoszony drugi konkurs „Kierunek Ciechocinek”, skierowany do studentów architektury oraz architektury krajobrazu, którego celem jest uatrakcyjnienie przestrzeni miejskiej. Głównym założeniem konkursu jest przedstawienie koncepcji ideowej na zaprojektowanie przestrzeni w taki sposób, aby stała się ona miejscem rekreacji często odwiedzanym przez mieszkańców. W tej edycji konkursu do zagospodarowania są dwie prestiżowe lokalizacje, usytuowane w samym centrum miasta: ul. Tężniowa (na odcinku od pl. Gdańskiego do ul. Poprzecznej – tzw. deptak przy tężniach) oraz teren u zbiegu ulic: Armii Krajowej, 3-go Maja, Kościuszki oraz Zdrojowej.

2.4.6. Obszary chronione

Rejon miasta Ciechocinka posiada ważne położenie w stosunku do sieci ekologicznych systemu krajowego i europejskiego.

W koncepcji sieci ekologicznej ECONET – POLSKA miasto położone jest w obrębie korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym, obejmującym dolinę Wisły, który stanowi łącznik pomiędzy obszarami węzłowymi w środkowej części Polski a Morzem Bałtyckim.

Mapa 4. Obszary chronione na terenie gminy miejskiej Ciechocinek

Źródło: *mapy.mojregion.info*.

Na terenie gminy znajdują się, opisane w tabeli 25, obszary i obiekty chronione:

- obszary Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, której celem jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt, uważanych za cenne (znaczące dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy) i zagrożonych wyginięciem w skali całej Europy,
- rezerwat przyrody,
- obszar Chronionego Krajobrazu,
- pomnik przyrody.

Tabela 19. Wykaz obszarów chronionych na terenie gminy miejskiej Ciechocinek

Obszar chroniony	Łączna powierzchnia obszaru w ha	Obszar na terenie gmin	Opis
Ciechocinek Natura 2000	13,23	Ciechocinek, Aleksandrów Kujawski (w.)	Jest to jedyne stanowisko śródlądowe w Polsce soliroda zielnego i astra solnego, zasilane naturalną solanką. Platy soliroda tworzą siedlisko, określane jako błotniste solniska z solirodem. Obok nich, na mikrowyniesieniach tworzą się platy astra solnego z udziałem świbki morskiej, reprezentujące słone łąki ze świbką morską i mlecznikiem nadmorskim. Poza tym, dość licznie występują fragmenty murawy z mannacją odstającą i muchotrzewem solniskowym. Słonoroślom towarzyszy specyficzna, typowa dla tych siedlisk fauna bezkręgowców.
Dolina Dolnej Wisły Natura 2000	33 559,04	Ciechocinek, Aleksandrów Kujawski (w.), Nieszawa, Raciążek, Waganiec	Obszar Dolina Dolnej Wisły jest krajową ostoją ptaków o randze międzynarodowej PL028. Ostoja jest ważnym miejscem dla ptaków wodno-błotnych podczas migracji i zimowania, ale także podczas lęgów.
Nieszawska Dolina Wisły Natura 2000	3 891,72	Ciechocinek, Aleksandrów Kujawski (w.), Nieszawa, Raciążek	Obszar ma znaczenie przede wszystkim dla ochrony mozaiki siedlisk nadrzecznych, charakterystycznych dla doliny dużej rzeki nizinnej oraz fauny związanej z rzeką i środowiskami dna jej doliny. Obszar stanowi cenny zasób zróżnicowanych siedlisk dla gatunków zwierząt rzadkich i poddanych ochronie związanych ze środowiskiem wodnym – występują tu liczne i zróżnicowane siedliska przyrodnicze. Stanowi korytarz ekologiczny, wykorzystywany w szczególności przez gatunki ryb i minogów. Stanowi ponadto korytarz migracji zwierząt, w tym ptaków. Znajduje się również w granicach korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym, wykorzystywanych przez duże ssaki.
Rezerwat przyrody	1,88	Ciechocinek	Teren rezerwatu słonorośli został wyznaczony w obszarze Natura 2000 w północno-zachodniej części Ciechocinka, a jego istnienie ma na celu ochronę rzadkich gatunków: astra solnego, świbki morskiej, solirodu zielonego, muchotrzewu solniskowego. Jest to rezerwat częściowy, zakładający możliwość prowadzenia zabiegów w celu zachowania gatunków chronionych, głównie poprzez eliminację gatunków konkurencyjnych czy zapewnienie odpowiednich warunków hydrologicznych. Źródłem zasolenia rezerwatu była m.in. solanka – woda przenikająca do gleb podczas eksploatacji basenu.
Nizina Ciechocińska Obszar Chronionego Krajobrazu	38 206,85	Nadleśnictwo Dobrzejewice i Gniewkowo	Obszar ma znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej siedlisk Kotliny Płockiej, Kotliny Toruńskiej, Pojezierza Dobrzyńskiego, ochrony monokulturowych lasów sosnowych tworzących mikroklimat Ciechocinka oraz zachowania krajobrazu nadwiślańskiego. Istotne znaczenie ma również ochrona rzeki Wisły, Tażyny i Mieni wraz z pasem roślinności okalającej, głównie lasów liściastych oraz ochrona piękna nadwiślańskiego krajobrazu posiadającego cechy zbliżone do naturalnych.
Dąb szypułkowy Pomnik przyrody	1 szt.	Park Zdrojowy	Pomnik przyrody o wysokości około 23 m i obwodzie 4,10 m.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl.

2.4.7. Zagrożenia środowiska²⁴

Zgodnie z dokumentem „Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2014”, opracowanym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, wszystkie powiaty należą do strefy kujawsko-pomorskiej (kod strefy PL0404), która obejmuje obszar województwa kujawsko-pomorskiego, z wyłączeniem miast: Bydgoszcz, Toruń i Włocławek. Strefę tę zaliczono do niekorzystnej klasy C, z uwagi na ponadnormatywne stężenia pyłu zawieszonego PM10.

Poniżej przedstawiono zestawienie klas strefy kujawsko-pomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2014 r., dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi (kryterium – poziom dopuszczalny).

Tabela 20. Zestawienie klas strefy kujawsko-pomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń

Lp.	Substancja	Klasa
1	Dwutlenek siarki	A
2	Dwutlenek azotu	A
3	Pył zawieszony PM10	C
4	Pył zawieszony PM 2,5	A
5	Ołów	A
6	Benzen	A
7	Tlenek węgla	A

Klasa A – nie przekracza poziomu dopuszczalnego
Klasa C – przekracza poziom dopuszczalny

Źródło: *Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, „Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2014”.*

Na terenie uzdrowiska znajduje się stała stacja pomiarowa między tężnią nr I a tężnią nr III.

Najważniejszym zanieczyszczeniem zagrażającym środowisku jest pył PM10. Na przestrzeni ostatnich 10 lat, tj. od 2004 do 2014 r., na terenie Ciechocinka nie zanotowano przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego dla roku kalendarzowego ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

Wystąpiły natomiast przekroczenia dla poziomu 24-godzinnego ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) dla pyłu zawieszonego PM10. Przekroczenie dopuszczalnej normy częstości przekroczeń (35 razy/rok) na stacji wyniosło 45 razy w 2014 r. w okresie zimowym tj., od stycznia do marca i od października do grudnia. W roku 2015 (do 2 października) liczba przekroczeń dla poziomu 24 godzinnego mieściła się poniżej normy 35 razy w roku i wyniosła 24. Ostatecznie zatwierdzone serie pomiarowe wykorzystuje się w rocznych ocenach jakości powietrza, sporządzanych do 30 kwietnia następnego roku.

²⁴ Rozdział opracowany na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2014” oraz „Raportu o stanie środowiska w województwie kujawsko-pomorskim w 2014 r.”, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

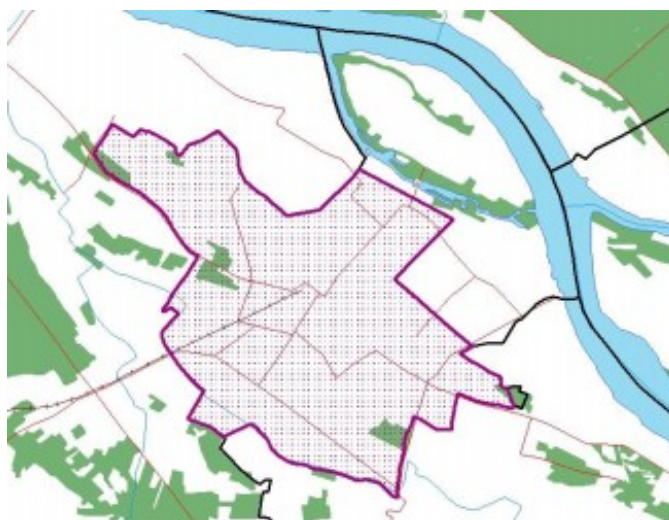
Mapa 5. Obszar przekroczeń stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 w 2014 r.

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, „Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2014”.

W tymże roku wystąpiły również przekroczenia stężenia średniego rocznego (1 ng/m^3) benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10. Benzo(a)piren występuje w dymie podczas spalania niecałkowitego, m.in. w smogu powstającym w wyniku niskiej emisji — przede wszystkim wskutek spalania węgla, w mniejszym stopniu śmieci (najczęściej tworzyw sztucznych) oraz także częściowo jako emisje transportowe. Stężenie benzo(a)pirenu w powietrzu jest jednym z parametrów oceny jakości powietrza.

Mapa 6. Obszar przekroczeń stężenia średniego rocznego 1 ng/m^3 benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 w 2014 r.

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, „Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2014”.

Zwłaszcza w przypadku uzdrowiska zanieczyszczenie powietrza jest czynnikiem obniżającym jakość życia mieszkańców i gości. Opracowanie planów (np. plan gospodarki niskoemisyjnej) i podjęcie działań w zakresie zmniejszenia stężenia zanieczyszczeń w powietrzu powinno być jednym z priorytetowych działań w kolejnych latach.

Na badanym obszarze występuje również możliwość zagrożeń związanych z rzeką Wisłą, istotnych dla miasta położonego w całości na terenach zalewowych. W celu bezpieczeństwa publicznego i warunków społecznych planuje się w najbliższych latach (ok. 2020 r.) budowę drugiego stopnia na Wiśle

z elektrownią wodną o mocy ok. 80 MW. Obecnie trwa etap konsultacji społecznych. Powstanie tego obiektu może jednak zagrozić zasobom przyrodniczym tego rejonu, dlatego obiekt będzie musiał umożliwić wędrówkę ryb, zapobiec erozji wglębnej w rzece oraz zapewnić kompensację wpływu inwestycji na środowisko²⁵.

2.4.8. Walory turystyczne

O walorach turystycznych Ciechocinka decyduje przede wszystkim funkcja uzdrowska miasta oraz mocno rozwinięta baza usług uzdrowskich (rozdział 2.1.3.), a także związane z nią i omówione we wcześniejszych rozdziałach walory przyrodnicze (rozdział 2.4) oraz zasoby kulturowe (podrozdział 2.2.6).

Atrakcję stanowią również utworzone na bazie zasobów Ciechocinka ścieżki spacerowe i traktory o walorach rekreacyjno-edukacyjnych:

Trakt Solankowy, promujący najciekawsze zakątki miasta. Trasa rozpoczyna się przy odrestaurowanym budynku Biura Kultury, Sportu i Promocji Miasta przy ulicy Zdrojowej, gdzie swoją siedzibę ma Informacja Turystyczna. Podczas zwiedzania obejrzeć można: fontannę „Grzyb”, tężnię, park Tężniowy, zabytkową warzelnię soli, w której funkcjonuje wystawa sprzętu rehabilitacyjnego, park Zdrojowy (z muszlą koncertową, pijalnią wód mineralnych, słynną fontanną „Jaś i Małgosia”), kościół parafialny i obelisk poświęcony pamięci św. Jana Pawła II, park Sosnowy, w sąsiedztwie którego znajdują się obiekty: Dworek Prezydentów RP oraz drewniana cerkiew prawosławna. Trasa kończy się na „Ciechocińskim Deptaku”, gdzie rozciągają się ukwiecone dywany kwiatowe i rabaty oraz sterowana komputerowo fontanna.

Szlak Solankowy, utworzony przez Przedsiębiorstwo Uzdrowskie Ciechocinek. Trasa prowadzi od fontanny „Grzyb” poprzez punkt widokowy na tężnię nr I, grotę solankową wewnątrz tężni nr II, do zabytkowej Warzelni Soli. Spacer szlakiem pozwala zapoznać się z leczniczymi walorami solanek ciechocińskich i ich wpływem na organizm poprzez obiekty inhalacyjne, a także z atrakcyjnym, istniejącym od XIX wieku, procesem produkcji soli.

Rozbudowaną bazę wypoczynkową i rekreacyjną Ciechocinka tworzą:

- obiekty noclegowe: hotel **** (Villa Park), 5 hoteli ***, hotel **, *** Dom Zdrowia Lila — sanatorium, 60 innych obiektów noclegowych (domy wczasowe, pensjonaty, prywatne kwatery). Dopelnieniem oferty jest kilkanaście obiektów agroturystycznych w sąsiedztwie Ciechocinka;
- obiekty gastronomiczne: 13 restauracji, 10 kawiarni, 3 cukiernie, 2 naleśnikarnie;
- obiekty rekreacyjne: wypożyczalnia rowerów, 4 korty tenisowe, 11 basenów.

---

²⁵ www.torun.naszemiasto.pl.

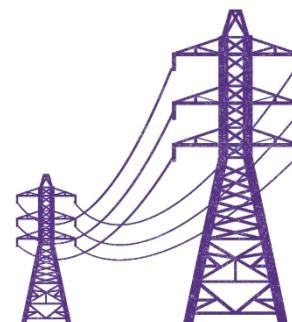
Przez teren Ciechocinka przebiegają również szlaki turystyczne, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 21. Zestawienie szlaków turystycznych występujących na terenie Ciechocinka

Rodzaj szlaku	Opis
Pieszy	<ul style="list-style-type: none"> • Szlak Wiślany (niebieski) o długości 7,6 km, prowadzący od fontanny „Grzyb” poprzez ul. Traugutta, a następnie wał wiślany do Wołuszewa. W części prowadzącej wałem przeciwpowodziowym uciążliwy do przebycia. • Szlak Solny (czarny) o dl. 11,3 km, prowadzący z miejscowości Kuczek poprzez Odolion, las ciechociński, do Otłoczyna (do dworca PKP lub do wsi). Szlak jest łatwy i w większości wiedzie leśnymi drogami. • Szlak Krystynki (zielony), dl. szlaku 7,1 km. Prowadzi od fontanny „Grzyb” ulicą Zdrojową i Bema, następnie przez miejscowość Kuczek do Raciążka. Pełni rolę pomocniczą i stanowi naturalne zakończenie czarnego szlaku Solnego. Fragment od Raciążka do wsi Kuczek jest trudny ze względu na słabe oznakowanie oraz gęste zarośla. • Szlak Kujawski (żółty), dl. szlaku 24 km. Prowadzi od Służewa poprzez Aleksandrów Kujawski, Ciechocinek i Słońsk Górny do Podola. Trasa jest zróżnicowana, nawierzchnie często się zmieniają, a w pobliżu największej polskiej rzeki drogę zarastają miejscami chaszczce. Zatarte znaki utrudniają poruszanie. • Szlak im. Stanisława Noakowskiego (czerwony), dl. szlaku 18,3 km. Biegnie od Nieszawy przez Raciążek, Ciechocinek i Wołuszewo do Otłoczyna.
Rowerowy	<ul style="list-style-type: none"> • Szlak Toruń – Włocławek (czerwony) o dl. 63 km. Na terenie Ciechocinka przebiega przez centrum miasta. • Wiślana Trasa Rowerowa – jest ogólnopolskim projektem, który połączył 8 województw. Jego celem jest utworzenie 1200-kilmetrowego szlaku rowerowego wzdłuż Wisły – jednej z ostatnich wielkich, dzikich rzek Europy. Ciechocinek leży na trasie lewobrzeżnej części trasy przebiegającej przez województwo, jednak trasa omija centrum miasta.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze strony virtualneszlaki.pl (dostęp 3.12.2015 r.).

2.5. Infrastruktura techniczna

2.5.1. Zasoby mieszkaniowe

W 2014 r. ludność Ciechocinka zamieszkiwała 5115 mieszkań, co stanowi o 7,1% więcej niż w roku 2007. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła prawie 73 m².

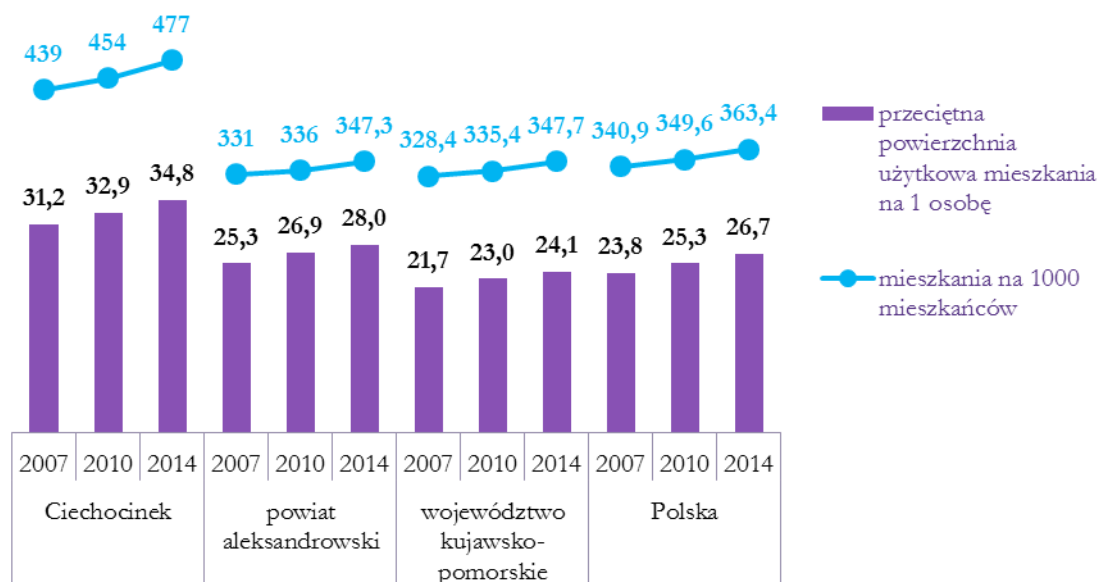
Na przestrzeni lat 2007-2014 na osobę przypadało 34,8 m², co zdecydowanie przekracza dane dla powiatu (28m²), województwa (24,1 m²) i kraju (26,7 m²). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na jednego mieszkańca zwiększyła się o 3,6 m², liczba mieszkań na 1000 mieszkańców wzrosła o 38 (z 439 do 477). Świadczy to o bardzo dobrych warunkach mieszkaniowych mieszkańców Ciechocinka, znacznie przekraczających wskaźniki jednostek samorządu wyższego szczebla.

Tabela 22. Liczba mieszkań w gminie Ciechocinek w latach 2007, 2010, 2014

Jednostka terytorialna	Liczba mieszkań		
	2008	2010	2014
Ciechocinek	4773	4967	5115

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 17. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m²) i liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w latach 2007, 2010, 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2014 r. znacząca większość mieszkań posiadała dostęp do instalacji techniczno-sanitarnych. Prawie wszystkie gospodarstwa domowe (99%) były podłączone do sieci wodociągowej, 98% miało dostęp do ustępu splukiwanego, 95% posiadało łazienkę, natomiast 89% centralne ogrzewanie. Do sieci gazowej podłączonych było 69% mieszkań. Największe zmiany w tym zakresie nastąpiły w latach 2007-2014 w liczbie mieszkań z gazem sieciowym (wzrost o 6 punktów procentowych – z 63% do 69%).

Tabela 23. Udział mieszkań z instalacjami techniczno-sanitarnymi w ogólnej liczbie mieszkań

Rodzaj instalacji	Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne		
	2007	2010	2014
wodociąg	99%	99%	99%
Kanalizacja (ustęp splukiwany)	94%	98%	98%
łazienka	91%	95%	95%
centralne ogrzewanie	86%	88%	89%
gaz sieciowy	63%	69%	69%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W gminie w znaczącym stopniu przeważają budynki jednorodzinne, które stanowią istotną część zabudowy. Zabudową wielorodzinną, administrowaną przez spółdzielnie mieszkaniowe i TBS częściowo pokryte są centralne obszary miasta.

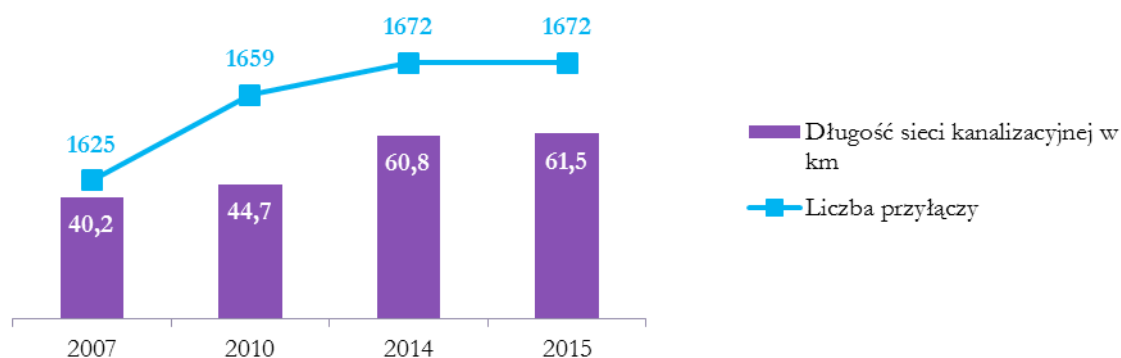
2.5.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Gospodarka wodno-ściekowa w Ciechocinku jest w znacznym stopniu uregulowana. Miasto posiada wysoki stopień zwodociągowania (96%) i skanalizowania (97%), który znacznie przewyższa wskaźniki zarówno regionalne, jak i krajowe. Wszystkie inwestycje dotyczące zaopatrzenia mieszkańców Ciechocinka w wodę oraz odprowadzania ścieków, prowadzi Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Ciechocinku.

Oczyszczaniem ścieków zajmuje się powstała w 2002 r. mechaniczno-biologiczno-chemiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych z podczyszczalnią solanki w Ciechocinku. Oczyszczalnię zaprojektowano na 6,5 tys. m³ przepływu dobowego ścieków komunalnych oraz 700 m³ ścieków solankowych. Ścieki oczyszczone odprowadzane są bezpośrednio do Wisły rurociągiem tłocznym. Stan oczyszczalni jest dobry, a przepustowość jest wystarczająca, w związku z tym oczyszczalnia nie wymaga obecnie ponoszenia większych nakładów finansowych.

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie miasta wynosi 61,5 km. Miasto posiada obecnie przede wszystkim potrzeby w zakresie prowadzenia bieżących napraw istniejących sieci wodociągowo-kanalizacyjnych, w mniejszym stopniu w zakresie budowy nowych odcinków. Renowacji wymaga również sieć rowów melioracyjnych.

Wykres 18. Długość sieci kanalizacyjnej i liczba przyłączy w latach 2007-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ciechocinku.

Jedynymi obszarami pozbawionymi obecnie możliwości wybudowania przyłączy kanalizacyjnych są tereny położone przy ulicach Woluszewskiej i Sportowej oraz peryferia miasta w stronę Aleksandrowa

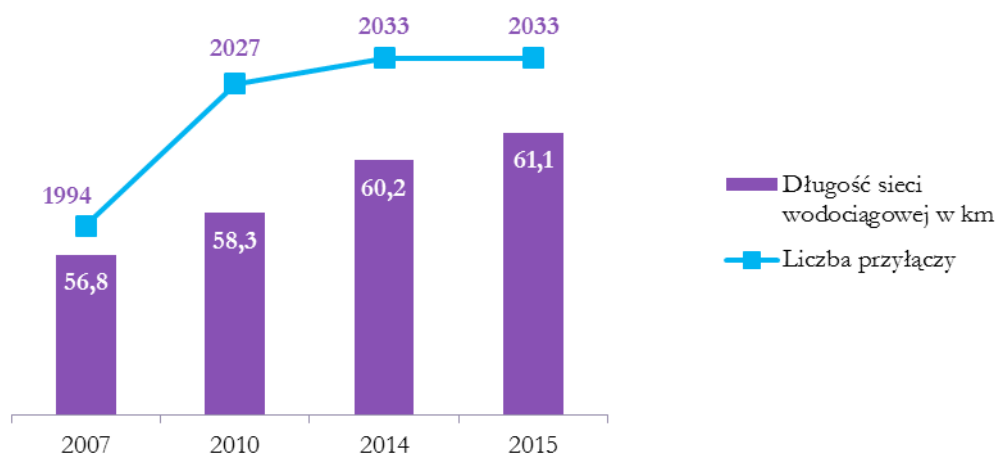
Kujawskiego. W przypadku pierwszego z obszarów rozwiązaniem może być budowa kanalizacji tłocznej. Tam, gdzie sieć kanalizacji sanitarnej nie jest dostępna, nieczystości płynne gromadzone są w przydomowych zbiornikach zamkniętych i wywożone do punktu zlewnego oczyszczalni. Ponieważ miasto ma zwartą zabudowę, występują tu jedynie pojedyncze przydomowe oczyszczalnie ścieków, których stan jest dobry.

Miasto nie ma na własnym terenie ujęć wody – korzysta z ujęcia w Siarzewie (gmina Raciążek) oraz dokonuje hurtowego zakupu wody z gminy Aleksandrów Kujawski – ujęcie Kuczek. Ujęcie „Kuczek” ma zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w ilości 400 m³ /h przy depresji w studniach 6-11 m. Woda wymaga uzdatnienia ze względu na zwiększoną ilość związków żelaza i manganu. Ujęcie „Siarzewo” ma zatwierdzone zasoby w ilości 111 m³/h przy depresji w studniach 2,85-5,83 m oraz 15m³/h z poziomu miocieńskiego przy depresji 9 m. Wydajność ujęcia ze względu na zanieczyszczenie chlorkami ciągle się zmniejsza.

Oba ujęcia zabezpieczają istniejące zapotrzebowanie miasta na wodę, jednak w okresie maksymalnego poboru wody występuje znaczne obniżenie jej ciśnienia w sieci.

Długość sieci wodociągowej na terenie miasta wynosi 61,1 km. W latach 2007-2014 długość sieci wodociągowej zwiększyła o 3,4 km (6%), a liczba przyłączy o 39 szt. (2%).

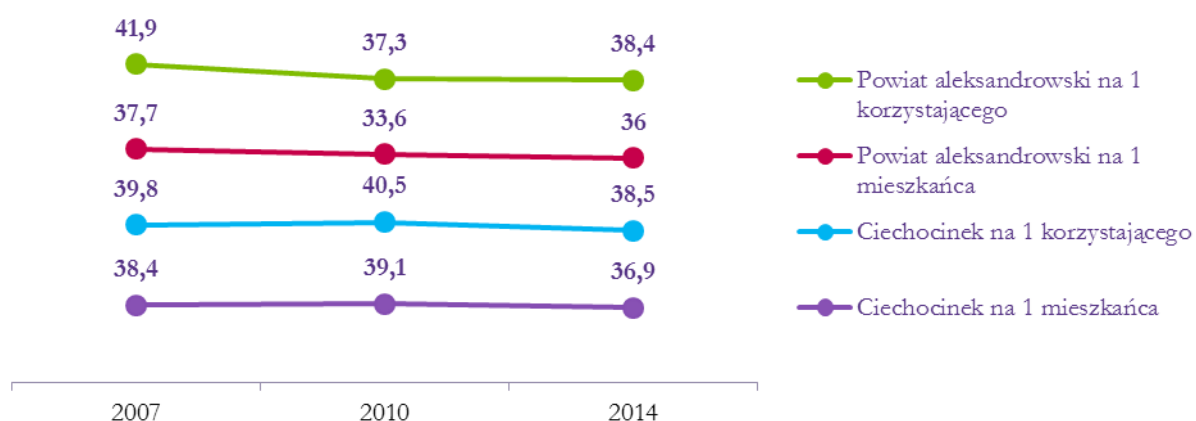
Wykres 19. Długość sieci wodociągowej i liczba przyłączy w latach 2007-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ciechocinku.

Pod względem ilości zużywanej wody w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca nastąpiło zmniejszenie zużycia z 38,4 m³ w 2007 r. do 36,9 m³ w 2014 r. Podobnie jest w przypadku zużycia wody na jednego korzystającego (39,8 m³ w 2007 i 38,5 m³ w 2014). Jest to zgodne z tendencjami występującymi w powiecie aleksandrowskim.

Wykres 20. Zużycie wody w gospodarstwach domowych w m³ w latach 2007, 2010 i 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) ujęta została aglomeracja Ciechocinek-Raciążek o równoważnej liczbie mieszkańców 16 000 RLM. Jednak rzeczywista równoważna liczba mieszkańców, obliczona na podstawie sumy: liczby mieszkańców aglomeracji, wartości RLM pochodzącej od osób czasowo przebywających na terenie aglomeracji (zarejestrowane miejsca noclegowe) oraz wartości RLM pochodzącej z przemysłu występującego na obszarze aglomeracji, jest wyższa i wynosi 20 700 RLM²⁶.

2.5.3. Gospodarka odpadami

Gmina Ciechocinek wchodzi w skład Regionu 5 Bydgoskiego gospodarki odpadami komunalnymi. W „Planie gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2012 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2023” określono dla w/w regionu trzy instalacje, które spełniają warunki instalacji regionalnych do przetwarzania odpadów komunalnych. Dla miasta jest to Międzygminne Składowisko Odpadów w Służewie (Gmina Aleksandrów Kujawski).

Zadania w zakresie wywozu i segregacji odpadów wykonuje Komunalne Przedsiębiorstwo Użyteczności Publicznej „Ekociech” Spółka z o.o. Na jego terenie funkcjonuje punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK). Właściciele nieruchomości mogą do niego oddawać odpady komunalne powstające w gospodarstwach domowych, takie jak: tworzywa sztuczne, papier i tekturę, metale i opakowania wielomateriałowe, szkło, przeterminowane leki, zużyte baterie i akumulatory, chemikalia, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odzież i tekstylia oraz popiół i żużel powstały w procesie spalania, odpady budowlane i rozbiórkowe, zużyte opony oraz odpady zielone, które ulegają biodegradacji.

W 2014 r. wielkość zebranych odpadów ogółem przypadających na jednego mieszkańca Ciechocinka wynosiła 371 kg i zmniejszyła się w latach 2007-2014 o 5 t (tj. 1,4%). Gospodarstwa domowe wytworzyły w 2014 r. łącznie 2 219 ton odpadów.

Tabela 24. Wielkość zebranych odpadów w Ciechocinku w latach 2007, 2010 i 2014

	2007	2010	2014
--	------	------	------

²⁶ Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

ogółem w t	4 087	4 030	3 996
ogółem na 1 mieszkańca w kg	376	369	371
z gospodarstw domowych w t	2 499	3 098	2 219
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca w kg	230	283	206

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.5.4. Infrastruktura transportowa

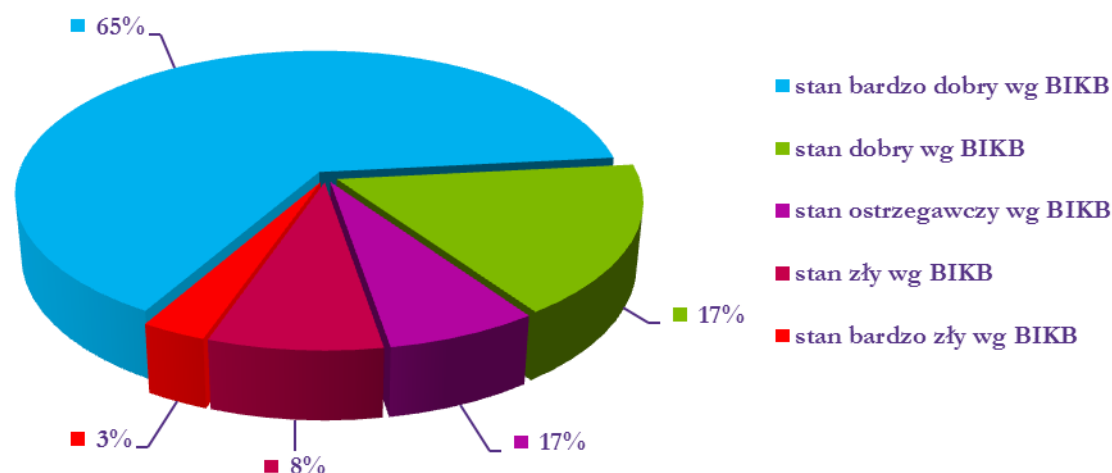
Na terenie gminy miejskiej Ciechocinek znajduje się 51,92 km dróg gminnych oraz fragmenty dróg zapewniających bezpośrednie połączenia z transeuropejską siecią transportową (TEN-T):

- drogą wojewódzką 266 (Ciechocinek- Aleksandrów Kujawski –Służewo-Radziejów-Konin),
- drogą powiatową nr 2601C relacji Otłoczyn-Ciechocinek

Według „Raportu z rocznego przeglądu dróg w roku 2015”, stan większości dróg badanych metodą BIKB (wizualnej oceny nawierzchni) jest bardzo dobry (65%) lub dobry (17%). Stan zły lub bardzo zły został wskazany jedynie dla 11% dróg. Są to głównie drogi powiatowe, przejęte przez miasto w 2014 r. Wśród dróg wymagających poprawy są np.: ul. Wołuszewska, ul. Lipnowska, ul. Wiślana, ul. Solna, ul. Żytnia, ul. Graniczna, ul. Rolna i ul. Widok.

W stosunku do 2013 r. o 9% zwiększył się odsetek powierzchni pasów ruchu w stanie bardzo dobrym i o 2% w stanie bardzo złym, natomiast o łącznie 12% zmniejszył się odsetek powierzchni dróg o stanie ostrzegawczym i złym (odpowiednio -8 i -4%).

Wykres 21. Zestawienie statystyczne wyników oceny stanu dróg o nawierzchni utwardzonej

Źródło: „Raport z rocznego przeglądu dróg w roku 2015”, Urząd Miejski Ciechocinek.

W celu zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców na drogach (poprawa widoczności po zmroku) konieczna będzie dalsza modernizacja istniejących linii energetycznych z wykorzystaniem instalacji energooszczędnych, które będą miały także przełożenie na zmniejszenie zużycia energii elektrycznej, co w efekcie przyniesie również wymierne korzyści finansowe. Na terenie miasta znajdują się 2384 punkty świetlne, w tym 905 należy do Energa Oświetlenie, a 1479 stanowi mienie miasta. Modernizacji wymaga około 600 sztuk lamp.

Długość ścieżek rowerowych na terenie Ciechocinka wynosi niemal 4 km. Ścieżki powstały wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 266, al. 700-lecia, ul. Jana Pawła II ul. Nieszawskiej oraz al. Armii Krajowej. Ich długość jest niewystarczająca, dlatego też budowę dalszych ich odcinków należy uznać za jedno z

priorytetowych zadań. Budowa ścieżek na terenie miasta ma na celu przede wszystkim ograniczenie zatłoczenia miasta i ruchu drogowego w jego centrum.

Transport publiczny na terenie gminy realizowany jest przez komunikację autobusową międzygminną.

Miasto jest bardzo dobrze skomunikowane poprzez komunikację autobusową (ponad 40 kursów na dobę tylko do Aleksandrowa Kuj.), a połączenia, zarówno regionalne jak i ponadregionalne, zapewnia wielu przewoźników:

- Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A. O/Włocławek,
- Arriva Sp. z o.o.,
- PKS Konin,
- PKS w Kaliszu Sp. z o.o.,
- PKS Sp. z o.o. w Koszalinie,
- PKS w Bydgoszczy Sp. z o.o.,
- PKS Ostrów Wielkopolski Sp. z o.o.,
- PKS w Słupsku S.A.,
- PKS w Płocku S.A. (grupa Mobilis),
- PKS w Ostrołęce S.A (grupa Mobilis),
- PKS w Łodzi Sp. z o.o.,
- PKS „Polonus” w Warszawie S.A.,
- PKS w Białymstoku S.A.,
- PKS w Łomży Sp. z o.o.,
- A.D. Euro Trans Ustka.

Obecnie brakuje połączeń kolejowych Ciechocinka z Toruniem, a dworzec kolejowy w Ciechocinku jest zamknięty. Najważniejszą rolę w obsłudze ruchu kolejowego odgrywa stacja kolejowa i dworzec w Aleksandrowie Kujawskim. Zatrzymują się tu wszystkie pociągi osobowe, interRegio oraz TLK.

Ciechocinek nie oferuje miejskiego transportu zbiorowego. Częściowo w sezonie zastępuje go prywatna komunikacja, oferująca przejazdy dorożkami, meleksami czy rikszami, ale brak tego typu transportu miejskiego jest jedną z przyczyn dużego zatłoczenia miasta i utrudnień w ruchu drogowym, zwłaszcza w sezonie letnim i szczególnie w centrum. Wzmożony i wciąż rosnący ruch samochodowy przekłada się także na coraz większe trudności w znalezieniu miejsc parkingowych.

2.5.5. Sieć energetyczna

Dostawcą energii elektrycznej dla miasta Ciechocinek jest Energa-Operator SA, który odpowiada za sprawność, eksploatację, rozwój i modernizację. Zasilanie miasta w energię elektryczną ma miejsce z Głównego Punktu Zasilania Ciechocinek, pracującego w oparciu o zewnętrzne powiązania układu krajowego systemu elektroenergetycznego wysokiego napięcia, a poprzez układ transformacji zasilana jest cała sieć napowietrzna i kablowa średniego i niskiego napięcia.

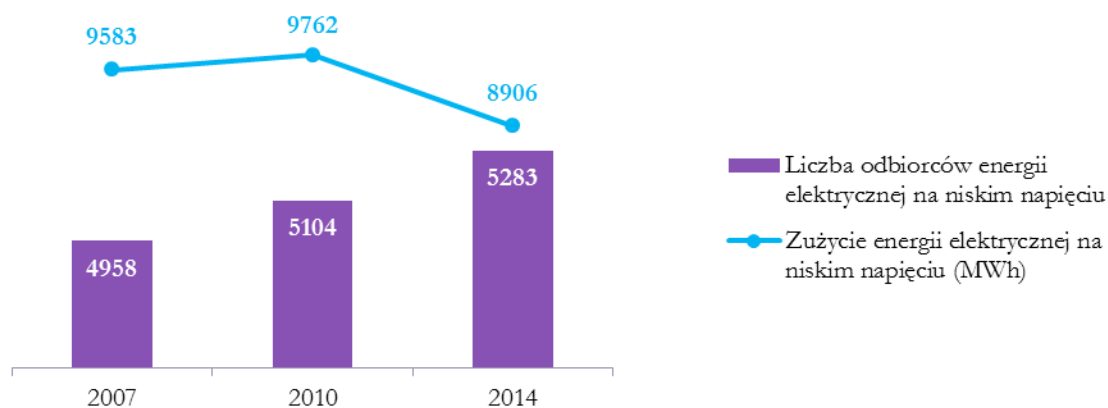
Tabela 25. Charakterystyka głównego punktu zasilającego Ciechocinek w 2015 r.

Nazwa GPZ	Napięcie transformacji	Ilość transformatorów	Moc czynna transformatorów łącznie (MW)
Ciechocinek	110/15 kV	2	43

Źródło: Energa Operator S.A. Oddział w Toruniu.

W latach 2007-2014 liczba odbiorców energii elektrycznej w mieście wzrosła o 6,6%. W tym samym czasie zużycie energii zmalało o 7,1%.

Wykres 22. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w Ciechocinku

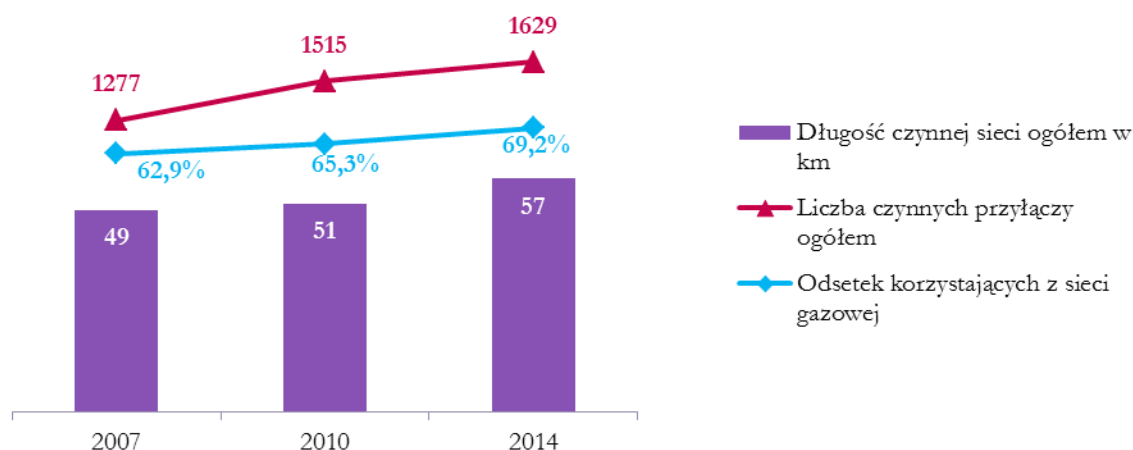

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.5.6. Sieć gazowa

Miasto Ciechocinek jest zasilane gazem ziemnym wysokometanowym z gazociągu wysokiego ciśnienia DN 150 Stal poprzez stację gazową zlokalizowaną w południowej części miasta, która jest własnością Operatora Gazociągów Przemysłowych Gaz-System. Za dystrybucję gazu ziemnego w Ciechocinku odpowiada Pomorska Spółka Gazownictwa sp. z o. o. Oddział Gazowniczy w Bydgoszczy.

Wykres 23. Sieć gazowa w Ciechocinku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba korzystających z gazu ziemnego systematycznie wzrasta i w 2014 r. korzystało z niego już ponad 69% mieszkańców, co jest wynikiem bardzo dobrym. W związku z rosnącym zainteresowaniem

ludności miasta wykorzystywaniem gazu jako źródła energii cieplnej, sieć gazowa jest stopniowo rozbudowywana w latach 2007-2014 jej długość wzrosła o 8 km (16%).

Możliwość zainstalowania przyłączy gazowych ma 96% mieszkańców, ale nie decydują się oni na to m.in. ze względów finansowych.

2.5.7. Sieć ciepłownicza

Na terenie Ciechocinka funkcjonuje zróżnicowany system zabudowy miejskiej i wiążąca się z tym znaczna rozpiętość wieku budynków, co powoduje zróżnicowanie w stosowanych w nich systemach ogrzewania. Mimo znaczącego zużycia gazu do celów grzewczych na terenie miasta nadal dominuje jeszcze ogrzewanie paliwami konwencjonalnymi, w tym głównie węglem i miałem, powodujące przekraczanie dopuszczalnych stężeń pyłów i ilości benzo-a-pirenu, omówionych wcześniej w rozdziale 2.5.2.

Na miejski system ciepły składają się następujące elementy:

- źródła ciepła i sieci eksploatowane przez Komunalne Przedsiębiorstwo Użyteczności Publicznej "EKOCIECH" Sp. z o.o. Do tego systemu przyłączono budownictwo mieszkaniowe, wielorodzinne administrowane przez Spółdzielnię Mieszkaniową oraz część obiektów użyteczności publicznej Urzędu Miejskiego;
- kotłownie lokalne eksploatowane przez Przedsiębiorstwo Uzdrowisko Ciechocinek S.A. (PUC S.A.),
- kotłownie lokalne zasilające podmioty gospodarcze oraz obiekty użyteczności publicznej na terenie miasta Ciechocinek,
- lokalne kotłownie spółdzielni mieszkaniowych,
- indywidualne źródła ciepła zasilające budynki komunalne, prywatne wielorodzinne i jednorodzinne, zasilane w gaz ziemny, węgiel, energię elektryczną oraz gaz propan-butan.

W „Aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia miasta Ciechocinka w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”, przyjętej uchwałą Nr XL/305/14 Rady Miejskiej Ciechocinka z dnia 24 lutego 2014 r., znalazły się następujące rekomendacje dotyczące utrzymania i zwiększenia bezpieczeństwa zaopatrzenia w energię miasta w wyniku:

- tworzenia warunków optymalnego i zintegrowanego rozwoju źródeł ciepła, sieci ciepłych i odbiorców ciepła oraz zdolności finansowania inwestycji modernizacyjnych w przyszłości,
- różnicowanie struktury paliw pierwotnych w wytwarzaniu ciepła i energii elektrycznej na rzecz gazu ziemnego i energii ekologicznej,
- kształtowania się cen paliw i energii oraz takiego rozwoju systemów energetycznych, które będą wynikiem konkurencyjnego poziomu kosztów.

2.5.8. Odnawialne źródła energii

Na terenie Ciechocinka nie ma instalacji odnawialnych źródeł energii wybudowanych przez samorząd.

Natomiast powstają kolejne tego typu instalacje w innych obiektach. Z niepublicznych inwestycji w OZE na terenie miasta wymienić można np:

- hotel „Villa Park” – obiekt został wyposażony w instalację słoneczną, przeznaczoną do ogrzewania wody użytkowej i wspomagania ogrzewania wody basenowej,
- „Villa Andalucia” – obiekt pozyskuje energię ciepłą z powietrza przy zastosowaniu pompy ciepła w celu ogrzania pomieszczeń oraz wody. Dodatkowo zainstalowana została rekuperacja, która pozwala utrzymać komfort cieplny, jednocześnie zapewniając stały przepływ filtrowanego, świeżego powietrza we wszystkich pomieszczeniach,

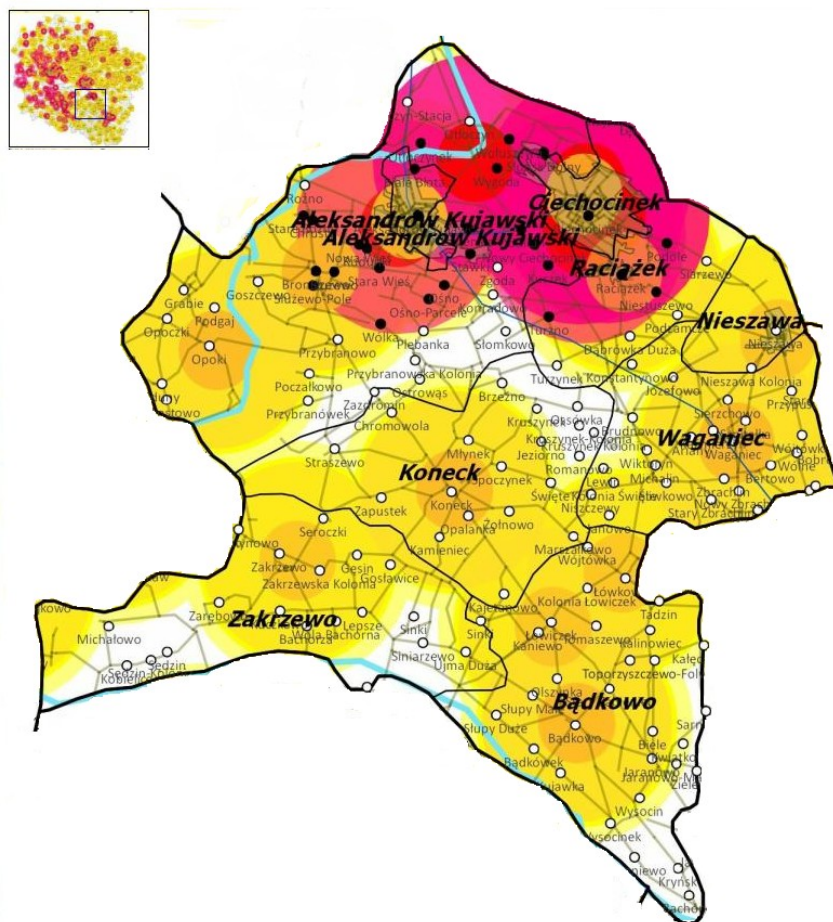
- Szpital Uzdrawiskowy nr 3 – podczas termomodernizacji obiektów szpitala, trwającego w okresie 2014/2015, zainstalowano również kolektory słoneczne,
- instalacje w domach jednorodzinnych.

Proekologiczne inwestycje zostały zrealizowane zarówno ze środków własnych, jak i dzięki wsparciu finansowemu ze środków Unii Europejskiej.

2.5.9. Dostęp do Internetu

Powszechny dostęp do szybkiego internetu to jeden z czynników warunkujących innowacyjny rozwój społeczeństwa. O ile w regionie dostęp do internetu posiada aż 96% firm zatrudniających powyżej 9 osób, to wśród gospodarstw domowych odsetek ten wynosi około 70% (podobnie jak w większości regionów Polski). Sytuacja w województwie kujawsko-pomorskim nie odbiega w tym zakresie od sytuacji w kraju. Na bazie przeprowadzonych badań przez CBOS „Internauci 2015” z internetu przynajmniej raz w tygodniu korzysta dwie trzecie Polaków (64%).

Mapa 7. Mapa wykluczenia cyfrowego w powiecie aleksandrowskim

Źródło: www.kujawsko-pomorskie.pl

Przeprowadzona w województwie kujawsko-pomorskim inwentaryzacja stanu infrastruktury szerokopasmowej pozwoliła na określenie obszarów wykluczenia cyfrowego. Białe punkty na mapie oznaczają miejscowości objęte problemem wykluczenia cyfrowego, analogicznie punkty czarne oznaczają miejscowości nieobjęte opisywanym problemem. Dwie palety barw odzwierciedlają zasięg dwóch operatorów komunikacyjnych. Zgodnie z założeniami inwentaryzacji dopiero dostępność na danym obszarze dwóch operatorów oferujących dostęp przewodowy lub w radiowym paśmie komercyjnym, na poziomie 2 i więcej MB/s, pozwala zaklasyfikować dany obszar jako nieobjęty wykluczeniem cyfrowym.

Obszary takie na mapie można zidentyfikować jako miejsca nakładania się zasięgów oznaczonych kolorami żółtym i różowym.

Występujące na terenie Ciechocinka intensywniejsze kolory obszarów (ciemnożółty, ciemnoróżowy) oznaczają dostęp do usługi o prędkości co najmniej 6 MB/s.

Analiza możliwości wykorzystania wojewódzkiej sieci szerokopasmowej do realizacji projektów samorządu województwa wykazała konieczność połączenia wskazanych w projekcie 43 jednostek publicznych (wśród których znalazł się również Ciechocinek) nowoczesną infrastrukturą teleinformatyczną, pozwalającą na ich pełną integrację w ramach istniejącej sieci szerokopasmowej.

Projekt „Budowa światłowodowej infrastruktury teleinformatycznej łączącej wybrane powiatowe jednostki publiczne z wojewódzką siecią szerokopasmową”, prowadzony przez Kujawsko-Pomorską Sieć Informacyjną Sp. z o.o., obejmuje ściśle wybrane jednostki publiczne, które w przyszłości będą realizowały projekty informatyczne wymagające dużych przepływów danych. W ramach projektu powstanie możliwość pełnego korzystania z produktów wdrażanych w ramach e-projektów przez samorząd województwa. W listopadzie 2015 r. nastąpił odbiór relacji światłowodowych w ramach etapu II i III projektu. Wśród odebranych punktów znalazł się Główny Punkt Zasilania Ciechocinek. Oznacza to znaczne zwiększenie na terenie miasta możliwości rozwoju sieci internetu szerokopasmowego.

Jest to szczególnie istotne ze względu na kluczowe zadania, z jakimi będą musiały zmierzyć się kraje i regiony UE do 2020 r. Jednym z tych zadań jest zapewnienie powszechnego dostępu do bardzo szybkiego Internetu (30 mb/s i więcej). Sytuacja ta wymaga zdecydowanych działań od samorządów regionalnych oraz od samych firm, które muszą zdać sobie sprawę, że rozwój cyfryzacji będzie decydował o ich efektywności, produktywności i wynikającej z tego konkurencyjności.

2.6. Budżet gminy

Z analizy danych za lata 2007, 2010 oraz 2014 wynika, że w tym okresie systematycznie wzrastała wartość dochodów budżetowych. W 2014 r. kwota dochodów ogółem wyniosła 42 366 797,07 zł, a więc była o 49% wyższa od kwoty z 2007 r. Największe źródło dochodów stanowią dochody własne gminy (w 2014 r. – 71%). Wraz z dochodami wzrastała na przestrzeni ostatnich lat kwota wydatków budżetowych, która w 2014 r. wyniosła 48 183 638,81 zł.

W 2007 r. różnica między dochodami, a wydatkami była dodatnia, w budżecie gminy wystąpiła nadwyżka. Natomiast w latach 2010 i 2014 odnotowano wynik ujemny – deficyt odpowiednio na poziomie 2 468 723,82 zł oraz 5 816 841,74 zł.

Tabela 26 Dochody i wydatki gminy miejskiej Ciechocinek w latach: 2007, 2010, 2014

	2007	2010	2014
I. Dochody ogółem, w tym:	28 380 461,02	35 443 465,90	42 366 797,07
1. Dochody własne	18 469 921,33	24 946 082,80	29 869 760,84
2. Dotacje celowe	6 413 923,69	6 553 236,10	8 199 837,23
3. Subwencja ogólna	3 496 616,00	3 944 147,00	4 297 199,00
II. Wydatki ogółem, w tym:	25 210 241,53	37 912 189,72	48 183 638,81
1. Wydatki bieżące	19 380 315,59	22 766 442,37	30 283 795,96
2. Wydatki majątkowe	5 829 925,94	15 145 747,35	17 899 842,85
III. Deficyt/ nadwyżka budżetowa (I-II)	3 170 219,49	- 2 468 723,82	- 5 816 841,74

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu miasta Ciechocinka za lata 2007, 2010, 2014.

Dochody budżetu gminy

Największy udział w dochodach budżetu gminy stanowią dochody od osób prawnych, fizycznych i innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej – 51,53%. Duży udział w dochodach stanowią także różne rozliczenia (m. in. dochody z tytułu subwencji oświatowej, równoważącej) – 29,95%. Natomiast najmniejszy udział procentowy stanowią dochody z działu rolnictwo i łowiectwo (0,02%) oraz z działu kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (0,06%).

Tabela 27. Dochody budżetu gminy miejskiej Ciechocinek według działów w latach: 2007, 2010, 2014

	2007	2010	2014
	Udział %		
Rolnictwo i łowiectwo	0,03	0,02	0,02
Transport i łączność	0,39	2,90	0,13
Gospodarka mieszkaniowa	9,96	10,30	4,96
Działalność usługowa	0,06	0,24	0,08
Administracja publiczna	1,09	0,65	0,62
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej	51,64	48,13	51,53
Różne rozliczenia	21,47	20,10	29,95

	2007	2010	2014
	Udział %		
Oświata i wychowanie	1,81	1,78	2,35
Pomoc społeczna	12,03	9,35	9,40
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,71	0,27	0,24
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,22	5,03	0,22
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,48	0,13	0,06
Kultura fizyczna i sport	0,06	0,21	0,21
Pozostałe	0,05	0,89	0,23

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu miasta Ciechocinka za lata 2007, 2010, 2014.

Wydatki budżetu gminy

Największą część wydatków stanowią obecnie wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (33,61%). W analizowanym okresie nastąpił zdecydowany wzrost tych wydatków. Drugą największą część wydatków stanowią nakłady na zadania z zakresu oświaty i wychowania (19,22%), których udział z roku na rok spada w stosunku do całkowitych wydatków gminy.

Tabela 28. Wydatki budżetu gminy miejskiej Ciechocinek według działów w latach: 2007, 2010, 2014

	2007	2010	2014
	Udział %		
Rolnictwo i łowiectwo	0,03	0,02	0,02
Transport i łączność	8,71	20,46	11,37
Gospodarka mieszkaniowa	3,85	5,03	4,72
Działalność usługowa	0,40	0,35	0,37
Administracja publiczna	13,51	8,11	8,94
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,11	0,41	0,32
Obsługa długu publicznego	0,93	0,33	0,94
Oświata i wychowanie	24,99	20,85	19,22
Ochrona zdrowia	0,71	0,48	0,69
Pomoc społeczna	18,20	12,53	12,78
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,80	0,57	0,60
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	8,41	22,07	33,61
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	4,12	2,03	2,69
Kultura fizyczna i sport	15,15	5,24	3,02
Pozostałe	0,08	1,52	0,71

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu miasta Ciechocinka za lata 2007, 2010, 2014.

Realizacja budżetu gminy – plan i wykonanie

Występują pewne różnice pomiędzy planowanymi a rzeczywiście osiągniętymi dochodami w badanym okresie. Najczęściej założony plan dochodów budżetu był wykonywany w 100%. Jedynie w roku 2010 plan zrealizowano na poziomie 89,91%.

Kilkuprocentowe różnice występują także pomiędzy planowanymi a wykonanymi wydatkami. Największa różnica wystąpiła w 2010 r. – plan po stronie wydatków został wykonany w 89,91%, najmniejsza różnica była w 2014 r. – plan wykonano w 93,65%.

W planowanym budżecie zakładano deficyt we wszystkich latach analizy. W każdym z badanych lat rzeczywisty poziom deficytu był niższy niż planowano. W 2014 r. osiągnięty deficyt stanowił 55,14% planowanego, a w 2010 r. – 53,08%. W 2007 r. gmina uzyskała nawet nadwyżkę dochodów nad wydatkami w wysokości ponad 3 mln zł.

Tabela 29. Realizacja budżetu gminy miejskiej Ciechocinek w latach: 2007, 2010, 2014 oraz prognoza na lata 2018 i 2020*

	2007	2010	2014	2018	2020
	PLAN			PROGNOZA	
Dochody ogółem	25 362 505,00	39 419 183,00	40 801 759,29	37 600 000,00	38 370 000,00
Wydatki ogółem	27 133 305,00	44 069 696,00	51 451 251,29	39 130 000,00	35 370 000,00
Nadwyżka(+)/Deficyt(-)	-1 770 800,00	-4 650 513,00	-10 649 492,00	-1 530 000,00	+3 000 000,00
	WYKONANIE				
Dochody ogółem	28 380 461,02	35 443 465,90	42 366 797,07		
Wydatki ogółem	25 210 241,53	37 912 189,72	48 183 638,81		
Nadwyżka(+)/Deficyt(-)	+3 170 219,49	-2 468 723,82	-5 816 841,74		

*Prognoza na podstawie danych Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Ciechocinka na lata 2016-2025.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu miasta Ciechocinka za lata 2007, 2010, 2014

3. Analiza SWOT

Jedną z najpopularniejszych metod diagnozy stanu obecnego obszaru jest analiza **SWOT**. Nazwa tej metody wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów – silne strony (**Strengths**), słabe strony (**Weaknesses**), szanse (**Opportunities**) i zagrożenia (**Therats**) – jednocześnie stanowią one pola przyporządkowania czynników mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego.

Technika ta stosowana jest we wszystkich obszarach planowania strategicznego, jako uniwersalne narzędzie analizy strategicznej.

Schemat 1. Analiza SWOT

Źródło: *opracowanie własne.*

Analiza SWOT gminy miejskiej Ciechocinek została przeprowadzona w trzech kluczowych dla zrównoważonego rozwoju obszarach, tj. gospodarka i środowisko przyrodnicze, infrastruktura techniczna oraz sfera społeczna. Wyniki analizy w każdym z badanych obszarów przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 30. Mocne i słabe strony

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Gospodarka, środowisko przyrodnicze	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Złoża solankowe o właściwościach leczniczych ▪ Korzystny mikroklimat ▪ Status uzdrowiska i strefy ochrony uzdrowiskowej ▪ Dobrze rozwinięta infrastruktura uzdrowiskowa, hotelowa i gastronomiczna ▪ Liczne tereny zieleni urządzonej ▪ Działalność Klastra Turystyczno-Uzdrowiskowego „Dolina Zdrowia” ▪ Bliskość dużych ośrodków miejskich (Toruń, Włocławek) ▪ Mało zakładów przemysłowych ▪ Atuty architektoniczne miasta (zabytkowa zabudowa uzdrowiskowa) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niewielki przyrost liczby podmiotów gospodarczych ▪ Mało ofert pracy ▪ Brak różnorodnych form wsparcia biznesu ▪ Brak terenów inwestycyjnych będących własnością gminy ▪ Nie w pełni wykorzystany rekreacyjno-turystyczny potencjał obszaru ▪ Niedostateczna promocja walorów przyrodniczych i turystycznych ▪ Brak lokalnych atrakcji zimą (np. palmiarnia, kryte korty, aquapark) ▪ Zanieczyszczone powietrze ▪ Brak świadomości ekologicznej mieszkańców ▪ Brak skutecznej polityki ochrony środowiska ▪ Brak niskoemisyjnej komunikacji miejskiej, systemu rowerów miejskich

Infrastruktura techniczna

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobre położenie komunikacyjne w centralnej części Polski i w pobliżu autostrady A1 ▪ Wysoka jakość nawierzchni większości dróg miejskich ▪ Nowe, energooszczędne instalacje oświetlenia ulicznego w części miasta ▪ Dobre warunki mieszkaniowe ▪ Dobrze rozwiązany system gospodarki wodno-ściekowej (oczyszczalnia ścieków, odrębna sieć kanalizacji solankowej, sanitarnej i deszczowej) ▪ Wysoki poziom pokrycia miasta siecią kanalizacyjną, wodociągową i gazową ▪ Optymalny system gospodarki odpadami 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak skomunikowania kolejowego ▪ Niedogodne rozwiązania układu komunikacyjnego (m.in. duże natężenie ruchu samochodowego w centrum miasta, niedobory miejsc parkingowych i postojowych oraz ścieżek rowerowych i chodników) ▪ Zaburzona estetyka przestrzeni publicznej (brak renowacji części zabytków, zniszczone śmietniki w parku) ▪ Brak dostatecznych zasobów wody pitnej ▪ Braki w zakresie infrastruktury rekreacyjnej (m.in. basen miejski, infrastruktura rekreacyjna na terenach nadwiślańskich) ▪ Słaba jakość rowów melioracyjnych ▪ Niewystarczające działania na rzecz inteligentnego zarządzania energią (niewielkie nakłady na termomodernizację budynków użyteczności publicznej, niskie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, wysokoenergochłonne oświetlenie uliczne w części miasta, gdzie nie poczyniono inwestycji w nowe instalacje) ▪ Niewystarczający dostęp do sieci światłowodowej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fachowa kadra uzdrowiskowa ▪ Dobrze rozwinięta infrastruktura szkolna i instytucji kultury ▪ Rozwinięta baza sportowa ▪ Duży odsetek dzieci objętych edukacją przedszkolną ▪ Wysoki poziom nauczania w szkołach języka angielskiego i przedmiotów humanistycznych ▪ Szeroka oferta instytucji kultury (kino, MCK, Mamoteka, biblioteka), ▪ Wiele imprez kulturalnych (m.in. liczne festiwale) i sportowych (m. in. bieg solny) ▪ Niewielki na tle powiatu odsetek osób korzystających z pomocy społecznej ▪ Aktywna działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej ▪ Wysoka jakość świadczonych usług opieki zdrowotnej ▪ Aktywna działalność nielicznych organizacji pozarządowych (m.in. działalność Stowarzyszenia Uniwersytet dla Aktywnych) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Narastające problemy demograficzne (największy w województwie udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w mieście, bardzo wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego, ujemny przyrost naturalny, zmniejszająca się liczba uczniów szkół) ▪ Niewystarczające efekty edukacji w dziedzinach matematyczno-przyrodniczych ▪ Brak form opieki nad dziećmi do lat 3 ▪ Brak nowych form dostępu do kultury na terenie miasta (muzeum, galerii sztuki, plenerów dla artystów, nowych festiwali np. country) ▪ Niewielka liczba miejsc aktywności społecznej i wypoczynku, skierowanych do innych grup odbiorców niż kuracjusze (np. do rodzin z dziećmi, młodzieży) ▪ Bardzo mała liczba organizacji pozarządowych ▪ Brak punktu ratunkowego z karetką

Źródło: *opracowanie własne*

Tabela 31. Szanse i zagrożenia

SZANSE	ZAGROŻENIA
Gospodarka i środowisko przyrodnicze	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wsparcie przedsiębiorczości (np. współpraca samorządu z Klastrem Turystyczno – Uzdrawiskowym „Dolina Zdrowia”, poprawa warunków działania istniejących przedsiębiorstw, wsparcie powstawania nowych firm) ▪ Aktywna postawa samorządu w kontaktach z grupami zainteresowanymi rozwojem miasta ▪ Wykorzystanie możliwości szczególnego wsparcia w ramach RPO WK-P na lata 2014 – 2020 dla branż zgodnych z inteligentnymi specjalizacjami, w które wpisuje się „Medycyna, usługi medyczne i turystyka zdrowotna” ▪ Sukcesywnie zwiększająca się liczba atrakcji turystycznych ▪ Skuteczne wdrożenie Programu Gospodarki Niskoemisyjnej eliminującego emisję pyłów i dymów do środowiska ▪ Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców ▪ Rewitalizacja terenów zieleni miejskiej ▪ Zwiększenie skali promocji miasta ▪ Skuteczność w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania – możliwość pozyskania dofinansowania na rozwój przedsiębiorczości, miejsc pracy, turystyki i OZE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niski poziom rozwoju gospodarczego kraju i regionu ▪ Brak wsparcia dla przedsiębiorców ▪ Wzrost podatków ▪ Brak wyznaczonych kierunków zagospodarowania przestrzennego ▪ Emigracja młodych ludzi ▪ Rosnący udział długotrwale bezrobotnych w strukturze bezrobocia ▪ Niedostateczna liczba pracowników z kwalifikacjami dostosowanymi do rynku pracy ▪ Brak programu ochrony środowiska, planu gospodarki niskoemisyjnej ▪ Rosnące zanieczyszczenie środowiska ▪ Brak jasnej polityki NFZ wobec uzdrowisk, zmiana zasad finansowania kuracjuszy ▪ Błędy w działaniach marketingowych ▪ Brak skutecznego pozyskiwania środków zewnętrznych (UE)

SZANSE	ZAGROŻENIA
Infrastruktura techniczna	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Napływ inwestorów i powstanie nowej infrastruktury rekreacyjnej, w szczególności infrastruktury całorocznej (m.in. budowa miejskiego basenu solankowego/aquaparku) ▪ Rozwój połączeń komunikacyjnych, zwłaszcza PKP ▪ Budowa ścieżek pieszo-rowerowych ▪ Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania – możliwość pozyskania dofinansowania na rozwój infrastruktury technicznej ▪ Rozbudowa sieci światłowodowej ▪ Dalsza poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej ▪ Rozwój odnawialnych źródeł energii 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rosnące natężenie ruchu samochodowego i brak zmian w wewnątrzmijskim układzie komunikacyjnym ▪ Pogarszający się stan tętni i ich otoczenia ▪ Zagrożenie powodzią dla Niziny Ciechocińskiej ▪ Wysokie koszty inwestycji infrastrukturalnych ▪ Brak skutecznego pozyskiwania środków zewnętrznych (UE)
Sfera społeczna	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozwój potencjału ludzkiego i wysoka aktywność społeczno-zawodowa ▪ Polityka prorodzinna – nielimitowany dostęp do opieki żłobkowej i edukacji przedszkolnej ▪ Doskonalenie kompetencji kluczowych uczniów na wszystkich poziomach kształcenia ▪ Rozwój centrów aktywności lokalnej ▪ Skuteczna aktywizacja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym ▪ Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania – możliwość pozyskania dofinansowania na rozwój szkół i przedszkoli, rozwój działalności kulturalnej itp.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niekorzystne prognozy demograficzne (starzejące się społeczeństwo i zmniejszająca się liczba dzieci) ▪ Emigracja mieszkańców, w szczególności młodych ▪ Bariery finansowe w realizacji projektów społecznych ▪ Brak rozwoju oferty rozrywek skierowanej do innych grup odbiorców niż kuracjusze (np. do rodzin z dziećmi, młodzieży) ▪ Brak skutecznego poszukiwania i pozyskiwania środków zewnętrznych (UE)

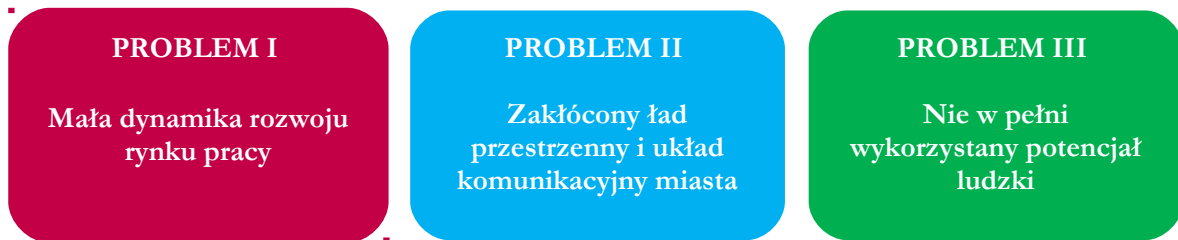
Źródło: *opracowanie własne*

3.1. Obszary problemowe

Wnioski wyciągnięte z przeprowadzonej diagnozy, badań ankietowych oraz spotkań konsultacyjnych, a także wyniki analizy SWOT, umożliwiły określenie słabych stron i zagrożeń w mieście i tym samym pozwoliły zdiagnozować główne obszary problemowe.

Niżej przedstawione problemy stanowią istotną przeszkodę w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego Ciechocinka i stanowią zagrożenie w dłuższej perspektywie czasowej. Obszary problemowe zostały przedstawione za pomocą drzewa problemów, które w kolejnej części strategii zostanie przełożone na propozycje konkretnych rozwiązań. Powstanie tzw. drzewo celów, które zdefiniuje cele ogólne i szczegółowe, a następnie będzie stanowiło podstawę do wyznaczenia przedsięwzięć, które należy podjąć w celu realizacji.

Problemy główne:

Najistotniejsze problemy szczególne we wskazanych wyżej obszarach:

4. Kierunki rozwoju

4.1. Wizja

Strategia rozwoju jest najważniejszym dokumentem określającym kierunki rozwoju Ciechocinka. W procesie jej powstawania konieczne jest stworzenie wizji, czyli określenie sytuacji, w jakiej gmina chciałaby się znaleźć w przyszłości. Uwzględniając zmieniającą się sytuację w otoczeniu, wzrost możliwości rozwojowych i oczekiwań mieszkańców, wizję Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Ciechocinek sformułowano następująco:

Ciechocinek – najbardziej rozpoznawalna marka uzdrowiskowa w kraju, budowana w oparciu o bogatą historię i tradycję, z nowoczesną bazą leczniczo – uzdrowiskową oraz szeroką i atrakcyjną ofertą w zakresie rekreacji i turystyki.

Zgodnie z zaproponowaną wizją Ciechocinek w 2020 r. będzie najbardziej rozpoznawalnym uzdrowiskiem w Polsce, z łatwością identyfikowanym poza jej granicami, licznie odwiedzanym przez kuracjuszy dzięki nowoczesnej, stale rozwijanej bazie leczniczej i uzdrowiskowej oraz wykorzystaniu istniejących zasobów i dbałości o nie. Będzie miejscem przyjaznym dla gości, szukających tu odpoczynku w jedynym w swoim rodzaju mikroklimacie i w otoczeniu wspaniałej przyrody. Zachwycać będzie pięknymi, zadbanymi parkami i skwerami oraz odnowionymi zabytkami i oferować każdemu, niezależnie od wieku i stanu zdrowia, możliwość rozwoju i atrakcyjnego spędzania wolnego czasu m.in. dzięki uczestnictwu w licznych imprezach kulturalnych i rozmaitych formach aktywności fizycznej i społecznej.

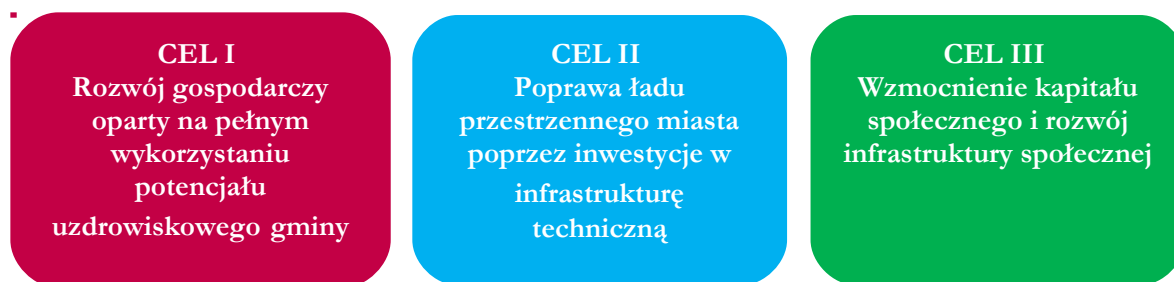
Ciechocinek ma być miejscem przyjaznym mieszkańcom, stwarzającym możliwości pracy, nauki i wszechstronnego rozwoju, w którym istnieją możliwości uzyskania atrakcyjnego zatrudnienia i satysfakcjonującego dochodu. Komfort życia mieszkańców będzie rósł m.in. dzięki dostępności wysokiej jakości usług zdrowotnych, edukacyjnych i opiekuńczych; możliwości kupna/wynajmu mieszkania; dużemu bezpieczeństwu w mieście; wysokiej dostępności i korzystnych cenach usług komunalnych; dzięki dbałości o stan środowiska czy korzystnym rozwiązaniom komunikacyjnym. Wysoka jakość życia przyciągać będzie nowych mieszkańców, przede wszystkim młode rodziny, stanowiące najczęściej źródło kreatywności, talentów i nowatorskich pomysłów.

Ciechocinek będzie miejscem przyjaznym przedsiębiorcom tworzącym miejsca pracy, oferującym kompleksową pomoc w zakresie tworzenia i rozwoju biznesu w ramach działań możliwych na terenie uzdrowiska. Władze samorządowe będą wspierać rozwój gospodarczy dzięki wdrożeniu rozwiązań wspomagających i upraszczających proces inwestycji oraz prowadzenia działalności gospodarczej, a także dzięki współpracy z przedsiębiorcami w efektywnym promowaniu walorów gminy. Wprowadzone zostaną rozwiązania wspierające rozwój kapitału ludzkiego, poprzez zapewnienie wysokiej jakości edukacji oraz umożliwienie kształcenia specjalistów zgodnie z potrzebami lokalnego rynku pracy.

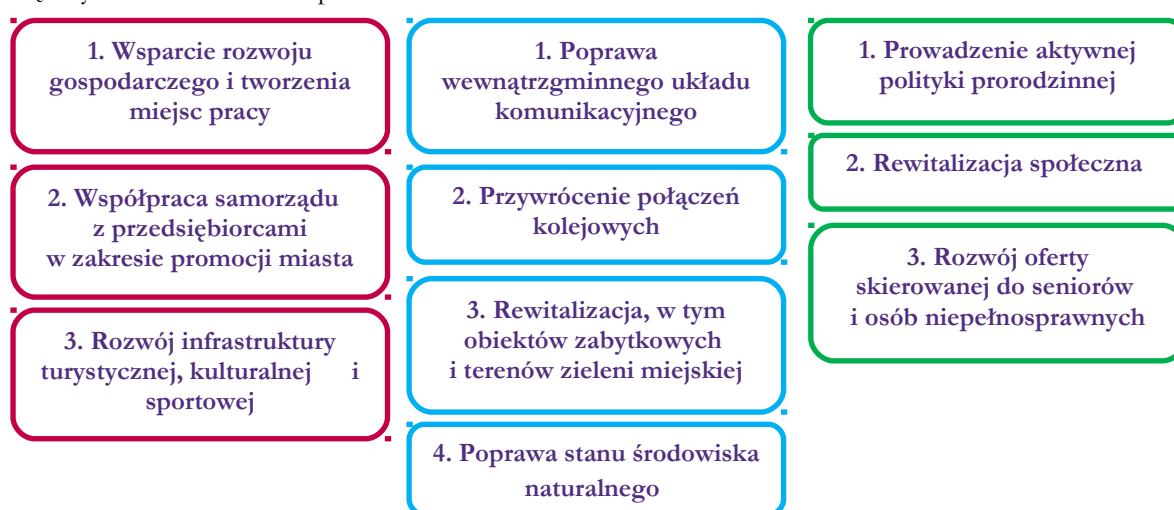
Chcemy, aby Ciechocinek w 2020 r. stał się miastem, które „uzdrowia potężnie”, ale również „przyciąga potężnie”: nowych kuracjuszy i gości, nowych inwestorów i nowych mieszkańców.

4.2. Cele rozwojowe

W trakcie prac nad strategią określono trzy główne cele strategiczne:

Realizacja poszczególnych celów strategicznych możliwa jest przez wypracowanie konkretnych, związanych z nimi celów bezpośrednich.

5. Planowane przedsięwzięcia

Wybór najważniejszych kierunków działań możliwy jest dzięki wcześniejszemu określeniu celów. Najkorzystniej jest spojrzeć na nie, jako swego rodzaju propozycję — listę koniecznych przedsięwzięć, która jednak wciąż pozostaje otwarta dając pewien zakres swobody działania. Zarówno niniejsza lista, jak również ta będąca wynikiem identyfikacji kolejnych przedsięwzięć poddane zostaną ewaluacji w celu określenia stopnia realizacji ustaleń zawartych w niniejszym dokumencie. Sam proces ewaluacji wymaga włączenia ich do systemu sprawozdawczości i monitorowania, jako kolejnych elementów realizacji ustaleń strategii.

5.1. Sfera gospodarcza

Jako jeden z trzech celów strategicznych dla rozwoju Ciechocinka w perspektywie do 2020 r. określono „Rozwój gospodarczy oparty na pełnym wykorzystaniu potencjału uzdrowiskowego gminy”. Aby osiągnąć ten cel niezbędne będzie podjęcie szeregu działań, które docelowo prowadzić mają do:

- tworzenia nowych miejsc pracy,
- odpowiedniego wypromowania miasta na zewnątrz,
- rozwoju infrastruktury podnoszącej atrakcyjność miasta i służącej zarówno kuracjom, turystom, jak i mieszkańcom.

Powyższe działania powinny być realizowane przez samorząd lokalny we współpracy z przedsiębiorcami tak, aby doprowadzić do zwiększenia ich aktywności oraz do stworzenia im korzystnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej.

W związku z powyższym planowane w tym obszarze przedsięwzięcia skupić się powinny przede wszystkim na stworzeniu przez miasto atrakcyjnej oferty inwestycyjnej dla przedsięwzięć komercyjnych, wsparciu informacyjnym przedsiębiorczości i wsparciu w postaci systemu ulg, a także na zacieśnieniu współpracy z klastrem uzdrowskim oraz organizacjami pozarządowymi.

Niezwykle ważne dla wzrostu i rozwoju gospodarczego jest efektywne promowanie miasta na zewnątrz. Idealnym punktem zakotwiczenia dla tego rodzaju działań są nadchodzące obchody ważnych dla miasta wydarzeń w postaci 180-lecia uzdrowiska, 100-lecia nadania Ciechocinkowi praw miejskich i 125-lecia Teatru Letniego. Promowanie miasta ma także na celu poprawę jego wizerunku, jako miejsca przyjaznego młodzieży i rodzinom z dziećmi.

Trzecim istotnym działaniem wpływającym na rozwój gospodarczy miasta jest inwestowanie w infrastrukturę podnoszącą jego atrakcyjność nie tylko dla kuracjuszy, ale także dla innych grup gości oraz dla mieszkańców. W tym celu należałoby podjąć działania na rzecz tworzenia miejsc interaktywnego wypoczynku i edukacji ekologicznej, nowych obiektów rekreacyjnych i kulturalnych, w tym podjęcie działań na rzecz budowy basenu miejskiego.

Poniższa tabela zawiera zestawienie najważniejszych przedsięwzięć, których realizacja w największym stopniu wpłynie na rozwój gospodarczy miasta.

Tabela 32. Przedsięwzięcia dla celu strategicznego I

CEL STRATEGICZNY I: ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY NA PEŁNYM WYKORZYSTANIU POTENCJAŁU UZDROWSKOWEGO GMINY		
Lp.	Cel bezpośredni	Przedsięwzięcia
1	Wsparcie rozwoju gospodarczego i tworzenia miejsc pracy	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego miasta dla całej strefy „A” ochrony uzdrowskiej, a w dalszej kolejności dla strefy „B” ochrony uzdrowskiej • Opracowanie bazy potencjalnych terenów inwestycyjnych w oparciu o zasoby prywatne i agencyjne • Wsparcie przedsiębiorców m.in. poprzez: <ul style="list-style-type: none"> ➤ opracowanie i aktualizowanie informacji dla przedsiębiorców na temat kierunków, możliwości inwestycyjnych i terenów inwestycyjnych w poszczególnych strefach ➤ stworzenie systemu ulg dla przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy ➤ stworzenie punktu informacyjnego (m.in. w zakresie możliwości inwestycyjnych, zakładania działalności gospodarczej i pozyskiwania środków unijnych) • Wzajemna współpraca samorządu, klastra uzdrowskiego i organizacji pozarządowych • Stworzenie możliwości kształcenia pomaturalnego (np. w zakresie rehabilitacji) • Realizacja programów podnoszących

**CEL STRATEGICZNY I:
ROZWÓJ GOSPODARCZY OPARTY NA PEŁNYM WYKORZYSTANIU POTENCJAŁU
UZDROWISKOWEGO GMINY**

		<p>konkurencyjność na rynku pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie działań na rzecz budowy stopnia wodnego na Wiśle • Działania na rzecz przejęcia przez gminę od PUC S.A. infrastruktury uzdrowiskowej, a w szczególności ciągu technologicznego produkcji soli ciechocińskiej wraz ze źródłami solanki.
2	Współpraca samorządu z przedsiębiorcami w zakresie promocji miasta	<ul style="list-style-type: none"> • Promocja wydarzeń ważnych dla miasta (180 lat uzdrowiska, 100 lat nadania praw miejskich, 125-lecie Teatru Letniego) oraz imprez kulturalnych i sportowych • Stworzenie spójnej strategii marketingowej • Wypromowanie logo „Ciehocinek uzdrowia potężnie” • Poprawa jakości materiałów reklamowych • Promocja Ciehocinka jako miejsca przyjaznego inwestorom • Poprawa wizerunku miasta jako miejsca przyjaznego rodzinom z dziećmi i młodzieży
3	Rozwój infrastruktury turystycznej, kulturalnej i sportowej	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa miejsca interaktywnego wypoczynku i edukacji ekologicznej • Budowa basenu miejskiego/aquaparku • Powstanie obiektów rekreacyjnych i kulturalnych (np. palmiarni/pijalni wód mineralnych, toru do minigolfa, kręgielni, nowego stadionu, boiska w parku Sosnowym, centrum sztuki, izby pamięci) • Powstanie amfiteatru z zadaszoną widownią • Uatrakcyjnienie terenów nadwiślańskich • Wspieranie działań na rzecz powstania infrastruktury sportowej między sąsiednimi gminami (np. całoroczny obiekt narciarski)

Źródło: opracowanie własne.

5.2. Sfera infrastrukturalna i przyrodnicza

Aby ziszczyć przedstawioną wizję, konieczna jest także „Poprawa ładu przestrzennego miasta poprzez inwestycje w infrastrukturę techniczną”.

Jednym z problemów Ciechocinka jest niedostateczna jakość przestrzeni publicznej oraz mocno odczuwane problemy komunikacyjne, rozumiane zarówno jako trudności ze sprawnym dojazdem do miasta, jak i jako problemy w komunikacji wewnątrzgminnej.

Na poprawę jakości przestrzeni publicznej znacząco wpłynęłoby podjęcie działań rewitalizacyjnych, rozumianych przede wszystkim jako odnowa obszarów zdegradowanych, obszarów parkowych i zieleni miejskiej, remont obiektów szlaku solnego oraz wspieranie działań zmierzających do renowacji obiektów zabytkowych.

Natomiast niwelowanie problemów komunikacyjnych będzie następowało przede wszystkim poprzez realizację takich zadań jak: budowa peronu przesiadkowego, zwiększanie liczby miejsc parkingowych i zatok postojowych, naprawę nawierzchni dróg i budowę chodników, a także poprzez podjęcie starań na rzecz wznowienia połączeń kolejowych z Gminą Miejską Aleksandrów Kujawski oraz reaktywacji połączeń z innymi miastami województwa.

Poniższa tabela zawiera zestawienie najważniejszych przedsięwzięć, których realizacja w największym stopniu wpłynie na poprawę ładu przestrzennego miasta.

Tabela 33. Przedsięwzięcia dla celu strategicznego II

CEL STRATEGICZNY II: POPRAWA ŁADU PRZESTRZENNEGO MIASTA POPRZEZ INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ		
Lp.	Cel bezpośredni	Przedsięwzięcia
1	Poprawa wewnątrzgminnego układu komunikacyjnego	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa peronu przesiadkowego wraz z tworzeniem sieci ścieżek rowerowych z infrastrukturą oraz systemu rowerów miejskich • Zamknięcie lub ograniczenie ruchu samochodowego w okolicach fontanny „Grzyb” • Zwiększenie liczby miejsc parkingowych i zatok postojowych • Poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego z uwzględnieniem ruchu rowerowego • Naprawa nawierzchni dróg i budowa chodników
2	Przywrócenie połączeń kolejowych	<ul style="list-style-type: none"> • Starania na rzecz wznowienia połączenia kolejowego pomiędzy Gminą Miejską Aleksandrów Kujawski a Gminą Miejską Ciechocinek (zadanie do wspólnej realizacji z powiatem aleksandrowskim oraz gminą i miastem Aleksandrów Kujawski) oraz reaktywacji połączeń z innymi miastami województwa • Podjęcie starań, które doprowadzą do przeprowadzenia remontu dworca PKP w Ciechocinku przez obecnego właściciela lub do przejęcia dworca w zasoby gminy

CEL STRATEGICZNY II: POPRAWA ŁADU PRZESTRZENNEGO MIASTA POPRZEZ INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ		
3	Rewitalizacja, w tym obiektów zabytkowych i terenów zieleni miejskiej	<ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja obszarów parkowych i zieleni miejskiej oraz budowa ścieżki edukacji ekologicznej w obszarach parkowych • Rewitalizacja obszarów zdegradowanych • Remont obiektów szlaku solnego: fontanny „Grzyb”, tężni, warzelni soli (zadanie do ewentualnej wspólnej realizacji z marszałkiem województwa i PUC S.A.) • Zagospodarowanie miejsc po zniszczonych obiektach (np. po Hotelu Müllera) • Wspieranie działań zmierzających do renowacji obiektów zabytkowych, w tym prywatnych
4	Poprawa stanu środowiska naturalnego	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie i wdrożenie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej • Kontynuacja modernizacji energetycznej oświetlenia ulicznego — wymiany oświetlenia na energooszczędne • Modernizacja energetyczna budynków publicznych • Zwiększenie liczby przyłączy do sieci gazowej poprzez promocję ekologicznych form ogrzewania budynków • Kontynuacja wzmocnienia wałów przeciwpowodziowych przez Kujawsko-Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych • Dalsza realizacja programu usuwania azbestu • Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej (budowa magistrali wodociągowej Toruń-Ciechocinek) • Pozyskanie środków zewnętrznych na budowę sieci wodociągowej pobierającej wodę z Wisły do podlewania terenów zielonych miasta (docelowo również możliwość podłączenia podmiotów prywatnych)

Źródło: opracowanie własne.

5.3. Sfera społeczna

Dla zrównoważonego rozwoju miasta, równie ważne, jak wspieranie rozwoju gospodarczego i poprawa ładu przestrzennego, jest „Wzmacnianie kapitału społecznego i infrastruktury społecznej”.

Założeniem zapisów strategii jest poprawa jakości życia mieszkańców – wszystkich grup społecznych, prowadząca przede wszystkim do zatrzymania ludzi młodych oraz do wsparcia seniorów mieszkających w Ciechocinku, a nie tylko przyjezdnych kuracjuszy.

Służyć temu mają przede wszystkim takie działania jak prowadzenie aktywnej polityki prorodzinnej, rewitalizacja społeczna oraz rozbudowa oferty kierowanej do miejscowych seniorów i osób niepełnosprawnych.

Aktywna polityka prorodzinna miasta polegać ma przede wszystkim na wsparciu rodziców powracających na rynek pracy po urlopach macierzyńskich w postaci tworzenia punktów opieki nad najmłodszymi, rozwoju oferty edukacyjnej dla dzieci przedszkolnych i szkolnych, tworzeniu systemu ulg dla rodzin planujących osiedlenie się w Ciechocinku, zapewnieniu profilaktyki i opieki zdrowotnej na najwyższym poziomie.

Ważnym aspektem wzmacniania kapitału społecznego jest rewitalizacja społeczna, która w założeniu polegać ma głównie na rozwoju aktywnych form włączenia społecznego, na poprawie bezpieczeństwa w mieście czy rozwoju programu budowy mieszkań socjalnych.

Tworzenie atrakcyjnej oferty dla seniorów i osób niepełnosprawnych polegać ma m.in. na stworzeniu domu dziennego pobytu osób starszych, wsparciu ich aktywizacji czy likwidacji barier architektonicznych.

Poniższa tabela zawiera zestawienie najważniejszych przedsięwzięć, których realizacja w największym stopniu wpłynie na wzmocnienie kapitału społecznego miasta.

Tabela 34. Przedsięwzięcia dla celu strategicznego III

CEL STRATEGICZNY III: WZMOCNIENIE KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ		
Lp.	Cel bezpośredni	Przedsięwzięcia
1	Prowadzenie aktywnej polityki prorodzinnej	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie możliwości dostępu do opieki nad najmłodszymi dziećmi (powstanie żłobka/klubów dziecięcych) oraz miejsc edukacji przedszkolnej dla wszystkich dzieci • Rozwój oferty opieki nad dziećmi po zajęciach szkolnych • Stworzenie systemu ulg dla rodzin planujących osiedlenie się w Ciechocinku • Zapewnienie profilaktyki i opieki zdrowotnej dla dzieci na najwyższym poziomie • Stworzenie oferty spędzania wolnego czasu adresowanej do dzieci i młodzieży m.in. poprzez: <ul style="list-style-type: none"> ➤ budowę interaktywnych miejsc wypoczynku dla dzieci (np. kinderparku) ➤ powstanie miejsca spotkań dla młodzieży ➤ wspieranie rozwoju klubów sportowych • Wsparcie szkół podstawowych, gimnazjalnych i placówek oświaty o pomoce naukowe, wyposażenie

CEL STRATEGICZNY III: WZMOCNIENIE KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ		
		pracowni oraz wspieranie działań edukacyjnych
2	Rewitalizacja społeczna	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój aktywnych form włączenia społecznego • Poprawa bezpieczeństwa w mieście • Dalsza realizacja programu budowy mieszkań komunalnych i socjalnych
3	Rozwój oferty skierowanej do seniorów i osób niepełnosprawnych zamieszkujących miasto	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptacja budynku przy ul. Mickiewicza 10 na dzienny ośrodek pobytu osób starszych • Programy wsparcia aktywności osób starszych: warsztaty zajęciowe, sportowe, terapia zajęciowa itp. • Likwidacja barier architektonicznych • Rozwój profilaktyki zdrowotnej / bezpłatnych badań medycznych

Źródło: opracowanie własne.

6. Spójność kierunków rozwoju gminy i planowanych przedsięwzięć z dokumentami programowymi i planistycznymi

Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Ciechocinek na lata 2016-2020 została zaplanowana zgodnie z wytycznymi programowania rozwoju na lata 2014-2020. Strategia zachowuje spójność celów rozwojowych w odniesieniu do dokumentów europejskich, w tym głównie Strategii *Europa 2020* oraz dokumentów krajowych i regionalnych. Zachowuje też powiązania między dokumentami poszczególnych szczebli programowania rozwoju.

W planowaniu rozwoju gminy miejskiej Ciechocinek uwzględniono nowe elementy charakteryzujące proces rozwoju regionalnego m.in.:

- celowe wydatkowanie funduszy na określone zintegrowane projekty,
- podnoszenie konkurencyjności lokalnej gospodarki oraz mikro, małych i średnich przedsiębiorstw,
- koncentrację środków na określonych celach,
- wspieranie rozwoju opartego na lokalnych potencjalach i zasobach,
- włączenie zróżnicowanych form finansowania zadań strategicznych.

Strategia jest dokumentem spójnym z zasadami planowania oraz komplementarnym z innymi dokumentami strategicznymi.

Strategia zachowuje podejście zintegrowane do rozwoju danego obszaru, przestrzeni, miejsca i koncentrację na wspieraniu działań, zmierzających do wzmocnienia i wykorzystania wewnętrznych potencjałów rozwoju.

Przyjęte kierunki i cele rozwojowe są zgodne z celami określonymi w dokumentach strategicznych obowiązujących na następujących poziomach:

- wspólnotowym,

- krajowym,
- regionalnym,
- lokalnym.

Wykaz analizowanych dokumentów przedstawiono na poniższym schemacie, a zbieżność pomiędzy nimi zaprezentowano w tabelach w kolejnych częściach rozdziału.

Schemat 2. Dokumenty strategiczne, z którymi strategia rozwoju gminy miejskiej Ciechocinek wykazuje zgodność

Poziom wspólnotowy	Poziom krajowy	Poziom regionalny	Poziom lokalny
Strategia Europa 2020	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności	Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Strategia Rozwoju Powiatu Aleksandrowskiego na lata 2011-2020
Agenda Terytorialna Unii Europejskiej 2020	Raport „Polska 2030” Wyzwania Rozwojowe	Regionalna Strategia Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Aleksandrowskiego na lata 2015-2020
Umowa Partnerstwa 2014-2020	Strategia Rozwoju Kraju 2020 Aktywne społeczeństwo Konkurencyjna gospodarka Sprawne państwo	Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020	
	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony Miasta Obszary wiejskie	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	
	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030		
	Krajowa Polityka Miejska do roku 2020		
	Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020		

Źródło: *opracowanie własne.*

6.1. Poziom wspólnotowy

Tabela 35. Zgodność strategii z dokumentami strategicznymi – poziom wspólnotowy

Poziom wspólnotowy	
Dokument strategiczny	Główne cele i założenia dokumentu oraz zgodność Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Ciechocinek z dokumentem strategicznym
Strategia Europa 2020	<p>Strategia Europa 2020 jest długookresowym programem Unii Europejskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia.</p> <p>Niniejszy dokument wykazuje spójność z dwoma głównymi priorytetami Strategii Europa 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost zrównoważony – transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywniej korzystającej z zasobów i konkurencyjnej, ▪ wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną. <p>W celu realizacji priorytetów zdefiniowano siedem inicjatyw przewodnich stanowiących instrumenty realizacji celów Strategii Europa 2020. Niniejszy dokument jest zgodny z następującymi inicjatywami:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Europa efektywnie korzystająca z zasobów – to działania na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów oraz transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej w większym stopniu wykorzystującej potencjał, jaki dają odnawialne źródła energii; ▪ program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia – to działania na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania podaży do popytu na rynku pracy; ▪ europejski program walki z ubóstwem – to działania na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej tak, aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.
Agenda Terytorialna Unii Europejskiej 2020	<p>Agenda Terytorialna Unii Europejskiej 2020 jest dokumentem, który ma się przyczynić do trwałego wzrostu gospodarczego oraz tworzenia miejsc pracy, jak również do społecznie i ekologicznie zrównoważonego rozwoju poprzez wzmocnienie spójności terytorialnej Europy. Celem jej jest wzmocnienie globalnej konkurencyjności i zrównoważenie wszystkich regionów Europy poprzez zidentyfikowanie i zmobilizowanie ich terytorialnych potencjałów. Służyć temu ma wspieranie policentrycznego rozwoju terytorialnego UE, szczególnie w nowych krajach członkowskich UE.</p> <p>Fundamentem Agendy Terytorialnej UE są trzy główne cele, z którymi zgodność wykazuje niniejszy dokument:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój zrównoważonego i policentrycznego systemu miast oraz nowych partnerstw pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi, ▪ zapewnienie równego dostępu do infrastruktury i wiedzy, ▪ zrównoważony rozwój, rozsądne zarządzanie oraz ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.

Poziom wspólnotowy	
Umowa Partnerstwa 2014-2020	Umowa Partnerstwa (UP) określa strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych, tj. polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2014-2020. Instrumentem realizacji UP są programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. W obrębie celów UP wyróżniono cztery priorytety finansowania ze środków europejskich: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczna i aktywność zawodowa, infrastruktura sieciowa na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami. Niniejszy dokument wykazuje zgodność powyższymi celami, gdyż również dąży do realizacji podobnych priorytetów na obszarze objętym Strategią.

Źródło: opracowanie własne.

Poziom krajowy

Tabela 36. Zgodność strategii z dokumentami strategicznymi – poziom krajowy

Poziom krajowy	
Dokument strategiczny	Główne cele i założenia dokumentu oraz zgodność Strategii Rozwoju Miasta z dokumentem strategicznym
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności	<p>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Wizja zapisana w strategii zakłada, że w 2030 r. Polska gospodarka stanie się gospodarką konkurencyjną i innowacyjną. W osiągnięciu takiego stanu ma pomóc realizacja jedenastu celów strategicznych określonych w dokumencie.</p> <p>Niniejszy dokument wykazuje spójność z następującymi celami Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ cel 3: Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, ▪ cel 6: Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” (państwa zachęcającego lub skłaniającego do pracy) ▪ cel 7: Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, ▪ cel 8: Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.
Strategia Rozwoju Kraju 2020 Aktywne społeczeństwo Konkurencyjna gospodarka Sprawne państwo	<p>Strategia Rozwoju Kraju 2020 ma charakter średniookresowy. Jej głównym celem jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.</p> <p>Niniejszy dokumenty wpisuje się w dwa obszary strategiczne i odpowiadające im następujące cele strategii:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka <ul style="list-style-type: none"> ➢ cel II.3.: Zwiększenie innowacyjności gospodarki, ➢ cel II.4.: Rozwój kapitału ludzkiego, ➢ cel II.6.: Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko; ▪ obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna <ul style="list-style-type: none"> ➢ cel III.1.: Integracja społeczna, ➢ cel III.2.: Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych, ➢ cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.
Raport „Polska 2030” Wyzwania Rozwojowe	Raport Polska 2030 to dokument stanowiący podstawę długookresowej strategii rozwoju. Ma on charakter zielonej księgi, co oznacza, że jego celem nie jest prezentacja gotowych propozycji działań, ale przede wszystkim zainicjowanie debaty publicznej

Poziom krajowy	
	<p>związanej z wyzwaniem rozwojowym Polski. Raport opisuje obecny stan kraju oraz jego rozwój przez najbliższe 20 lat. Porusza m.in. takie kwestie jak wzrost gospodarczy, sytuację demograficzną, aktywność zawodową, bezpieczeństwo klimatyczno-energetyczne, rozwój kapitału intelektualnego, solidarność regionalną czy wzrost kapitału społecznego. Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Ciechocinek dotyczy analogicznych kierunków rozwoju.</p>
<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony Miasta Obszary wiejskie</p>	<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 jest dokumentem określającym cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Celem strategicznym KSRR jest efektywne wykorzystanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwojowych kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.</p> <p>Niniejszy dokument wpisuje się w następujące cele strategiczne i operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ cel 1: Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów <ul style="list-style-type: none"> ➤ 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw; ▪ cel 2: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych <ul style="list-style-type: none"> ➤ 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe, ➤ 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze.
<p>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030</p>	<p>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Wizja zapisana w dokumencie zakłada, że Polska w 2030 r. będzie krajem o ugruntowanych warunkach trwałego i zrównoważonego rozwoju, dobrze zagospodarowanym, sprawnie zarządzanym i bezpiecznym. Celem strategicznym polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągania ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie. Jednym z celów operacyjnych, które pozwalają urzeczywistnić realizację wizji KPZK jest Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów, w który wpisuje się niniejszy dokument.</p>
<p>Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020</p>	<p>W publikacji zostały przedstawione cele, założenia, priorytety oraz zarekomendowane kierunki interwencji dla poszczególnych obszarów kluczowych polityki senioralnej. Główne priorytety polityki senioralnej, które zostały szczegółowo opisane w publikacji, to:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wykorzystanie potencjału osób 50+ na rynku pracy, ▪ profilaktyka i promocja zdrowego stylu życia oraz rozwój usług medyczno-opiekuńczych dla osób starszych, ▪ oferowanie specjalnej oferty edukacyjnej, ▪ wspieranie rozwoju Uniwersytetów Trzeciego Wieku, ▪ angażowanie osób starszych do aktywności obywatelskich i uczestnictwa w ramach wolontariatu, ▪ promowanie działań integracji między- i wewnątrzpokoleniowej. <p>Realizacja przedsięwzięć zapisanych w niniejszym dokumencie przyczyni się do osiągnięcia celów wskazanych w Założeniach Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020.</p>
<p>Krajowa Polityka Miejska do roku 2020</p>	<p>Celem dokumentu jest realizacja zintegrowanego podejścia terytorialnego wobec obszarów miejskich i tym samym zapewnienie integracji działań różnych podmiotów w różnych sferach. Celem strategicznym KPM jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów</p>

Poziom krajowy	
	zurbanizowanych do kreowania zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Niniejsza Strategia służy realizacji analogicznych celów w odniesieniu do miasta Ciechocinek.

Źródło: opracowanie własne.

Poziom regionalny

Tabela 37. Zgodność strategii z dokumentami strategicznymi – poziom regionalny

Poziom regionalny	
Dokument strategiczny	Główne cele i założenia dokumentu oraz zgodność Strategii Rozwoju Miasta z dokumentem strategicznym
Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	<p>Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 identyfikuje specyficzne dla województwa kujawsko-pomorskiego wyzwania, które są związane z koniecznością ograniczenia bezrobocia, poprawą warunków życia ludności wiejskiej, nadaniu impulsów rozwojowych wschodniej części regionu, określeniu założeń polityki miejskiej oraz zbudowania tożsamości marki regionalnej. Określa ona cztery priorytety rozwojowe obszaru, w które wpisuje się niniejszy dokument:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ konkurencyjna gospodarka ▪ modernizacja przestrzeni wsi i miast, ▪ silna metropolia, ▪ nowoczesne społeczeństwo. <p>Niniejszy dokument jest ściśle powiązany z polityką terytorialną, która jest instrumentem realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020.</p>
Regionalna Strategia Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	<p>Celem głównym, a zarazem wizją Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 jest dynamiczny wzrost innowacyjności Regionu Kujawsko-Pomorskiego w czołowej piątce województw w Polsce. Realizacja celu głównego obejmuje trzy cele strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ukształtowanie innowacyjnych i kreatywnych postaw społeczności regionu, gdzie priorytetem jest odpowiednie rozwinięcie obszaru kształcenia, ▪ ukształtowanie sektora nauki, jako zaplecza innowacyjnej gospodarki, cel zakłada ukształtowanie sektora nauki, w taki sposób, aby stanowił on efektywne zaplecze dla rozwijanej innowacyjnej gospodarki, ▪ ukształtowanie regionalnej gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjności, cel skierowany jest na ukształtowanie regionalnej gospodarki, jako gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjności, wykorzystującej możliwości wynikające z rozwiniętej gospodarki cyfrowej, bazującej na superszybkiej sieci internetowej nowej generacji. <p>Niniejszy dokumenty wpisuje się we wszystkie wymienione wyżej cele.</p>
Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020	<p>W procesie rozwoju regionalnego województwa kujawsko-pomorskiego istotne znaczenie odgrywa polityka terytorialna oparta na zintegrowanym podejściu do rozwoju społeczno-gospodarczego z uwzględnieniem relacji funkcjonalno-przestrzennych danego obszaru. Jedną z możliwych form realizacji polityki terytorialnej są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Niniejszy dokument wykazuje zgodność z Załoženiami polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020 – miasto Ciechocinek jest sygnatariuszem obszaru rozwoju społeczno- gospodarczego powiatu aleksandrowskiego.</p>

Poziom regionalny	
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	<p>Celem głównym RPO WK-P 2014-2020 jest uczynienie województwa kujawsko-pomorskiego konkurencyjnym i innowacyjnym regionem Europy oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców.</p> <p>Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Ciechocinek wpisuje się w cele szczegółowe, określone zwłaszcza dla następujących osi priorytetowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Oś Priorytetowa 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie, ▪ Oś Priorytetowa 4 Region przyjazny środowisku, ▪ Oś Priorytetowa 5 Spójność wewnętrzna i dostępność wewnętrzna regionu, ▪ Oś Priorytetowa 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry, ▪ Oś Priorytetowa 8 Aktywni na rynku pracy, ▪ Oś Priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo, ▪ Oś Priorytetowa 10 Innowacyjna edukacja. <p>Realizacja przedsięwzięć zapisanych w niniejszym dokumencie przyczyni się do osiągnięcia wskaźników określonych w RPO, a tym samym wpłynie na realizację celów szczegółowych i celu głównego.</p>

Źródło: *opracowanie własne.*

Poziom lokalny

Tabela 38. Zgodność strategii z dokumentami strategicznymi – poziom lokalny

Poziom lokalny	
Dokument strategiczny	Główne cele i założenia dokumentu oraz zgodność Strategii Rozwoju Miasta z dokumentem strategicznym
Strategia Rozwoju Powiatu Aleksandrowskiego na lata 2011-2020	<p>Strategia Rozwoju Powiatu Aleksandrowskiego na lata 2011-2020 jest najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie powiatowym, wskazującym główne kierunki jego rozwoju. Misją powiatu, wskazaną w dokumencie, jest wspieranie zrównoważonego rozwoju naszych największych szans: nowoczesnego rolnictwa, turystyki, przedsiębiorczości i kapitału społecznego, stworzenie dogodnych warunków służących poprawie stanu środowiska naturalnego oraz zapewnienie mieszkańcom oraz gościom wysokiego poziomu bezpieczeństwa i jakości życia, pozwalającego realizować ich własne aspiracje oraz pomysły.</p> <p>Niniejszy dokument wykazuje spójność z następującymi celami, określonymi w Strategii Rozwoju Powiatu Aleksandrowskiego na lata 2011-2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wzmocnieniem konkurencyjności gospodarki lokalnej, w tym rozwoju indywidualnej przedsiębiorczości i postaw innowacyjnych oraz promocją gospodarczą powiatu, ▪ rozwojem infrastruktury technicznej zwiększającej atrakcyjność inwestycyjną powiatu, w tym organizacją sprawnego systemu komunikacyjnego, ▪ zwiększeniem elastyczności lokalnego rynku pracy poprzez promowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, ▪ podnoszeniem poziomu świadczonych usług publicznych, w tym usług edukacyjnych, zdrowotnych, związanych z kulturą fizyczną i sportem, ▪ zachowaniem walorów naturalnych i poprawa stanu środowiska przyrodniczego, ▪ wdrażaniem profesjonalnej oferty turystycznej powiatu.
Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Aleksandrowskiego na lata 2015-2020	<p>Strategia Rozwoju Obszaru Społeczno-Gospodarczego Powiatu Aleksandrowskiego stanowi zbiór wytycznych dotyczących postawionych celów, zadań i środków ich realizacji na podstawie specyfiki analizowanego obszaru. Przedstawia zarys ogólny oraz szczegółowy, określający kierunek działań władz Powiatu, zachowując jednocześnie elastyczność, dającą możliwość wprowadzania zmian określonych jego elementów. Niniejszy dokument wpisuje się w ustalenia i cele zawarte w Strategii ORSG Powiatu Aleksandrowskiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ budowę konkurencyjnej gospodarki lokalnej, ▪ rozwój zdrowego i zintegrowanego społeczeństwa, ▪ uzyskanie wysokiej jakości kształcenia dostosowanego do wymogów rynku pracy, ▪ ochronę lokalnych wartości kulturowych, ▪ zachowanie walorów naturalnych i poprawa stanu środowiska przyrodniczego poprzez

7. System wdrażania, sposoby monitorowania i kontroli

Planowanie strategiczne jest procesem ciągłym. Dla zagwarantowania, że postanowienia przyjęte w niniejszej Strategii będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostaną warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania i weryfikacji. Samorząd gminy miejskiej Ciechocinek pełni rolę koordynatora i organizatora prac nad realizacją Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Ciechocinek na lata 2016-2020.

Organem nadzorującym realizację strategii jest Rada Miejska. Burmistrz Ciechocinka, jako organ wykonawczy odpowiedzialny za wykonanie ujętych w niej założeń, będzie przedkładał Radzie Miejskiej sprawozdania z realizacji celu nadrzędnego i celów szczegółowych. Poza funkcją nadzorczą, wyłączną kompetencją Rady Miejskiej będzie uchwalanie zmian w zapisach strategii.

Strategia powinna być realizowana we współpracy z innymi partnerami samorządowymi, gospodarczymi i społecznymi lub poprzez inspirowanie i wspieranie realizacji przedsięwzięć innych jednostek. W głównej mierze strategia będzie wdrażana przez pracowników Urzędu Miejskiego w Ciechocinku i jednostek organizacyjnych gminy.

Należy jednoznacznie wskazać jednostkę odpowiedzialną za monitoring i przygotowanie sprawozdań z realizacji strategii. Zadanie to może być powierzone jednemu z referatów Urzędu Miejskiego albo poprzez wyodrębnienie w jego strukturze zespołu odpowiedzialnego za monitorowanie. Drugim sposobem jest powołanie odrębnej jednostki zajmującej się monitoringiem, składającej się z zainteresowanych podmiotów, np. przedstawicieli przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, mieszkańców itp.

Dla efektywnej realizacji zapisów strategii niezbędne jest stworzenie systemu stałej kontroli i monitoringu realizacji jego ustaleń. Monitoring będzie polegał na systematycznym gromadzeniu i opracowywaniu informacji oraz danych zbieranych od wszystkich realizatorów projektów w ramach strategii. Proces ten będzie służył identyfikacji realizowanych przedsięwzięć oraz porównaniu ich zgodności z założeniami strategii.

Monitoring umożliwia modyfikację poszczególnych elementów przyjętych ustaleń strategicznych. Jednocześnie system ten może być wykorzystywany do ciągłego śledzenia zdarzeń, tendencji i procesów zachodzących w otoczeniu gminy, jak i wewnątrz niej, które mogą wywierać pozytywny lub negatywny wpływ na osiągnięcie przyjętych celów rozwoju. Pozwala to na zwiększenie zdolności władz gminy do szybkiej i skutecznej reakcji na zmiany zachodzące zarówno w jej otoczeniu, jak i na jej terenie.

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii. Ogólnym celem ewaluacji jest podwyższenie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji strategii. Głównym zadaniem jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.

Główne cele zastosowania ewaluacji:

- identyfikacja słabych i mocnych stron,
- oszacowanie możliwości i ograniczeń,
- usprawnienie zarządzania,
- wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działań,
- poprawianie błędów,
- wsparcie alokacji zasobów finansowych,
- ulepszenie procesu decyzyjnego.

W szczególności zadaniem ewaluacji jest dostarczenie odpowiednim odbiorcom dokładnych ocen stanu wdrożenia strategii w zakresie:

- działania strategii,
- wydajności i trwałości w stosunku do założonych celów,
- wpływu na problemy, do których odnosi się strategia,
- wyciągniętych wniosków w celu poprawy wdrożenia strategii i projektowania nowych dokumentów o charakterze strategicznym,
- identyfikacji dobrych praktyk o potencjalnym szerszym zastosowaniu.

Ewaluacja strategii będzie dokonywana w trakcie prac nad sprawozdaniem z wdrażania. Wnioski z ewaluacji i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji strategii.

8. Finansowanie strategii

Propozycje przedsięwzięć zawarte w Strategii będą finansowane nie tylko z budżetu miasta, ale także ze źródeł zewnętrznych, wśród których należy wymienić m. in.:

- budżet powiatu aleksandrowskiego,
- budżet województwa kujawsko-pomorskiego,
- budżet państwa,
- budżet LGD "Partnerstwo dla Ziemi Kujawskiej"
- Generalną Dyрекję Dróg Krajowych i Autostrad,
- Zarząd Dróg Wojewódzkich,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020
- inne krajowe programy operacyjne.

To właśnie wsparcie ze środków unijnych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich stanowi dla Gminy największą możliwość realizacji założonych przedsięwzięć i tym samym szansę dalszego rozwoju.

Tabela 1. Struktura dokumentu.....	3
Tabela 2. Odległość Ciechocinka od wybranych miast województwa kujawsko-pomorskiego w km.....	3
Tabela 3. Prognozy demograficzne dla powiatu aleksandrowskiego na lata 2014-2020.....	3
Tabela 4. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystająca z pomocy społecznej w Ciechocinku. .	3
Tabela 5. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej w latach 2007-2014.....	3
Tabela 6. Funkcjonowanie rodzinnej pieczy zastępczej i ośrodków opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży (stan na 2015 r.).....	3
Tabela 7. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2014 r. w Ciechocinku i powiecie aleksandrowskim.....	3
Tabela 8. Liczba i odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2007, 2010 i 2014. .	3
Tabela 9. Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne w Ciechocinku i powiecie aleksandrowskim w latach 2007, 2010 i 2014.....	3
Tabela 10. Średnie wyniki sprawdzianu szóstoklasisty (2010-2015).....	3
Tabela 11. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2015 r.....	3
Tabela 12. Liczba zajęć rozwijających kompetencje kluczowe (w roku szkolnym 2014/2015).....	3
Tabela 13. Zabytki Ciechocinka znajdujące się w rejestrze zabytków nieruchomych (2015 r.).....	3
Tabela 14. Kalendarz imprez kulturalnych zorganizowanych w Ciechocinku w 2015 r.....	3
Tabela 15. Kalendarz imprez sportowych o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym zorganizowanych w Ciechocinku w 2015 r.....	3
Tabela 16. Organizacje pozarządowe z terenu Ciechocinka.....	3
Tabela 17. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w gminach powiatu aleksandrowskiego (stan na dzień 31.10.2015 r.).....	3
Tabela 18. Liczba osób bezrobotnych w Ciechocinku w latach 2008, 2010, 2014, 2015*.....	3
Tabela 19. Wykaz obszarów chronionych na terenie gminy miejskiej Ciechocinek.....	3
Tabela 20. Zestawienie klas strefy kujawsko-pomorskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń.....	3
Tabela 21. Zestawienie szlaków turystycznych występujących na terenie Ciechocinka.....	3
Tabela 22. Liczba mieszkań w gminie Ciechocinek w latach 2007, 2010, 2014.....	3
Tabela 23. Udział mieszkań z instalacjami techniczno-sanitarnymi w ogólnej liczbie mieszkań.....	3
Tabela 24. Wielkość zebranych odpadów w Ciechocinku w latach 2007, 2010 i 2014.....	3
Tabela 25. Charakterystyka głównego punktu zasilającego Ciechocinek w 2015 r.....	3
Tabela 26 Dochody i wydatki gminy miejskiej Ciechocinek w latach: 2007, 2010, 2014.....	3
Tabela 27. Dochody budżetu gminy miejskiej Ciechocinek według działów w latach: 2007, 2010, 2014.....	3
.....	3
Tabela 28. Wydatki budżetu gminy miejskiej Ciechocinek według działów w latach: 2007, 2010, 2014	3
Tabela 29. Realizacja budżetu gminy miejskiej Ciechocinek w latach: 2007, 2010, 2014 oraz prognoza na lata 2018 i 2020*.....	3
Tabela 30. Mocne i słabe strony.....	3
Tabela 31. Szanse i zagrożenia.....	3
Tabela 32. Przedsięwzięcia dla celu strategicznego I.....	3
Tabela 33. Przedsięwzięcia dla celu strategicznego II.....	3
Tabela 34. Przedsięwzięcia dla celu strategicznego III.....	3
Tabela 35. Zgodność strategii z dokumentami strategicznymi – poziom wspólnotowy.....	3
Tabela 36. Zgodność strategii z dokumentami strategicznymi – poziom krajowy.....	3
Tabela 37. Zgodność strategii z dokumentami strategicznymi – poziom regionalny.....	3
Tabela 38. Zgodność strategii z dokumentami strategicznymi – poziom lokalny.....	3

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności gminy Ciechocinek w latach 2007, 2010, 2014, 2015 (dane na dzień 30 czerwca 2015 r.).....	3
Wykres 2. Liczba i udział ludności gminy miejskiej Ciechocinek w podziale ze względu na płeć w latach 2007, 2010, 2014, 2015 (dane na dzień 30 czerwca 2015 r.).....	3
Wykres 3. Udział procentowy poszczególnych grup wiekowych 2007, 2010, 2014, 2015 (dane na dzień 30 czerwca 2015 r.).....	3
Wykres 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2007, 2010, 2014, 2015.....	3
Wykres 5. Ruch naturalny na obszarze gminy Ciechocinek w latach 2007, 2010, 2014, 2015.....	3
Wykres 6. Migracje ludności w gminie Ciechocinek w latach 2007, 2010, 2014, 2015.....	3
Wykres 7. Prognozy demograficzne dla powiatu aleksandrowskiego na lata 2014-2035.....	3
Wykres 8. Podział przedsiębiorstw wg sekcji prowadzonej działalności (2015).....	3
Wykres 9. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON w latach 2007 – 2014.....	3
Wykres 10. Liczba osób zatrudnionych w latach 2007, 2010, 2014.....	3
Wykres 11. Struktura zatrudnienia i bezrobocia w Ciechocinku wg płci w 2014 r.....	3
Wykres 12. Pracujący na 1000 ludności w latach 2007, 2010, 2014.....	3
Wykres 13. Stopa bezrobocia na dzień 31.10.2015 r.....	3
Wykres 14. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.....	3
Wykres 15. Powierzchnia gminy miejskiej według kierunków wykorzystania w 2014 r.....	3
Wykres 16. Struktura terenów zieleni miejskiej.....	3
Wykres 17. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m ²) i liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w latach 2007, 2010, 2014.....	3
Wykres 18. Długość sieci kanalizacyjnej i liczba przyłączy w latach 2007-2014.....	3
Wykres 19. Długość sieci wodociągowej i liczba przyłączy w latach 2007-2014.....	3
Wykres 20. Zużycie wody w gospodarstwach domowych w m ³ w latach 2007, 2010 i 2014.....	3
Wykres 21. Zestawienie statystyczne wyników oceny stanu dróg o nawierzchni utwardzonej.....	3
Wykres 22. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w Ciechocinku.....	3
Wykres 23. Sieć gazowa w Ciechocinku.....	3

Spis map

Mapa 1. Gmina miejska Ciechocinek na tle powiatu aleksandrowskiego.....	3
Mapa 2. Miasto Ciechocinek.....	3
Mapa 3. Strefy ochrony uzdrowiskowej w Ciechocinku.....	3
Mapa 4. Obszary chronione na terenie gminy miejskiej Ciechocinek.....	3
Mapa 5. Obszar przekroczeń stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszzonego PM10 w 2014 r.....	3
Mapa 6. Obszar przekroczeń stężenia średniego rocznego 1 ng/m ³ benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 w 2014 r.....	3
Mapa 7. Mapa wykluczenia cyfrowego w powiecie aleksandrowskim.....	3

Spis zdjęć

Zdjęcie 1. Tężnie w Ciechocinku.....	3
Zdjęcie 2. Park Tężniowy: zegar kwiatowy, fontanna, teren nieczynnego basenu solankowego.....	3
Zdjęcie 3. Warzelnia soli: budynek warzelni, rezerwar nr II, rezerwar nr I.....	3
Zdjęcie 4. Park Zdrojowy: muszla koncertowa, fontanna „Jaś i Małgosia”, fontanna „Żabka”.....	3
Zdjęcie 5. Zespół Łazienek.....	3
Zdjęcie 6. Dworek Prezydenta RP, fontanna „Grzyb”, Teatr Letni.....	3
Zdjęcie 7. Hala sportowa.....	3
Zdjęcie 8. Boisko wielofunkcyjne.....	3

Zdjęcie 9. Korty, park linowy i ścianki wspinaczkowe przy ul. Staszica.....	3
Zdjęcie 10. "Moje Boisko — Orlik 2012".....	3
Zdjęcie 11. Tarasy Hellwiga, dywan kwiatowy, zegar kwiatowy.....	3